

YELEMAIA

(Da:i Sia: - Jeremiah; Modu - Ieremia; Bisini - Jeremaia)

Hidadea Sia:

Balofede dunu (Gode Ea Sia: Alofesu dunu) Yelemaia da Yuda soge amo ganodini ode 626 Y.H.M. asili ode 586 Y.H.M. agoane, Gode Ea sia: olelesu. E da amo odega, Gode Ea fi dunu ilima sisasu bagade olelei. Ili da wadela:i hou bagade hamobeba:le, amola ogogosu loboga hamoi 'gode' ilima nodone sia:ne gadobeba:le, bidi hamosu amola soge wadela:su bagade ba:mu, e sia:i. E da mae bogole, esalebe, ea ba:la:lusu dafawane doaga:i dagoi ba:i. Bai Ba: bilone hina bagade amo Nebiuga:denese, da Yelusaleme moilai bai bagade amoma doagala:le, mugululi wadela:lesi. Moilai bai bagade amola Debolo da wadela:lesi dagoi, amola Yuda hina bagade amola Yuda dunu bagohame da Ba: bilone sogega mugululi asi dagoi ba:i.

Yelesmaia Buga da hou biyale gala olelesa.

- 1 Gode da Ea hawa: hamomusa:gini Yelema-
ia ma wei.
- 2 Gode da Yuda fi amola ilia hina bagade
dunu ilima sia: adole iasi. Amo esoga,
(amoga Yelemaia Buga dedei ba:i) Yuda
hina bagade ilia dio amo Yousaia, Yihoiag-
imi, Yehoiagini, amola Sedegaia ili esalebe
ba:i.

- 3 Belage, (Yelegaia ea sia: dedesu dunu) amo ea sia: dedei. Amo sia: ganodini da Yelegaia ea ba:la:lusu mogili amola Yelegaia ea hou eno dedei dialebe ba:sa.
- 4 Hina Gode da ga fifi asi gala ilia hou amola Ea hou ilima hamomusa: dawa:i olelei.
- 5 Yelusaleme ea dafai amola Yuda fi Ba: bilone sogega mugululi asi.

Yelegaia ea hou da asigisa. E da ea fi dunuma bagadewane asigisa. E da ilima se ima:ne fofada:mu higa:i gala mabu.

Gode da Yelegaia balofede hawa: hamomusa:gini ilegeiba:le, Yelegaia da se nabi. Amo se nabasu e da Buga ganodini olelei. Hina Gode Ea sia: da ea dogo ganodini lalu nenanu agoane ba:i. E da ouiya:mu hamedei agoane ba:i.

Yelegaia ea eso da bidi hamosu eso ba:i. Be Yelegaia buga amo ganodini, bai bagade dedei da fa:no osobo bagade dunu da Gode Ea Gousa:su Gaheabolo ba:mu. Amo esoga, osobo bagade dunu da Gode Ea Gousa:su sema amola hamoma:ne sia:i amo huluane nabawane hamomu sia:i. Iliia da olelesu dunu hame dawa:mu. Bai amo gousa:su sema huluane ilia dogo da:iya dedei dagoi ba:mu. (Yelegaia 31:31-34)

Sia: Dedei

- 1 Gode da Ea hawa: hamomusa:gini, Yelegaiama wei...Sia:alalo 1:1-19
- 2 Yelegaia ea Ba:la:lusu (Yuda hina bagade Yousaia, Yihoiagimi, Yehoiagini amola Sedegaia amo ilia ouligibi odegaga) ...Sia:alalo 2:1-25:38

- 3 Hou da Yelemaiama Doaga:i...Sia:alalo
26:1-45:5
- 4 Fifi Asi Gala ilima Doaga:mu Hou
Ba:la:lusu...Sia:alalo 46:1-51:64
- 5 Yelusaleme Moilai Bai Bagade da
Dafai...Sia:alalo 52:1-34

Yelevaia

¹ Amo meloa dedei da Yelevaia (Hiligaia egefe) ea sia: dedei. Yelevaia da gobele salasu dunu. E da gobele salasu dunu ilia gilisisu A:nadode moilai (Bediamini soge ganodini gala) amo ganodini hawa: hamonanu. ² *Yousaia (A:mone egefe) da Yuda soge ouligisu. Ea ouligisu ode 13 amoga, Hina Gode da Yelemaiama sia:i.

³ †Amola Yousaia egefe Yihoiagimi da Yuda soge ouligilaloba, Hina Gode da Yelemaiama bu sia:i. Amalalu, Hina Gode da eso bagohame ganodini Yelemaiama sia:nanu, asili, Sedegaia (Yousaia egefe eno) da Yuda ouligisu hou ode 11 hamoi dagoi ba:i. Amo odega, oubi biyale agoane, Yelusaleme fi dunu da mugululi asi dagoi ba:i.

Hina Gode da Yelemaiama Ea Hawa: Hamoma:ne Sia:i

⁴ Hina Gode da nama amane sia:i, ⁵ “Na da dia esalusu dima i dagoi. Be amo hidadea, Na da di ilegei. Di da hame lalelegei galobawane, Na da di fifi asi gala ilima balofede hawa: hamoma:ne ilegei dagoi.”

---

* 1:2: 2 Hina bagade 22:3 - 23:27; 2 Hou Olelesu 34:8 - 35:19

† 1:3: 2 Hina bagade 23:36 - 24:7,18 - 25:21; 2 Hou Olelesu 36:5-8, 11:21

⁶ Na da bu adole i, “Ouligisudafa Hina! Na da sia:mu gogolei! Na da goi fawane!”

⁷ Be Hina Gode da nama amane sia:i, “Di da goi fawane mae sia:ma! Be Na da dia dunu fi ilima asunasisia, ilima Na sia: dima sia:i amo huluane ilima olelema! ⁸ Iliba:le mae beda:ma! Bai Na da di gaga:ma:ne ani masunu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

⁹ Amalalu, Hina Gode da Ea lobo ilua:le gadole, na lafi digili ba:le, amane sia:i, “Nabima! Na da dima dia alofele sia:ma:ne, amo sia: dima iabe goea! ¹⁰ Wali eso Na da dima fifi asi gala amola ilia hina bagade dunu ilima hina bagade hou hamoma:ne iaha. Dia da ili fadegale fasimu amola mugulumu dawa:mu. Dia da ili wadela:lesimu dawa:mu. Amola ili bu bugimu amola hiougimu, amo amola dia da dawa:mu.”

Esala Ba:su Aduna

¹¹ Hina Gode da nama amane adole ba:i, “Yelesama! Dia da adi ba:sala:?” Na da bu adole i, “Na da ‘amonede’ ifa ea amoda amo ba:la.”

¹² Hina Gode da amane sia:i, “Dafawane! Di da moloiwane ba:i dagoi. Amola Na sia:i liligi da dafawane doaga:ma:ne, Na da ba:lala.”

¹³ Amalalu, Hina Gode da nama bu sia:i, “Adi eno liligi dia da ba:sala:?” Na da bu adole i, “Na da gagoe (north) amoga hano ofodo ganodini bubunuma heda:lebe ba:sa. Amola amo da ninima muwane guda:le aimisunu agoai ba:sa.”

¹⁴ Hina Gode da nama amane sia:i, “Gunufinisisu hou bubunuma heda:su agoane da gagoe (north) heda:le, Yuda soje amoga wadela:lesimusa: misunu. ¹⁵ Bai Na da gagoe

(north) fifi asi gala huluane guiguda: misa:ne wele sia:nana. Amo ga fifi asi gala ilia hina bagade da ilia fisu (fedege ilia ouligisu hou) amo Yelusaleme logo holei ga:su amola ea gagoi amola Yuda moilai huluane amo sisiga:le, amoga gaguli dagoi ba:mu. ¹⁶ Na fi dunu da wadela:le hamoiba:le, Na da ilima se imunu. Ili da Na fisiagai dagoi. Ili da eno ogogosu 'gode' ilima gobe le salasu hou hamosu. Ili da loboga hamoi 'gode' agoaila liligi amo hamone, ilima nodone sia:ne gadosu. ¹⁷ Yelemaia! Momagama! Ilima asili, Na dima sia:i liligi huluane ilima olelema. Wali, iliba:le mae beda:ma! Dia da wali ilima beda:i galea, di da ilima doaga:sea, Na da di iliba:le beda:ma:ne baligili hamomu.

¹⁸ - ¹⁹ Yelemaia! Nabima! Dunu huluane amo soge ganodini esala (Yuda hina bagade ili amola eagene ouligisu dunu amola gobe le salasu dunu, amola mafua dunu huluane) da dima ha lamu. Be wali eso, di da ilima dabele gegema:ne, Na da dima gasa iaha. Di da gasa bagadeba:le, ilima moilai gasawane gagoi, amola ouli momomogoi amola ouliga hamoi dobea agoane ba:mu. Ili da dima hame hasalimu. Bai Na da di gaga:ma:ne, ani esalumu. Na, HinaGode, da sia:i dagoi."

2

Gode da Isala:ili fi ilima Asigiba:le Ouligimu

¹ Hina Gode da nama amane sia:i,

² "Amo sia: Yelusaleme esalebe dunu huluane ilima olelema, 'Dia manohadi eso amoga Nama mae fisili noga:le fa:no bobogelalu. Na da fedege agoane di uda lai agoane laloba, di da Nama

bagade asigisu. Dia da wadela:i hafoga:i soge, soge amo da ha:i manu hame bugi soge, amo ganodini Nama noga:le fa:no bobogesu. Amo hou Na bu dawa:lala.

³ Isala:ili fi! Dili da Na: fawane galu. Dilia da Na dogolegei sema fi galu. Nowa dunu da dilima se iasu, amo Na da wadela:su amola se iasu ilima iasi. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Isala:ili Fi ilia Aowalalia ilia Wadela:i Hou

⁴ Dilia! Ya:igobe egaga fi dunu! Isala:ili fi dilia! Hina Gode Ea sia: nabima!

⁵ Hina Gode da amane sia:sa, “Dilia aowalalia da Nama adi wadela:i hou diwane udidibala:? Ilia da abuliba:le Nama baligi fa:bela? Ilia da hamedei loboga hamoi ‘gode’ agoaila ilima nodone sia:ne gadobeba:le, bu ilia hou amola da hamedei ba:i dagoi.

⁶ Na da ili gaga:le, Idibidi sogega fisili masa:ne, ga asunasi! Ilia da hahawane masa:ne, Na da ili bisili, wadela:i hafoga:i soge (amo ganodini da gibu hame, gasi dunasi bagade amola dunu hamedafa esala) amo baligima:ne oule asi. Be ilia da Nama hame asigi galu.

⁷ Na da ili nasegagi soge noga:idafa, ilia da amo ea ha:i manu amola liligi noga:idafa hahawane lama:ne, amoma oule misi. Be amo mae dawa:le, ilia da Na soge wadela:lesi. Ilia da soge Na ilima i, amo wadela:lesi.

⁸ Ilia gobe le salasu dunu da “Hina Gode da habila:?” hame adole ba:i. Na gobe le salasu dunu, ilia da Na hamedafa dawa:i. Na fi ouligisu dunu da Nama odoga:i dagoi. Balofede dunu da Ba:iele ea dioba:le ilegele sia:i, amola hamedei

loboga hamoi 'gode' agoaila ilima nodone sia:ne gadoi.

Hina Gode da Ea Fi Dunu ilima Fofada:i

⁹ Amaiba:le, Na, Hina Gode, da Na fi ilima bu fofada:mu. Na da iligaga fi ilima fofada:mu.

¹⁰ Guma:dini Saibalase oga amoga masa! Amola dunu eno gusudili Gida sogega asunasima. Amasea, noga:le ba:ma! Amo hou defele da musa: hamedafa ba:i.

¹¹ Fifi asi gala eno da ilia ogogosu 'gode' hame afadenesu. Be Na fi da Na fisili, eno ogogosu 'gode' liligi lai. Na da ilia Godedafa amola Na da ili fidibiba:le, eno fifi asi gala da ilima nodoi. Be ilia da Na fisili, ogogosu 'gode' amo da ili fidimusa: hame dawa:, ilima fa:no bobogei.

¹² Amaiba:le, Na da mu amoma amane sia:sa 'Fofogadigima! Dia beda:iba:le amola fofogadigiba:le, yaguguma.

¹³ Bai Na fi dunu da wadela:i hou aduna hamoi dagoi. Na da gaheabolo hano bubuga:su defele gala. Be ilia da Na hihini, Nama baligi fa:i. Amola ilia da igi magufu amoga hano si dogoi. Be amo hano si da goudaiba:le, hano da amo ganodini dialumu da hamedei ba:sa."

Isala:ili Fi ilia Hohonosu Hou amo Dabe

¹⁴ Isala:ili fi da udigili hawa: hamosu fi hame. Ili da udigili hawa: hamosu hamoma:ne, hame lalelegei. Amaiba:le, abuliba:le ilia ha lai dunu da ili awele gugunufisala:?

¹⁵ Ili da Isala:ili fi ilima laione wa:me defele husa. Isala:ili ea ha lai da Isala:ili soge wadela:lesili, hafoga:i dunu hame esalebe soge

amo defele hamoi dagoi. Isala:ili moilai huluane da wadela:lesi dagoi dialebe, amola amo ganodini, dunu da hame esalebe.

¹⁶ Dafawane! Memefisi dunu amola Dabinisi dunu da Isala:ili ea dialuma goudai dagoi.

¹⁷ Isala:ili! Disu da amo se nabasu hamoi dagoi. Na da dia Hina Godedafa amola Na da di logoga hahawane oule ahoanebe ba:i. Be di da Na yolesi dagoi.

¹⁸ Di da Idibidi sogega asili, Naile Hano amoga nasea, adi bidi ba:ma:bela:? O Asilia sogega asili, Iufala:idisi Hano amoga nasea, adi bidi ba:ma:bela:?

¹⁹ Di da Nama baligi fa:beba:le, wadela:i bagade hamoi dagoi. Amo hou da fedege agoane dima fofada:ne, se imunu. Dia da dawa:mu. Na da dia Hina Gode, amola di da Na fisibiba:le, wadela:i bagade hamoi. Na, Ouligisudafa Hina Gode Bagadedafa da sia:i dagoi.”

Isala:ili da Hina Godema Nodone Sia:ne Gadomu Higas

²⁰ Ouligisudafa Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili! Di da musa: hemonega Na Hinadafa Hou higas. Di da Na sia: nabimu higas, amola Nama nodone sia:ne gadomu higas. Be dia da gumi huluane amo da:iya amola golofoyei ifa huluane amo hagudu, dia da ogogosu wadela:i uda lasu hou ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadosu.

²¹ Na da fedege agoane di waini efe hawa: ida:iwane agoane bugi. Be di da wadela:le heda:le, wali hamedei dasai waini efe agoane ba:sa.

²² Di da nigima: agoane ba:sa. Amola di da gasa bagade safo amoga dia nigima: dogai: ganiaba, Na da dia nigima: amaiwane dialebe ba:la:loba.

²³ Dia da dia hou hame wadela:lesi amola Ba:ielema hame nodone sia:ne gadosu sia:sa. Be amo da ogoosa. Ba:ma! Di da fago ganodini, wadela:i hou bagade hamosu. Di da sigua ga:mele aseme amo da hafoga:i sogega gawali hogomusa: hehenasu agoane gala.

(Gode da fedege agoane, Isala:ili fi dunu huluane da dunu afae agoane sia:sa.)

²⁴ E da gawali hanaiba:le, nowa da e ouligima:bela? Gawali da ema doaga:musa: dawa:sea, e da logo doasi dagoi hahawane ba:sa. Amo esoha, amo aseme da gawali ema doaga:mu bagade hanai gala.

²⁵ Isala:ili! Amo hou yolema! Di da 'gode' eno ilima hehenane fa:no bobogebeba:le, dia emo da wadela:sa amola dia da:gisu da hafoga:i. Be di da amane sia:sa, "Hame! Na da sinidigimu hamedei ba:sa. Na da ga fi 'gode' hanai gala amola na da ilima fa:no bobogemusa: dawa:lala."

Gode da Isala:ili Fi ilima Se Imunu da Defea

²⁶ Hina Gode da amane sia:sa, "Ilia da wamolasu dunu gagulaligisia, e da gogosiasu ba:sa. Amo defele, dilia Isala:ili dunu huluane, dilia hina bagade, eagene ouligisu dunu, gobelesalasu dunu amola ba:la:lusu dunu, huluane da gogosi-asu ba:mu.

²⁷ Dilia da ifa amo da dilia ada amola igi da dilia ame, amo sia:sa. Amaiba:le, dilia da se bagade amola gogosiasu ba:mu. Bai dilia da

Nama mae sinidigili, Nama baligi fa:i dagoi. Be dilia da se nabasea, dilia da Nama misini, Na dili gaga:ma:ne edegesa.

²⁸ Amo 'gode' liligi dilisu hamoi, amo da habila:? Dilia se nabasea, ilia da dili fidimu da defea. Ili da amo hou hamoma:ne defelela:? Yuda! Dia 'gode' ilia idi da dia moilai bai bagade huluane ilia idi defele gala. ²⁹ Dilia Nama egasu da adila:? Dilia da abuliba:le Nama odoga:bela:? ³⁰ Na da dilima se iasu be dilia hou hame hahamoi. Na da dilia hou hahamoma:ne sia:i, be dilia da hame nabi. Dilia da ougi bagade laione wa:me defele, dilia balofede dunu medole legei. ³¹ Isala:ili dunu! Na sia: nabima! Na da dilima adi wadela:i hou hamobela:? Na da dilima wadela:i hafoga:i soge o gasi amola wadela:lesisu soge agoane ba:bela:? Hame mabu! Amaiba:le, dilia da abuliba:le dilia hanaiga hamomu sia:sala:? Abuliba:le Nama hamedafa sinidigimu sia:sala:?

³² Uda a:fini da ea nina: hamosu igi gogole-sala:? Uda da ea gawa fisia ga:su abula ida:iwane gogolesala:? Hame mabu! Be Na fi dunu da eso amo idimu hamedei amoga Na gogolei dagoi.

³³ Dilia da dili lamu dunu ilima fa:no bobogemu bagade dawa:. Wadela:idafa uda da dilia hou ba:sea, eno wadela:i hou baligili hamomusa: dawa:.

³⁴ Dilia abula da wamolasu dunu ilia maga:mega nigima:i hame, be hame gagui dunu amola asaboi wadela:i hamosu hame dawa: dunu, amo ea maga:mega nigima:i dagoi.

³⁵ Be amo mae dawa:le, dilia da amane sia:sa, 'Ninia da wadela:i hame dawa:. Hina Gode

da ninima bu ougima:ne da bai hame gala.' Be dilia da wadela:i hou hame hamosu amo ogogole sia:beba:le, Na, Hina Gode, Na da dilima se imunu. ³⁶ Dilia da ga fi 'gode' liligi ilima sinidigiba:le, dilia hou fonobone wadela:lesi dagoi. Asilia fi da dili hame fidibiba:le, dilia da da:i dioi galu. Amola Idibidi da dili hame fidimuba:le, dilia da bu da:i diomu. ³⁷ Dilia da gogosiabeba:le, dialuma fili sa:ili, Idibidi mae ba:ma:ne, sinidigimu. Dilia da ga fi ilia hou dafawaneyale dawa:sa. Be Na, Hina Gode da amo dunu higale yolesi. Dilia da ilima fidisu hamedafa ba:mu.

3

Isala:ili da Hohonosu

¹ Hina Gode da amane sia:sa, "Dunu afae da ea uda fisiagasea, amola amo uda da e fisili eno dunuma fisia, amo dunu da ea musa: lai uda bu lamu da hamedei. Ama! galea, Isala:ili sogge da wadela:lesi dagoi ba:mu. Be di, Isala:ili, da dunu bagohame ilima wadela:le fi dagoi. Amola, di da wali Nama sinidigimusa: dawa:lala. ² Agolo da:iya gadodafa ba:ma! Sogge huluane amoga di da hina: da:i bidi lasu uda ea hou defele hamosu. A:la:be dunu da hafoga:i sogega eno dunu famusa: ouligisa. Amo defele, di da logo bega:, dunu eno dima udigili golamusa: hogoi helelalebe ba:i. Dina: da:i bidi lasu hou da sogge huluane wadela:lesi dagoi. ³ Amaiba:le, Na da gibu logo ga:si dagoi. Amola woufo esoga Na da wou dabe logo ga:si dagoi. Di da dafawane hina: da:i bidi lasu uda defele ba:sa. Di da gogosiamu

hame dawa:.⁴ Amola, wali di da Nama amane sia:sa, 'Di da na ada. Di da na musa: manohadi eso amogainini wali nama asigi galu.

⁵ Di da nama ougi be eso huluane hame ougimu.' Di amane sia:i, Isala:ili! Be dia hanaiga baligili wadela:i hou hamonanu."

Isala:ili amola Yuda da Gogosiane Sinidigimu da Defea

⁶ *Yousaia da Yuda soqe amoma hina bagade esaloba, Hina Gode da nama amane sia:i, "Isala:ili da hohonosu uda defele esala. Dia da ea hamoi ba:bela:? E da Na fisili, agolo bagade huluane amo da:iya amola golofoyei ifa huluane amo hagudu, e da hina: da:i bidi lasu uda ea hou defele hamonanu.⁷ Amo hamonanu, e da Nama bu sinidigimu, Na da dawa:iou. Be e da Nama hame sinidigi amola ea hohonosu dalusi Yuda amo hou huluane ba:i dagoi.⁸ Isala:ili da Nama baligi fa:le, hina: da:i bidi lasu uda ea hou defele hamobeba:le, Na da uda fisiagasu hou defele e fisiagale, ga masa:ne asunasi. Yuda da amo hou amola ba:i dagoi. Be Yuda, Isala:ili ea hohonosu dalusi, e amola da mae beda:ne, hina: da:i bidi lasu uda ea hou defele hamoi.⁹ E da mae gogosiane, wadela:i uda lasu hou defele, igi amola ifa amoma nodone sia:ne gadosu.

¹⁰ Amolalu, Yuda (Isala:ili ea hohonosu dalusi) da Nama sinidigimusa: sia:i. Be e da ogogoi. E da moloidafa hou hamedafa dawa:i galu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi."

---

* 3:6: 2 Hina bagade 22:1 - 23:30: 2 Hou Olelesu 34:1 - 35:27

¹¹ Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, “Dafawane! Isala:ili da Na yolesi dagoi. Be Yuda ea wadela:i hohonosu hou da Isala:ili ea hou baligi dagoi.” ¹² Hina Gode da nama amane sia:i, “Isala:ili fi ilima asili, amane sia:ma, ‘Hohonosu Isala:ili fi! Nama bu sinidigima. Na da asigi amola goglema:ne olofosu hou dawa:. Na da hame ougimu. Na da eso huluane ougili esalusu hame dawa:. ¹³ Be dia wadela:i hou amola Nama odoga:su hou amo fawane fofada:ma. Di da golofoyei ifa huluane amo hagudu, ga fi ogogosu ‘gode’ liligi ilima asigi hou olelei, amola Na sema hame nabasu. Amo fofada:nanu, Nama sinidigima. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

¹⁴ Hohonosu dunu fi! Sinidigima! Dilia da Na fi. Na da moilai huluane afae afae amoga dunu afae lale, amola fi huluane amoga dunu aduna lale, amola Saione Goumiga dili bu oule misunu. ¹⁵ Ouligisu dunu amo da Na sia: naba dunu, amo Na da dilima imunu. Amola ilia da dawa:iwane amola asigiwane dili ouligimu. ¹⁶ Amasea, dilia idi da amo soge ganodini bagade heda:sea, dunu da Na Sema Gousa:su Gagili ea hou bu hame sia:mu. Ili da amo bu hame dawa:mu, ilia da goglemu. Bai ilia da hahawane esalebeba:le, Gousa:su Gagili ea fidisu hame hogomu. Amola ilia da eno Gousa:su Gagili hame hahamomu. ¹⁷ Bai amo eso da doaga:sea, ilia da Yelusaleme moilai bai bagade amoma dio ‘Hina Gode Ea Fis’ asulimu. Amola fifi asi gala huluane da Nama nodone sia:ne gadomusa: gilisimu. Ili da ilia wadela:i dogo asigi dawa:su ea hanaiga bu hame hamomu. ¹⁸ Isala:ili fi da Yuda fi ilima

gilisimu. Amola, elea fi dunu fifi asi gala gagoe (north) gala amoga mugululi asi da soqe amo Na da dilia aowalalia ilima eso huluane gaguma:ne i, amoga bu sinidigimu.”

Gode Ea Fi Dunu da Ogogosu ‘gode’ ilima Sia:ne Gadosa

¹⁹ Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili! Na da di Nagofe esaloma:ne hanai galu. Na da dima soqe ida:iwane gala, eno osobo bagade soqe baligi soqe, amo dima imunusa: dawa:i galu. Di da Nama Ada dio asulimu, amola eso huluane bu Na hame fisimu, Na da dawa:i galu.

²⁰ Be di da hohonosu uda defele, Nama hohonoi dagoi. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

²¹ Agolo da:iya sia: bagade da naba. Amo da Isala:ili dunu, ilia da disa edegelala. Bai ilia da wadela:le hamosa esalu, amola ilia Hina Gode gogolei galu. ²² Dilia huluane da Hina Gode yolesi. Be bu sinidigima! E da dili uhinisimu amola dili bu didili hamoma:ne hamomu. Dilia da amane sia:sa, “Dafawane! Ninia da Hina Godema manebe goea. Bai E da ninia Gode.

²³ Ninia da agolo da:iya ogogosu ‘gode’ liligi ilima nodone sia:ne gadosu, be fidisu hame ba:i. Hina Gode, ninia Gode, Hifawane da fidisu dawa:. ²⁴ Be ninia da Ba:iele (gogosiasu ‘gode’) ema sia:ne gadobeba:le, ninia sibi, bulamagau gilisisu, ninia dunu mano amola uda mano da fisi dagoi. Liligi huluane amo ninia aowalalia da lama:ne bagadewane hawa: hamosu, amo huluane da fisi dagoi ba:sa. ²⁵ Ninia da diasa:ili, ninia gogosiasu amoga dedeboi dagoi ba:mu da defea. Ninia amola ninia aowalalia da mae fisili,

ninia Hina Godema wadela:lewane hamonanu.
Ninia da Ea sia: hamedafa nabasu.”

4

*Hina Gode da Isala:ili Dunu Sinidigima:ne
Sia:sa*

¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili fi dunu! Dilia da sinidigimusa: dawa:sea, Nama sinidigima. Dilia da moloiwane Nama fa:no bobogesea amola loboga hamoi ogogosu ‘gode’ fadegasea, ² dilia da Na Dioba:le dafawane ilegemu da defea ba:mu. Amasea, fifi asi gala huluane da Nama Na da ili hahawane dogolegele sia:ma:ne adole ba:mu. Amola ilia da Nama nodone sia:ne gadomu.”

³ *Hina Gode da Yuda soge amola Yelusaleme moilai bai bagade dunu ilima amane sia:sa, “Dilia soge hame gidinai amo gidinama. Dilia hawa: amo aya: gaga:nomei gisi ganodini mae bugima. ⁴ Dilia Gousa:su amo dilia da Na, Hina Gode, Nama hamoi, amo bu dawa:le, mae fima. Dilia Yuda amola Yelusaleme fi dunu! Nama sia:sima! Amane hame hamosea, Na ougi da lalu agoane nemu. Bai dilia wadela:le hamoi dagoi. Na ougi da dunu enoga ha:ba:domu hamedene nenanumu.”

Yuda Ilia Ha lai da Ilima Doagala:mu

⁵ Soge huluane amo ganodini, dalabede fula-boma! Ha:giwane wele sia:ma! Yuda soge amola Yelusaleme fi dunu ilima ilia da gasa bagade gagole moilai bai bagadega hehenama:ne sia:ma!

---

* 4:3: Housa:ia 10:12

⁶ Saione amoma doaga:ma:ne, logo olelema! Dilia esalusu gaga:ma:ne hobeama! Mae aligima! Hina Gode da se nabasu amola soge wadela:su hou gagoe (north) amoga gaguli maha.

⁷ Laione wa:me da ea wamoaligisu amoga manebe, amo defele fifi asi gala wadela:su dunu da manebe goea. E da Yuda wadela:lesimusa: manebe. Yuda soge moilai huluane da mugului dagoi ba:mu. Amo ganodini, dunu afae esalebe da hame ba:mu.

⁸ Amaiba:le, wadela:i eboboi abula salawane, dima amola didigia:ma. Bai Hina Gode da Yuda fi ilima ougi bagade amola Ea ougi da hame gumi.

⁹ Hina Gode da amane sia:i, “Amo esoha, hina bagade amola eagene ouligisu dunu da bagade beda:mu. Gobebe salasu dunu amola balofede dunu da beda:ne, fofogadigimu.”

¹⁰ Amalalu, na da amane sia:i, “Ouligisudafa Hina Gode! Di da Yelusaleme fi dunu ilima dafawane ogogoi dagoi. Di da olofosu manebe sia:i dagoi, be ilia asogoa hedofama:ne, gegesu gobihei bagade galebe ba:sa.”

¹¹ Eso da manebe, amoga Yelusaleme da sia: nabimu. Amo sia: da hafoga:i sogega gia:i bagade fo agoane ilima doaga:ma:ne manebe. Asaboi fo da gisi fawane gaguli ahoa. Be amo fo da agoaiwane hame. ¹² Amo fo da Hina Gode da sia:beba:le misunu, amola fo eno ea gasa bagade baligimu. Bai amo fo da Hina Gode Hisu da Ea dunu fi ilima se ima:ne fofada:musa: manebe ba:mu.

Yuda Fi ilia Ha lai da Ilima Sisiga:le Dagoi Ba:mu

¹³ Ba:ma:i! Ha lai dunu da mu mobi agoane manebe. Ea gegesu 'sa:liode' da fo ononoi defele ba:sa. Amola ea hosi ea hehenasu da buhiba ea hagili ahoasu baligisa. Ninia da fisi dagoi! Nini da wadela:lesi dagoi!

¹⁴ Yelusaleme! Dia gaga:su ba:ma:ne, dia dogo nigima: amo dodofema! Di da habogala wadela:i asigi dawa:su yolesima:bela:?

¹⁵ Sia: adola ahoasu dunu da Da:ne moilai amola Ifala:ime agolo amoga misini, wadela:su sia: olelesa. ¹⁶ Ilia da fifi asi gala ilima sisa:ma:ne misi. Amola Yelusaleme fi ilima ha lai da soge sedaganini manebe amo ilima sisasu olelemusa: misi. Amo ha lai dunu da Yuda soge moilai amoma ha lamu. ¹⁷ Ilia da dunu da soge sosodo aligisu defele, Yelusaleme sisiga:mu. Bai Yelusaleme fi da Hina Gode Ema odoga:su. Hina Gode da sia:i dagoi.

¹⁸ Yuda! Disu dia hamobeba:le amola dia esalusu hou amoba:le, amo se iasu da dima doaga:i. Dia wadela:i hou hamobeba:le, amo se nabasu da dima misi. Dia wadela:i hou da gobihei agoane dia dogo soi dagoi.

Yelemmaia da ea fi Dunuma Asigiba:le Da:i Diosa

¹⁹ Na da se nabi dagoi. Amo se nabasu nabimu da nama hamedei! Na dogo! Na dogo da ilibu agoane hedolole dusa! Na da ouiya:mu gogolesa. Na da dalabede fulabosu naba, amola gegesu halasu naba.

²⁰ Wadela:su afae ba:lalu, wadela:su eno da hedolowane doaga:sa. Soge huluane da wadela:lesi dagoi. Hedolowane, ninia abula diasu da

wadela:lesi dagoi ba:sa. Iliya abula da gadelale, fofonoboi dagoi ba:sa.

²¹ Gegesu da bagadewane heda:sa. Na da habowali seda amo gegesu ba:ma:bela:? Dal- abede ea fulabosu, na da naba. Amo na da habowali seda nabima:bela:?

²² Hina Gode da amane sia:sa, “Na fi dunu da gagaoui dagoi. Iliya da Na hame dawa:. Iliya da gagaoui mano defele, asigi dawa:su hame gala. Iliya da wadela:i hou hamomusa: bagade dawa:su dunu agoai ba:sa. Be hou ida:iwane didili hamomusa: hamedafa dawa:.”

Yelemmaia da Esala Ba:su amo Ganodini Gunufinisisu Eso Manebe Ba:i

²³ Na da osobo bagade ba:i. E da wadela:lesi dagoi ba:i. Na da mu ba:i. Be amoga da hadigi hame galu.

²⁴ Na da goumi ba:i. Iliya da fogoi amola agolo da la:ididili, la:ididili fogolalebe ba:i.

²⁵ Na ba:loba, dunu fi huluane da hamedafa gala. Sio fi huluane amola da hagili asi dagoi ba:i.

²⁶ Nasegagi soge huluane da hafoga:i soge agoane hamoi dagoi ba:i. Soge ea moilai bai bagade huluane da mugululi, wadela:lesi dagoi ba:i. Bai Hina Gode Ea ougi bagade da amo sogega dialebe ba:i.

²⁷ (Hina Gode da amane sia:i dagoi, “Osobo bagade huluane da wadela:lesi dagoi ba:mu. Be Na da dafawanedafa hame wadela:lesimu.”)

²⁸ Osobo bagade da da:i diomu. Mu da gasimu. Hina Gode da sia:i dagoi, amola E da Ea asigi dawa:su amo hame afadenemu. E da amo hou

hamomusa: dawa:i dagoi, amola E da Ea asigi dawa:su hame bu sinidigimu.

²⁹ Dunu huluane da hosi amoga fila heda:i dunu amola dadi gagui dunu ilia halasu nabasea, hobeamu. Mogili da iwilaga hobeamu amola mogili da igi sogega hobeamu. Moilai huluane da dunu hamedafa esalebe ba:mu. Amola amo moilai ganodini, dunu da bu hamedafa fi di-alumu.

³⁰ Yelusaleme! Di da wadela:lesi dagoi ba:mu! Di da abuliba:le yoi abula gasisalabala? Dia da abuliba:le nina: hamoma:ne, igi noga:iwane legesa amola dia si amoga soa: legesala:? Di da udigili nina: hamosa. Bai dima gamu dunu ilia da wali di higasa amola di medole legemusa: dawa:lala.

³¹ Na da se nabasu wele sia:su, amo uda da ea magobo mano lamu gadenesa wele sia:be agoane wesa, amo nabi dagoi. Amo da fedege agoane, Yelusaleme ea mifo lamu hamedeiba:le, habe ha:ha:iya wele sia:nebe agoai nabi. E da ea lobo ilua:le amane sia:su, "Na da wadela:lesi dagoi. Ili da na medole legemusa: manebe!"

5

Yelusaleme Fi Ili Wadela:i Hou

¹ Yelusaleme fi dunu! Dilia logoga hehenama! Ba:le gagama! Dilisu ba:ma! Bidi lasu soge amo ganodini hogoi helema! Dilia da moloidafa hamosu dunu afae ba:ma:bela:? Dilia Godema mae hohonone moloidafa fa:no bobogesu dunu afae ba:ma:bela:? Hame mabu! Be dilia agoaiwane dunu afae ba:sea, Hina Gode da

Yelusaleme fi ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomu.

² Dilia da Hina Godema nodone sia:ne gadosa, dilisu da sia:sa. Be dilia da ogogosa.

³ Hina Gode da mae hohonone moloidafa fa:no bobogesu hou hogosa. E da dili fai dagoi, be dilia amo hame dawa:i galu. E da dili goudale fasi, be dilia da amoba:le dilia hou hame hahamoi. Dilia da ga:nasi hamoiba:le, dilia wadela:i hou fisimusa: hame dawa:iou.

⁴ Amalalu, na da agoane dawa:i, “Amo da hame gagui amola hame dawa:su dunu fawane. Iliia da gagaoui agoane hamosa. Iliia Gode Ea hanai amo hame dawa:.

⁵ Amaiba:le, na da ouligisu hou gagui dunu ilima asili, ilima sia:mu. Na da agoane dawa:, ‘Iliia da Gode Ea hanai dawa:mu. Iliia hamoma:ne, Hina Gode Ea sia:i liligi ilia da dawa:mu.’ Be ilia huluane da Hina Gode Ea ouligisu hou amo higale yolesi dagoi. Iliia da Ea sia: nabimu higasa.

⁶ Amaiba:le, iwilaga esalebe laione wa:me da ili medole legemu. Hafoga:i sogega esalebe ‘wufi’ wa:me da ili medole legele, dadalega:mu. Amola ‘lebade’ wa:me da ilia moilai amo ganodini wamowane manebe ba:mu. Amo dunu da ilia diasu gadili ahoasea, ilia da:i da gadelale fofonoboi dagoi ba:mu. Bai ilia wadela:i hou hamoi da bagohame. Amola eso huluane, mae fisili, ilia da Godema baligi fa:su.

⁷ Hina Gode da amane adole ba:i, “Na da abuliba:le Na fi ilia wadela:i hou gogolema:ne olofoma:bela:? Iliia da Na yolesili, ogogosu ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadosu. Na fi dunu sadima:ne, Na da ha:i manu iligili i. Be ilia da

inia uda adole lasu hou hamosu amola hina: da:i
bidi lasu uda ilima fa:no bobogei.

⁸ Ilia da hosi gawali amo da sadi dagoi amola
aseme amoma fima:ne nimi bagade hamosa,
amo defele gala. Ilia afae afae ea na:iyado idua
amo lale, gilisili golamu hanai bagade.

⁹ Ilia da amo hou hamobeba:le, Na da ilima se
imunu da defea. Agoaiwane fi ilima dabe imunu
da defea.

¹⁰ Na da ha lai dunu amo Na fi dunu ilia
waini sagai hedofama:ne asunasimu. Be amo da
dafawane wadela:lesi ebelei dagoi hame ba:mu.
Na da ha lai amoma, e da amoda huluane gole
fasima:ne Na da sia:mu. Bai amo amoda da Na:
hame.

¹¹ Isala:ili dunu amola Yuda dunu da Na
dafawanedafa hohonoi. Na, Hina Gode, da sia:i
dagoi.”

Hina Gode da Isala:ili Yolesi

¹² Hina Gode Ea fi dunu da E yolesi. Ilia da
amane sia:sa, “Gode da ninima se hame imunu.
Ninia da gasa bagade hou hame ba:mu. Ninia
da gegesu amola ha:su hame ba:mu.” ¹³ - ¹⁴ Ilia
da amane sia:sa, “Balofede dunu ilia sia: da
fo fawane. Ilia da Hina Gode Ea sia: hame
gaguli maha.” Hina Gode Bagadedafa da nama
amane sia:i, “Yelemmaia! Amo dunu da agoane
sia:beba:le, Na da sia: dia lafiga gala amo lulu
agoane hamomu. Na fi dunu da lulu ifa agoane
ba:mu, amola Na agoane sia:nanu ili da nei dagoi
ba:mu.”

¹⁵ Isala:ili dunu! Dilia! Hina Gode da fi seda-
gaga esalebe, amo dilima doaga:la:ma:ne, oule
misunu. Amo fi da gasa bagade hemone fi amola

dilia da ilia sia: hame dawa:. ¹⁶ Ilia dadi gagui dunu da gasa bagade. Ilia da mae asigili medole lelegelala. ¹⁷ Ilia da dilia ha:i manu amola bugi huluane na dagomu. Ilia da dilia dunu mano amola uda mano huluane medole lelegemu. Ilia da dilia sibi amola bulamagau gilisisu medole legemu. Amola dilia waini efe amola figi ifa ilia da wadela:lesimu. Dilia gagili sali moilai da dili gaga:mu, dilia dawa:sa. Be ilia dadi gagui da amo huluane mugululi wadela:lesimu.”

¹⁸ Hina Gode da amane sia:sa, “Be amo se nabasu esoga, Na da Na fi dunu huluanedafa hame wadela:lesimu. Afae afae da esalebe ba:mu. ¹⁹ Amola, Yelemaia, di! Ilia da Na da abuliba:le amo hou hamobela:le adole ba:sea, ilima bu adole ima, ‘Bai ilia da Na yolesili, ilia soge ganodini ga fi ogogosu ‘gode’ ilima hawa: hamosu, amo defele ilia da eno fi dunu ilia soge ganodini, amo ga fi dunu ilia se iasu hawa: hamosu hamonanumu.’ ”

Gode da Ea fi Dunuma Sisasu

²⁰ Hina Gode da amane sia:sa, “Ya:igobe egaga fi, amola Yuda fi dunu ilima amane sia:ma, ²¹ *‘Dilia gagaoui amola hame dawa:su dunu! Dawa:ma:i! Dilia da si gala be ba:mu gogolei! Dilia da ge gala be hame naba! ²² †Na da Hina Gode! Dilia abuliba:le Nama hame nodone beda:bela:? Dilia da abuliba:le Na midadi hame yagugusala:? Na da sa:iboso amo hano wayabo bagade ea alalo legei dagoi. Amo alalo legesu da eso huluane dialumu, amola hano bagade da

---

* 5:21: Aisaia 6:9-10; Isigiele 12:2; Maga 8:18 † 5:22: Yoube 38:8-11

amo baligimu hame dawa:. Hano bagade da gafulusa be amo alalo legesu hame baligisa. Hano gafului da fugala:sa, be osoba amo ganodini golili misunu hame dawa:. ²³ Be dilia Na fi dunu! Dilia da gasa fili, odoga:su dunu. Dilia da la:didili asili, Na yolesi. ²⁴ Na da woufo gibu amola mugi gibu dilima iasu amola dilia hahawane bugi gamini moma:ne eso dilima iasu. Be dilia da Nama nodomu hame dawa:i galu. ²⁵ Be dilia da wadela:le hamobeba:le, amo liligi ida:iwane hame ba:i.

²⁶ Na fi dunu gilisisu ganodini da wadela:idafa dunu esalebe. Iliya da dunu ilia sio sa:ima:ne sanebe, amo defele dunu dafama:ne, sanigesa. ²⁷ Benea ahoasu dunu da sio lale, ea gagili amo ganodini sala, amo defele ilia inia liligi lale, ilia diasu nabama:ne ligisisa. Amaiba:le, ilia da bagade gagui amola gasa bagade ba:sa. ²⁸ Iliya da sadi dagoi amola dunu basului agoane ba:sa. Iliya da baligili, mae yolele, wadela:i hou hamonana. Iliya da guluba: mano hame fidisa, amola hame gagui banenesi dunu ilima moloidafa fofada:su imunu hame dawa:. ²⁹ Be Na, Hina Gode, da ilia wadela:i hou hamobeba:le, ilima se imunu. Na da amo fima dabe imunu. ³⁰ Yuda soge ganodini, fofogadigisu wadela:i houdafa da doaga:i dagoi. ³¹ Balofede dunu da ogogole fawane sia:sa. Gobe ele salasu dunu da balofede dunu ilia sia: defele ouligisa, amola Na fi dunu da ilia wadela:i logo hame hedofasa. Be amo hou ea dabe doaga:sea, ilia da adi hamoma:bela:?' "

Ha Lai Dunu da Yelusaleme Sisiga:sa

¹ Bediamini fi dunu! Gaga:su ba:ma:ne hobeama! Yelusaleme yolesili, hobeama! Degoua moilai amo ganodini ‘dalabede’ fulaboma! Bede Ha:gileme amoga dawa:ma:ne hahamosu lalu didima! Wadela:su amola mugulusu da gagoe (north) manebe. ² Saione moilai bai bagade da noga:idafa ba:sa, be amo da mugululi, wadela:lesi dagoi ba:mu. ³ Amogai, hina bagade ilia amola ilia dadi gagui dunu da ilia gegesu fisisu amo ganodini esalebe ba:mu. Ili da ilia hanaiga, abula diasu amo moilaiga sisiga:le gagagumu. ⁴ Ili da amane sia:mu, “Yelusaleme amoma doagala:musa:, momagemama! Ninia da esomogoa doagala:mu! Be amasea, ilia da amane sia:mu, “Hamedei! Gasimu galebe! Baba da sedagawane ba:sa. ⁵ Ninia da gasia doagala:mu. Ninia da Yelusaleme ea gagili sali diasu huluane wadela:lesimu.”

⁶ Hina Gode Bagadedafa da amo hina bagade ilima amane sia:beba:le, ilia da ifa abalu mogomogosa heda:sa amola hamonana. Hina Gode da amane sia:i, “Yelusaleme fi da baligili wadela:i banenesisu hou hamobeba:le, Na da ilima se imunu. ⁷ Si hano da eso huluane eno hano labeba:le, ea hano da gaheabolo agoane ba:sa, amo defele Yelusaleme fi da ilia wadela:i hou mae dagoma:ne, gaheabolo wadela:i hou hamonana. Na da bidi doaga:su amola wadela:su hou amo moilai ganodini naba. Oloi amola fafa:ginisi fawane Na da ba:sa. ⁸ Yelusaleme fi dunu! Dilia amo gegesu amola bidi doaga:su da dilima sisasu gala amo ba:mu da defea. Dilia da hame

sinidigisia, Na da dili yolesimu. Na hamobeba:le, dilia moilai da hafoga:i dunu hame esalebe soge agoane ba:mu.”

Isala:ili fi da Odoga:su Fi

⁹ Hina Gode Bagadedafa da nama amane sia:i, “Dunu da waini efe bugi amoga fage huluane faisa, amo defele, Isala:ili ea fage huluane faili fasi dagoi ba:mu. Amaiba:le, dia gasa defele, dunu afae afae gaga:ma!”

¹⁰ Na da Ema bu adole i, “Be na da ilima sisane sia:sea, nowa da nabima:bela:? Ilia hou da hihini ga:nasidafa. Ilia da Dia sia: nabimu higasa. Na da Dia sia: ilima alofele oleleloba, ilia da oufeseга:su fawane. ¹¹ Hina Gode! Dia ilima ougi da lalu agoane nenana amola amo ougi da na dogo ganodini nenana. Na da amo ougi bu ha:ba:domu hamedei agoane ba:sa.” Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, “Mano fonobahadi logoga esalebe amola ayeligi ilia gilisisu, amoga Na ougi sogadigima. Ilia da egoa amola idua gagulaligili, huluane da mugului dagoi ba:mu. Amola da:i hamoi huluane da mugului dagoi ba:mu. ¹² *Ilia diasu amola ilia soge amola ilia uda da eno dunu iligili i dagoi ba:mu. Na da Na soge fi dunu ilima se imunu. ¹³ Dunu huluane, bagade amola fonobahadi, da ogogole muni lamusa: dawa:lala. Balofede dunu amola gobele salasu dunu da Na fi dunuma ogogosa. ¹⁴ †Na fi dunu ilia fa:ginisi bagade da hamedei liligi, ilia da dawa:sa. Ilia da amane sia:sa, hou huluane da defea. Be hou huluane da

---

* 6:12: Yelemaia 8:10-12 † 6:14: Isigiele 13:10

defea hame. ¹⁵ Ilia da amo baligili wadela:idafa hou hamobeba:le, gogosiabela:? Hame mabu! Ilia da hame gogosia:i. Ilia da dialuma fili dasu hame dawa:. Amaiba:le, eno dunu ilia dafai defele, ilia da dafamu. Na da ilima se iasea, ilia da wadela:lesili hamedafa ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Isala:ili da Gode Ea Hou Higale Yolesi

¹⁶ ‡Hina Gode da Ea fi dunuma amane sia:i, “Logo aduna da bulufalegesea, amoga leloma! Siba hemone logo hogoi helema. Noga:idafa logo da habila:, amo adole ba:ma! Amoga ahoasea, dilia da olofole esalumu.” Be ilia da amane sia:i, “Hame mabu! Ninia da goga hame masunu.”

¹⁷ Amalalu, Hina Gode da dalabede fulabosu nabima:ne, sosodo ouligisu dunu ilegei. Be ilia da amane sia:i, “Ninia da hame nabimu.”

¹⁸ Amaiba:le Hina Gode da amane sia:i, “Dilia fifi asi gala! Nabima! Hou da Na fi ilima doaga:mu amo noga:le dawa:ma! ¹⁹ Osobo bagade, nabima! Ilia da Na olelesu higale yolesiagaiba:le, amola Na sia: hame nababeba:le, Na da ilima se ima:ne, amo fi wadela:lesimu.

²⁰ Ilia da Siba sogega gabusiga: manoma Nama imunusa: gaguli maha, amola hedama:ne fodole nasu amo soge sedagaga gaguli maha. Be amo Na da hame dawa:digisa. Na da ilia iasu hame lamu, amola ilia gobelesu salasuliligi hahawane hame ba:mu. ²¹ Amaiba:le amo dunu ilia emo udagaguli dafama:ne, Na da ilia logo hedofamu. Ada amola ilia egefe da gilisili bogomu. Amola sama amola na:iyado da gilisili bogomu.

---

‡ 6:16: Ma:diu 11:29

Ha Lai da Gagoe (north) amoga Doagala:mu

²² Hina Gode da amane sia:sa,” Ha lai dunu da gagoe (north) soqe amoga manebe goea. Gasa bagade fi sedagaga esalebe da gegemusa: momagesa.

²³ Ilia da dadi amola gegesu gobihei sedade gagui dagoi. Ilia da asigi hou hame dawa:, nimi bagade gala. Ilia da hosi fila heda:sea, hano wayabo bagade gafului ea fugala:be agoane naba. Ilia da Yelusaleme amoma doagala:musa: momagei dagoi.”

²⁴ Yelusaleme fi dunu da amane sia:sa, “Ninia da amo sia: nabi dagoi. Amola, ninia lobo da udigili sasane fi. Uda da mano lamu gadenesea se naba, amo defele ninia da da:i dioiba:le, se naba. ²⁵ Ninia ha lai da dadi gaguiba:le amola nini da beda:iba:le, ninia da ga masunu o logoga masunu hame dawa:.

²⁶ Hina Gode da Ea fi dunu ilima amane sia:sa, “Wadela:i ebooi abula salima amola nasubu amo ganodini bebesoma. Dilia egefe afae da bogosea didigia:be defele didigia:ma. Bai dilia ha lai dunu da dili wadela:musa: hedolowane doagala:musa: doaga:mu galebe. ²⁷ Yelemaia! Na fi dunu adoba:ma! Ilia hou dawa:ma:ne, dia da ouli amola balase adoba:su defele, ilia hou adoba:ma. ²⁸ Ilia huluane da ga:nasi odoga:su dunu. Ilia da ouli amola balase defele ga:nasidafa. Ilia hou da wadela:idafa. Ilia da udigili baligidu sia:dada ahoa. ²⁹ Lalu da ha:giwane nenana, be ouli amola balase amoga isu da hame daeana ahoa. Na da Na fi dunu amo bu adoba:mu da hamedei. Bai ilia da wadela:i hamosu dunu hame fadegasa. ³⁰ Fifi asi gala eno

dunu da amo dunu da hamedei isu ilia da sia:mu. Bai Na, Hina Gode, da ili higale yolesi dagoi.”

7

Yelemmaia da Debolo amo Ganodini Gode Sia: Olelesu

¹⁻³ Hina Gode da na Debolo logo ga:su (amoga Yuda dunu da Ema sia:ne gadomusa: golili ahoa) amoga asunasi. E da nama amogai lela, Hina Gode Bagadedafa amo Ea sia: alofele ilima sia:ma:ne sia:i, amane, “Dilia esalebe hou amola dilia hawa: hamobe afadenema. Amasea, dilia da guiguda: esaloma:ne, Na da logo doasimu.

⁴ Sia: amo, ‘Ninia da gaga:i dagoi. Amo da Hina Gode Ea Debolo diasu! Amo da Hina Gode Ea Debolo diasu!’ Amo sia: da ogogosa, amola amo dafawaneyale mae dawa:ma. ⁵ Dilia esalebe hou amola dilia hawa: hamobe afadenema! Enoma enoma moloidafa hou hamoma. ⁶ Guga:loi hou fisili, ga fi dunu amola guluba: mano amola didalo ilima moloidafa amola asigi hou fawane hamoma. Dilia soge ganodini dilia da hou moloidafa hamosu dunu udigili medole legesa. Amo hou yolesima! Ogogosu ‘gode’ ilima dilia nodone sia:ne gadolala. Amo hou da dili wadela:lesimu. Yolesima!

⁷ Na da dilia soge amo dilia aowalalia eso huluane gaguma:ne ilima i. Amola, dilia da dilia hou afadenesea, dilia amo ganodini bu esaloma:ne, Na da logo doasimu.

⁸ Ba:ma:i! Dilia da ogogosu sia: amo dafawaneyale dawa:sa. ⁹ Dilia da wamolala amola medole legelala, inia uda amola dunu adole lala, dafawane hamona:nibuya ilegesea

ogogolala, Ba:ielema gobelesalasu iaha, amola ogogosu ‘gode’ amo dilia da musa: hame dawa:i, ilima nodone sia:ne gadolala. ¹⁰ Hou amo Na da higasa. Be dilia da hahawane hamonana. Amalalu, dilia da Na Debolo diasu golili misini, Na midadi lelawane, Nama amane sia:sa, ‘Ninia da gaga:i dagoi!’ ¹¹ *Dilia adi dawa:bela:? Na Debolo diasu da wamolasu dunu ilia wamoaligisula:? Hame mabu! Dilia hamonanebe amo Na da ba:i dagoi. ¹² †Dilia Siailou moilaiga ba:la masa. Siailou amoga Isala:ili dunu da Nama nodone sia:ne gadoma:ne, Na da degabo ilegei dagoi. Be Na fi Isala:ili dunu da wadela:i hou hamobeba:le, Na da Siailou wadela:lesi dagoi. ¹³ Dilia amola da amo wadela:i hou huluane hamonanu. Na da dilima sia:ne ba:loba, sia:ne ba:loba, be dilia da Na sia: hame nabi. Na da dilima wele sia:beba:le, dilia da bu hame adole i.

¹⁴ Amaiba:le, Na da Siailou amoma hamoi defele, Na da Na Debolo (amo da dili gaga:mu dilia dawa:) amoma hamomu. Amo soge guiguda: Na da dilia aowalalia ilima amola dilima i dagoi. Be guiguda:, Na da Siailou amoma hamoi defele hamomu. ¹⁵ Na da dilia na:iyado fi dunu, Isala:ili dunu, Na mae ba:ma:ne gadili sefasi dagoi. Amo defele, Na da dili sefasimu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

Yuda Fi Ili Hame Nabasu Hou

¹⁶ Hina Gode da nama amane sia:i, “Yelemma! Amo dunu fidima:ne, mae sia:ne gadoma. Ili

---

* **7:11:** Ma:diu 21:13; Maga 11:17; Luge 19:46 † **7:12:** Yosiu 18:1; Gesami Hea:su 78:60; Yelemma 26:6

fidima:ne, mae dima amola mae sia:ne gadoma. Amola Nama mae edegema - Na da dia sia: hame nabimu. ¹⁷ Ilia hou Yuda moilai bai bagade huluane amola Yelusaleme logo amo ganodini hamonana, di da ba:sala:? ¹⁸ ‡Mano da lalu habesa, dunu da lalu didisa, uda da falaua agi ga:gi hamoma:ne bibiagosa amo huluane ogogosu uda 'gode' (ema ilia da Hebene Uda hina bagade dio asuli) amoma ima:ne hamosa. Amola ilia da Nama se ima:ne, eno ogogosu 'gode' liligi ilima ima:ne, waini hano sogadigisa. ¹⁹ Be ilia da Nama dafawane se iahabela:? Hame mabu! Ilia da ilila: se iaha amola ilila: gogosiasu iaha. ²⁰ Amaiba:le, Na, Ouligisudafa Hina Gode, da Na ougi gia:i bagade amo Na Debolo amoma sogadigimu. Amo ougi, Na da dunu amola ohe fi ilima defele sogadigimu. Amola ifa amola ha:i manu bugi amoma sogadigimu. Na ougi da lalu enoga ha:ba:domu hamedene nenanusu ba:mu.

²¹ Na fi dunu! Gobebe salasu liligi mogili dilia oloda da:iya dafawane gobesisa, mogili dilia da naha (sema agoane gala). Be Na, Hina Gode, da dilia gobebe salasu liligi huluane Nama mae iawane dilisu manu da defea, sia:sa. Bai dilia mae dawa:le udigili gobebe sala. ²² Na da dilia aowalalia amo Idibidi sogega fisili masa:ne, gadili oule misini, Na da ilima gobebe salasu amola eno gobebe salimusa: hamoma:ne hame sia:i.

²³ Be Na da ilia Gode esaloma:ne amola ilia da Na fi dunu esaloma:ne, Na da ilima Na hamoma:ne sia: nabawane hamoma:ne sia:i.

---

‡ 7:18: Yelemaia 44:7-19

Amola ilia da hahawane esaloma:ne, Na da ilima ilia da Na sia: defele esaloma:ne sia:i. ²⁴ Be ilia da Na sia: hame nabi amola hame dawa:digi. Be amo mae dawa:le, ilia da ilia ga:nasi amola wadela:i dogoga asigi dawa:su amoga ilia hanaiga hamosu. Amola ilia hou da bu mae hahamone, gudu sa:i dagoi. ²⁵ Eso amoga dilia aowalali da Idibidi soqe yolesili, amogainini wali eso doaga:le, Na da mae yolesili, Na hawa: hamosu dunu, balofede dunu, dilima asula ahoasu. ²⁶ Be dunu afae da hame nabi amola hamedafa dawa:i galu. Be dilia wadela:i hou da heda:le, dilia ga:nasi amola odoga:su hou da dilia aowalali ilia hou baligi dagoi.

²⁷ Amaiba:le Yelemaia! Di da amo sia: huluane Na fi dunuma sia:ma. Be ilia da dia sia: hame nabimu. Di da ilima wele sia:mu, be ilia da dima bu hame adole imunu. ²⁸ Di da ilima ilia fi da Na, ilia Hina Gode, Ea sia: hame naba, amo sia:ma. Amola ilia da Na se iasu lai dagoiba:le, bu dawa:su hame laha, amo sia:ma. Moloidafa mae yolesili fa:no bobogesuhou da bogoi dagoi. Dunu ilia da amo hou noga:iwane bu hame sia:sa.

Hinome Fago ganodini Wadela:i Hou

²⁹ Yelusaleme fi dunu! Da:i dioiba:le, didigia:ma! Dilia dialuma hinabo damuni, ha:digima! Agolo da:iya, idigisa gesami hea:ma! Bai Na, Hina Gode, da ougi gala. Na da Na fi dunu higale yolesiagai.

³⁰ Yuda fi dunu da wadela:le bagade hamoi dagoi. Iliada ilia loboga hamoi 'gode' agoaila (amo Na higasa) amo Na Debolo diasu ganodini sali dagoi. Iliada Na Debolo nigima:ne

wadela:lesi. ³¹ Šilia da Hinome Fago amo ganodini, oloda gaguli amola amoma Doubede dio asuli. Amo da:iya ilia da ilia dunu mano amola uda mano gobele sala. Na da amo hamoma:ne hame sia:i. Na da amo hou hamedafa dawa:i galu.

³² Amaiba:le, eso da misunu, amoga ilia da amo sogebi ea dio da Doubede o Hinome Fago ilia da hame sia:mu. Be ilia da amoga Medole Legesu Fago dio asulimu. Bogoi dunu ilia da:i hodo da eno sogega uli dogomu hamedeiba:le, ilia da amo fagoga uli dogomu. ³³ Sio fi amola sigua ohe da amo bogoi da:i hodo manu, amola dunu da ili sefasimu hamedei ba:mu. ³⁴ **Yuda soqe da hafoga:i amola dunu hame esalebe soqe agoai ba:mu. Yuda moilai bai bagade amola Yelusaleme logo amo ganodini hahawane sia: amola uda lasu lolo nabe hahawane sia:, amola gesami huluane Na da dagolesimu.”

8

¹ Hina Gode da eno amane sia:i, “Amo esoha, ilia da hina bagade, eagene ouligisu dunu, gobele salasu dunu, balofede dunu amola dunu eno musa: Yelusaleme ganodini esalu, amo ilia gasa ilia uli dogoiga sali amo hagamu. ² Ili gasa da bu mae uli dogole, be iga defele, osoboga afagogole dialebe ba:mu. Ili da eso amola oubi amola gasumuni ilia midadi afagogole dialebe ba:mu. Bai amo dunu da eso amola oubi amola gasumuni amoma asigisu, amola ilima hawa:

Š 7:31: Gobeles Salasu 18:21; 2 Hina bagade 23:10; Yelemaia 32:35
 ** 7:34: Yelemaia 16:9, 25:10; Wamolegei Sia: Olelesu 18:23

hamosu amola ilima adole ba:su amola nodone sia:ne gadosu. ³ Amola amo wadela:i fi ilia dunu da mae bogole esalebe ba:sea, da fifi asi gala amoga Na da ili afagogoi, amo ganodini esalumu. Be ilia da baligili da:i dioiba:le, ilia da bogomusa: hanaiwane ba:mu. Na, Hina Gode Bagadedafa, da sia:i dagoi.”

Wadela:i Hou amola Se Iasu

⁴ Hina Gode da nama Yuda fi ilima alofele sia:ma:ne sia:i, “Dunu da dafasea, e da bu wa:legadosala:? E da bu wa:legadosa! Dunu da logo giadofasea, e da bu sinidigisala:? Dafawane! E da bu sinidigisa! ⁵ Amaiba:le, Na fi dunu! Dilia da abuliba:le Na yolesili, bu hame sinidigisala:? Dilia da dilia loboga hamoi ‘gode’ gasawane gagulaligisa, be Nama bu sinidigimu higasa. ⁶ Na da dilia sia: noga:le nabasu. Be dilia da ogogoi. Dilia huluane da wadela:le hamoi, be dunu afae da gogosiabeba:le, hame sinidigisa. Dunu afae da ‘Na da adi wadela:i hamoi?’ hame adole ba:su. Dunu huluane afae afae da hi hanaiga, hosi da gegemusa: hehenasu defele, hehenasa. ⁷ ‘Sidoge’ sio da ea sinidigisu eso noga:le dawa:. ‘Dafe’ amola diogonabu amola ‘dalasie’ sio huluane da ilia ga masunu eso noga:le dawa:. Be Na fi dunu! Dilia da sema amoga Na da dili ouligimusa: dawa:, amo dilia hame dawa:. ⁸ Dilia da habodane, dilia da asigi dawa:su bagade gala amola Na sema huluane noga:le dawa:, amane sia:sala:? Ba:ma:i! Ogogosu sema dedesu dunu da Na sema amo afadenei dagoi. ⁹ Dilia bagade asigi dawa:su dunu da gogosiasu lai dagoi. Ili da ededenagia:i. Amola ilia da fedege agoane

sani ganodini sa:i dagoi. Iliā da Na sia: yolesi dagoiba:le, hame dawa:su dunu agoai ba:sa.

¹⁰ *Amaiba:le, Na da ilia soge amola ilia uda amo eno dunuma imunu. Dunu huluane, bagade amola fonobahadi, da muni ogogole lamusa: hanai gala. Balofede dunu amola gobelesalasu dunu da dunu eno ilima ogogole muni laha.

¹¹ †Na fi dunu da bagadewane fafa:ginisi dagoi. Be ouligisu dunu da amo fa:gi fonobahadidafa agoane ba:sa. ‘Hou huluane da defea!’ ilia da sia:sa. Be hou huluane da defea hame.

¹² Na fi dunu! Dilia da amo wadela:idafa hou hamobeba:le, gogosiabela:? Hame mabu! Dilia da hamedafa gogosia:i. Dilia da gogosiane dialuma fili dasu hame dawa:. Amaiba:le, dilia da eno dunu ilia dafasu defele dafamu. Na da dilima se iasea, dilia da wadela:lesili, hamedafa ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

¹³ Dunu da ea ha:i manu faisia, gagadosa, amo defele Na da Na fi dunu gagadomusa: dawa:iou. Be ilia da waini efe fage hame gala, amola figi ifa fage hame gala, agoai ba:sa. Lubi huluane amola da bioi dagoi. Amaiba:le, ga fi dunu ilia soge lama:ne, Na da logo doasi dagoi.”

¹⁴ Gode Ea fi dunu da amane adole ba:sa, “Ninia abuliba:le udigili fi esalabala? Hadiga! Ninia da gasa bagade gagili moilai bai bagadega hobeale, amogai bogomu da defea. Ninia Hina Gode da nini bogoma:ne ilegei dagoi. Ninia da Ema wadela:le hamoiba:le, E da wadela:i medosu hano ninia da:gima:ne, ninima i dagoi. ¹⁵ Ninia da olofosu hou amola uhinisisu hou amo da

---

* **8:10:** Yelemaia 6:12-15 † **8:11:** Isigiele 13:10

misunu hanai galu. Be beda:su fawane doaga:i.
¹⁶ Ninia ha lai da Da:ne moilai bai bagade amo ganodini esalebe. Ninia da ilia hosi gogosu sia: naba. Iliā hosiga gona:bega: soḡe huluane da fofogosa. Ninia ha lai da ninia moilai amola liligi huluane amo ganodini diala amola ninia fi dunu huluane amo wadela:musa: misi dagoi.”

¹⁷ Hina Gode da amane sia:sa, “Dawa:ma:i! Na da wadela:i defo hano sania dilima asula ahoa. Iliā da dili gasomanu amola dilia da dawa: hou amoga ilia logo hedofamu hamedei ba:mu.”

Yelemmaia da ea Fi Dunuma Asigiba:le, Da:i Diosa

¹⁸ Na da:i diosu da uhimu hame gala. Na da na dogoga oloi bagade.

¹⁹ Nabima! Soḡe huluane amo ganodini, na da na fi dunu dinanebe naba. Iliā da amane disa, “Hina Gode da Saione amo ganodini hame esalabala? Saione Hina Bagade da Ea moilai yolesili, hame esalabala?” Hina Gode, ilia Hina Bagadedafa, da ilima bu adole iaha, “Dilia da abuliba:le Na ougima:ne, dilia loboga hamoi ‘gode’ agoaila ilima nodone sia:ne gadobela:? Amola dilia hamedei ogogosu ga fi ‘gode’ ilima begudubala:?”

²⁰ Na fi dunu da amane disa, “Giai: eso da asi dagoi, amola faisu eso da dagoi. Be ninia da hame gaga:i agoane ba:sa.”

²¹ Na dogo da goudai dagoi. Bai na fi dunu da goudai dagoi. Na da dinana. Na da baligili da:i dioidafa.

²² Gilia:de soḡe ganodini da manoma hame ganabela:? Gala! Manoma ouligisu dunu da

hame esalabala? Esala! Amaiba:le, na fi dunu da abuliba:le uhinisisu hou hame ba:bela:?

9

¹ Na dialuma da si hano amoga nabai ganumu da defea. Amola na si da si hano amoga nabale bubuga:mu da defea. Amai galea, na da eso amola gasia mae fisili, na fi dunu medole legei amo dawa:ma:ne dinanumu defele ba:mu.

² Na da hafoga:i sogega wamoaligisu sogebi lamu hanai gala. Amoga, na da na fi dunu yolesili masunu da defea. Bai na fi dunu huluane da molole fa:no bobogesu hou hame dawa:. Iliia huluane da hohonosu dunu.

³ Iliia da eso huluane ogogomusa: ouesala. Moloidafa hou hame be ogogosu hou fawane da amo soge ouligisa.

Hina Gode da amane sia:sa, “Na fi dunu da wadela:i hou afae hamone, bu wadela:i hou eno hamonana. Iliia da Na da ilia Gode hame ilegesa.”

⁴ Hohonosu hou da bagade. Amaiba:le, dunu huluane afae afae da ea sama amola ea yolali ilia hou dafawaneyale hame dawa:sa. Yolali fi huluane da Ya:igobe defele, ogogosu dawa:. Amola dunu huluane da ea na:iyado ea hou baligiduwane sia:sa.

⁵ - ⁶ Iliia da ilia sama dunu huluane ilima ogogosa. Amola ilia moloidafa sia:mu hame dawa:. Iliia da ogogole sia:ma:ne, ilia gona:su noga:le olelesa, amola ilia wadela:i hou hamonana amo yolesimu ilia hame dawa:. Iliia da nimi bagade fasu hou hamonana, amola ogogosu hou hamonana. Hina Gode da amane sia:sa, “Na fi dunu da Na higale yolesi dagoi.”

⁷ Amaiba:le, Hina Gode Bagadedafa da amane sia:sa, “Na da Na fi dunu ouli adoba:su hou defele, ili adoba:mu. Bai Na fi dunu da wadela:i hou hamoi dagoi. Amaiba:le, Na da adoba:su hou fawane ilima hamomu.

⁸ Ilia gona:su da medole legesu dadi ganisi defele gala. Ilia da mae fisili, ogogolala. Dunu huluane da ea na:iyadoma asigi sia:sa. Be e da asigi hame - e da ea na:iyado hohonomusa: dawa:.

⁹ Na da ilima se ima:bela? Na da ilia wadela:i hou hamoi, amoma dabe ima:bela? Dafawane! Na da se ilima imunu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹⁰ Na (Yelemmaia) da amane sia:i, “Na da dimu amola didigia:mu. Bai gisi da bioi dagoi amola goumi da wadela:lesi, amola amo sogega, dunu eno da hame ahoa. Wali ohe fi ilia sia: da hame naba amola sio fi amola sigua ohe huluane da hobeai dagoi.”

¹¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da Yelusaleme mugululi, e da isu ligisisu bi defele ba:mu. Amo ganodini, sigua wa:me fawane da esalumu. Yuda moilai bai bagade huluane da hafoga:i wadela:i soge ba:mu amola amo ganodini, dunu da hamedafa esalumu.”

¹² Na da amane adole ba:i, “Hina Gode! Soge da abuliba:le hafoga:i amola wadela:lesi dagoiba:le, dunu huluane da amoga hame ahoa? Amo bai dawa:ma:ne, dunu huluane ilia asigi dawa:su da defele hame. Di da amo ea bai nowama olelebela? Dunu afae da eno dunuma alofele olelema:ne, Di da nowama adobela:?”

¹³ Hina Gode da amane bu adole i, “Na fi dunu da Na olelesu amo fisi dagoiba:le, amo hou da ilima doaga:i. Ilia da Na sia: nabawane hame hamosu.

¹⁴ Be ilia dogo da ga:nasi hamone, ilia da ilia eda ilia olelesu defele, Ba:iele ogogosu loboga hamoi ogogosu ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadolalusu.

¹⁵ Amaiba:le nabima! Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, Na da agoane hamomu. Na da Na fi ilima gamogai ha:i manu imunu, amola wadela:i medosu hano ili moma:ne imunu.

¹⁶ Ilia da fifi asi gala amo ilia amola ilia aowalalia da musa: hamedafa dawa:i, amo ganodini esaloma:ne, Na da ili afagogomu. Amola ili dafawanedafa wadela:lesima:ne, Na da dadi gagui wa:i gilisi ilima doagala:ma:ne asunasimu.”

Yelusaleme Dunu Fi da Ili Fidima:ne Wesa

¹⁷ Hina Gode Bagadedafa da amane sia:i, “Wali manebe hou dawa:ma! Didigia:su dawa: uda amo didigia:su gesami hea:lala, amo misa:ne sia:ma!

¹⁸ Yuda dunu ilia da amane sia:i, “Ilia he-dolo misini, ninima idigisa gesami hea:ma:ne sia:ma! Amasea, ninia si da si hanoga nabai amola ninia si abo dibi amoga si abo nanegai ba:mu.” ¹⁹ Saione sogega, didigia:su bagade nabima! “Ninia da wadela:lesi dagoi! Ninia da dafawanedafa gogosiasu nabi dagoi. Ninia soge yolesimu. Bai ninia diasu huluane da mugululi, wadela:lesi dagoi.”

20 Na da amane sia:i, “Dilia uda! Hina Gode Ea sia: nabima amola noga:le dawa:digima! Dilia idiwi ilima da:i dioi didigia:su hou olelema! Amola dilia na:iyado ilima idigisa gesami hea:su olelema.

21 Bogosu da ninia fo misa:ne agenesi amoga golili misi amola ninia hina bagade ilia diasuga golili misi. Ninia mano moilai logoga esalebe amola ayeligi bidi lasu sogebi amoga esala, amoga bogosu da doaga:i dagoi.

22 Bogoi da:i hodo da iga ligisisu defele soge huluane amoga afagogole dialebe. Bogoi da:i hodo da gagoma amo faisu dunu da udigili damuni, amo defele udigili dialebe ba:sa. Hina Gode da amo sia: dilima alofele sia:ma:ne nama sia:i dagoi.”

23 Hina Gode da amane sia:sa, “Bagade dawa:su dunu da ilia asigi dawa:su dawa:beba:le, hidale sia:mu da defea hame. Amola gasa bagade dunu ilia gasa dawa:beba:le, hidale sia:mu da defea hame. Amola bagade gagui dunu ilia muni amola liligi dawa:beba:le, hidale sia:mu da defea hame.

24 *Nowa da hidale sia:musa: dawa:sea, e da Na dawa: amola Na hou dawa: amo fawane hidale sia:mu da defea. Bai Na asigi hou da eso huluane diala. Amola Na da hou moloidafa fawane hamosa. Agoaiwane hou fawane, Na da hahawane ba:sa. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

25 - 26 Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da doaga:mu, amoga Na da dunu fi huluane Idibidi, Yuda, Idome, A:mone, Moua:be amola hafoga:i

---

* 9:24: 1 Golidia 1:31; 2 Golidia 10:17

soge esalebe dunu (amo da ilia ogogosu 'gode' ilima nodone dawa:ma:ne ilia dialuma hinabo dadamusa) amo dunu huluane ilima se imunu. Amo dunu huluane da ilia gadofu damui dagoi ba:sa. Gadofu damusu da Na Gousa:su amo ea dawa:digima:ne olelesu. Be ilia da Na Gousa:su hamedafa dawa:digisa. Amo dunu huluane amola Isala:ili dunu da Na Gousa:su hamedafa dawa:digisa."

10

Loboga Hamoi 'gode' ilima Nodone Sia:ne Gadosu amola Dafawanedafa Godema Nodone Sia:ne Gadosu

¹ Isala:ili fi dunu! Hina Gode Ea sia: dilima sia:i amo nabima!

² E da amane sia:sa, "Eno ga fi dunu ilia hou amoma mae fa:no bobogema! Dilia da mu amo ganodini fofogadigisu dawa:ma:ne hahamosu ba:sea, mae beda:ma! Eno fifi asi gala da beda:mu be dilia mae beda:ma! ³ Amo dunu ilia sia:ne gadosu hou da hamedei. Ili da iwilaga ifa damuni fasili, ifa hahamosu dunu da amo osole dedesa.

⁴ Ili da amo silifa amola gouli amoga nina: hamosa. Amo da dafasa:besa:le, ilia da gafesi amoga dabagala:sa.

⁵ Amo udigili loboga hamoi liligi da sio beda:ma:ne liligi ifabia legei agoane ba:sa. Ili da sia:mu gogolesa. Amola masunu gogoleiba:le, enoga gaguli ahoa. Ili mae beda:ma! Bai amo udigili liligi da dili wadela:lesimu da hamedei. Amola dilima hahawane hou iasimusa: hame dawa:."

⁶ Hina Gode! Dunu eno Di agoai da hamedafa esala. Bai Di da Bagadedafa! Amola Dia Dio da gasa bagadedafa!

⁷ *Di da fifi asi gala huluanedafa ilima Hina Bagade. Dunu huluane da Dima nodomu da defea. Fifi asi gala huluane amo ganodini da bagade dawa:su dunu amola hina bagade dunu. Be ilia da Di agoai hamedafa. Di da huluane baligisa.

⁸ Ili huluane da gagaoui agoai. Ili da ifaga hamoi ogogosu 'gode' ilima dawa:su lamu da hamedei.

⁹ Ili loboga hamoi 'gode' da silifa (Siba:ini so-gega lai) amola gouli (Iufa:se moilai bai bagadega lai) amoga dedebei. Bagade dawa:su dedesu dunu da amo hahamoi. Amola bagade dawa:su abula amunisu dunu da yoi amola haisewe abula amuni ilima gasisanasisa.

¹⁰ Be Di, Hina Gode, Di fawane da Godedafa. Di da Godedafa Esala. Amola Di da Mae Bogole Fifi Ahoanusu Hina Bagade. Di da ougi galea, osobo bagade da fofogosa. Amola fifi asi gala dunu huluane da bagade beda:sa.

¹¹ (Dilia Isala:ili dunu! Fifi asi gala huluane amane olelema, "Ogogosu 'gode' da osobo bagade amola mu hame hahamoi. Ili huluane da wadela:lesi dagoi ba:mu. Ili da osobo bagadega hame dialebe ba:mu.")

Hina Godema Gesami Hea:su

---

* **10:7:** Wamolegei Sia: Olelesu 15:4

12 Hina Gode da Ea gasaga osobo bagade hahamoi. Ea bagade dawa:su amoga E da osobo bagade hahamoi amola mu fadegale gai.

13 Ea sia:beba:le, hano muagado gadodili di-alebe da gosa. E da osobo bagade bega: bega: amoga mumobi gaguli misini, gilisisa. E da gibu ganodini ha:ha:na nene gala:ma:ne hamosa. E da Ea liligi ligisisu amoga fo asula ahoa.

14 Dunu da amo gasa bagade hou ba:beba:le, gagaoui agoane ahoa. Dunu da ogogosu loboga hamoi 'gode' hamosa, amo ilia dafawaneyale dawa:su hou da hamedei ba:sa. Bai ilia loboga hamoi ogogosu 'gode' da hame esala amola hamedei liligi gala.

15 Ilia da hamedei liligi. Amola dunu da ili higamu da defea. Hina Gode da ili wadela:musa: masea, ilia da wadela:lesi dagoi ba:mu. 16 Be Ya:igobe ea Gode da ili agoai hame. E da liligi huluane hahamoi dagoi. E da Isala:ili, Ea fidafa amo hamoma:ne ilegei. Ea Dio da Hina Gode Bagadedafa.

Yuda fi da Mugululi Asi Dagoi Ba:mu

17 Yelusaleme dunu! Ha lai da dilima doagala:lala. Dilia liligi momagema!

18 Hina Gode da dili amo dilia sogega mugululi ga fadegale fasimu. E da dili gougoudane, dilia afae dili soge ganodini esalebe hame ba:mu. Hina Gode da sia:i dagoi.

19 Yelusaleme fi dunu da amane digini wele sia:i, "Ninia da se bagade nabi. Ninia fa:ginisi da uhimu hame dawa:. Ninia da amo se nabasu ganodini baligimu dawa:i be hamedei.

²⁰ Ninia abula diasu da wadela:lesi dagoi. Efe amo da abula diasu la:gi da damui dagoi. Ninia mano huluane da asi dagoi. Ninia abula diasu bu gaguma:ne da dunu hame gala. Logo ga:su abula gosagisimu da dunu hame.”

²¹ Na da bu adole i, “Ninia ouligisu dunu da gagaoui gala. Iliā da dafai dagoi, amola ninia dunu huluane da afagogoi dagoi ba:sa. Bai ouligisu dunu da Hina Gode Ea fada:i sia: lama:ne amo Ema hame adole ba:sa.

²² Nabima! Sia: da doaga:i dagoi. Fi bagade gagoe (north) gala amo ganodini ha lasu bagade naba. Iliā dadi gagui da Yuda soḡe wadela:lalu, amo da hafoga:i dunu hame esalebe soḡe agoane ba:mu. Amola amo ganodini, sigua wa:me fawane esalebe ba:mu.”

²³ Hina Gode! Na dawa:! Dunu afae afae huluane da ema misunu hou amoma ouligisu hame gala. E da ea esalusu amoma hina hame gala.

²⁴ Hina Gode! Dia fi dunu ilia hou afadenene hahamoma! Be se iasu baligili ninima mae ima. Amola Dia ougiba:le se baligili mae ima. Bai ninia udigili bogosa:besa:le, ninima asigima.

²⁵ Di sinidigili, fifi asi gala amo da Dima higale nodone hame sia:ne gadosa, ilima ougima. Bai ilia da Dia fi dunu medole legei dagoi. Iliā da nini wadela:lesidafa, amola ilia da ninia soḡe wadela:lesilalu fisili asi.

11

Yelemaia amola Gode Ea Gousa:su

1 Hina Gode da nama amane sia:i, 2 “Na Gousa:su ea sema noga:le nabima. Yuda soge fi amola Yelusaleme fi ilima amane sia:ma, 3 ‘Na, Isala:ili ilia Hina Gode, da nowa da Na Gousa:su ea sema nabawane hame hamobe, ilima Na da gagabusu aligima:ne ilegei. 4 Amo Gousa:su Na da ilia aowalalia ilima hamoi. Amo esoha, Na da ili Idibidi sogega fisili masa:ne, ga asunasi. (Bai Idibidi soge da ilima lalu bagade defele galu.) Na da ilima ilia Na sia: nabima:ne, amola Na sia:i liligi huluane nabawane hamoma:ne sia:i. Ili da nabasu hou hamoi ganiaba, ilia da Na fi dunu esalala:loba amola Na da ilia Gode esalala:loba, Na sia:i. 5 Amola Na da ilia aowalalia ilima sia: ilegei (amo da ilima nasegagi soge ilia waha gagusa, ilima ima:ne sia:i), amo dafawane imunu sia:i.” Na da amane sia:i, “Ama! Hina Gode.”

6 Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, “Yuda moilai amola Yelusaleme logo amoga masa. Na sia: amo alofele olelema. Na fi dunu ilima ilia da Na Gousa:su sema nabalalu, nabawane hamoma:ne sia:ma. 7 Na da ilia aowalalia dunu Idibidi sogega fisili masa:ne asunasili, Na da ilima Na sia: nabawane hamoma:ne sia:i. Amola eso huluane Na da ilima sisasu olelelalu, amogainini wali eso doaga:i. 8 Be ilia da hamedafa nabi. Be Na sia: mae dawa:le, ilia dogo ga:nasili, wadela:i hou hamonanu. Na da ilima Na Gousa:su noga:le ouligima:ne sia:i, be ilia da higa:i. Amaiba:le, Na da se iasu huluane amo Gousa:su ganodini gala, amo huluane ilima i.

9 Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, “Yuda fi dunu amola Yelusaleme dunu da Nama odogo:musa:, wamowane sia: daha. 10 Ili

aowalalia da Na sia: nabawane hamomu higa:i. Amola waha fi ilia da ilia aowalalia wadela:i hou musa: hamoi, amoma sinidigi dagoi. Ili da ogogosu hisu 'gode' ilima sia:ne gadosu. Na da ilia aowalalia ilima Gousa:su hamoi. Be Isala:ili fi amola Yuda fi, ilia da amo gousa:su wadela:lesi dagoi. ¹¹ Amaiba:le, wali Na, Hina Gode, da ilima sisasa. Na da ili wadela:lesimusa: hamomu. Amola ilia da hobeale masunu hamedei ba:mu. Amola ilia da Nama fidima:ne wele sia:sea, Na da ilia sia: hame nabimu. ¹² Amasea, Yuda dunu amola Yelusaleme dunu da ogogosu 'gode' (ilia ilia nodone gobele sala), amoma ili fidima:ne wele sia:na masunu. Be amo wadela:su hou da ilima doaga:sea, ilia ogogosu 'gode' da ili fidimu hamedei ba:mu. ¹³ Yuda dunu ilia ogogosu 'gode' idi da ilia moilai bai bagade ilia idi defele ba:sa. Amola Yelusaleme dunu ilia oloda, amo ledodafa 'gode' Ba:iele ema gobele salasu hamomusa: gagui, amo idi da Yelusaleme ea logo huluane ilia idi defele ba:sa. ¹⁴ Yelemaia! Na da amo dunu fidima:ne, Nama mae sia:ne gadoma, amola mae edegema! Ili da bidi hamosu ba:beba:le, Nama fidima:ne wele sia:sea, Na da ilia adole ba:su hame nabimu.' "

¹⁵ Hina Gode da amane sia:sa, "Na da Na fi dunuma asigisa. Be ilia da wadela:le hamosa. Ili da Na Debolo diasu golili masunu da defea hame. Ili da adi dawa:bela:? Ili da udigili sia: ilegesea amola ohe fi gobele salasea, wadela:su hame ba:ma:bela:? Ili da amoga hahawane ba:ma:bela:? Hame mabu! ¹⁶ Na da musa: ilima fedege agoane ilima 'olife' ifa amo da lubi noga:idafa amola fage bagohame legei, amo dio

ilima asuli. Be wali, gugelebe ea gobe defele, Na da wele sia:mu amola amo olife ifa ea lubi diogona:ne nemu, amola ea amoda fimu.

¹⁷ Na, Hina Gode Bagadedafa, da Isala:ili amola Yuda sagai dagoi. Be wali Na da ili wadela:musa: magagisa. Ilisu da amo wadela:su hou lai dagoi. Bai ilia da wadela:le hamoi. Ilia da Ba:ielema gobele salasu hou hamoiba:le, Na da ougi bagade ba:sa.”

Ilia Yelemaia Medole Legemusa: Dawa:i.

¹⁸ Hina Gode da na ha lai dunu da na medole legemusa: sia: dalebe amo Gode Hi nama olelei.

¹⁹ Be na da hahawane mae dawa:iwane sibi mano amo dunu ilia medole legemusa: gadili gaguli ahoa, amo defele esala. Ilia da na wadela:musa: ilegelalu, na da hame dawa:i. Ilia da amane sia: dalu, “Ifa da gaheba:le, abimu da defea. Dunu eno da fa:no amo dunu maedafa dawa:ma:ne, ninia da wali medole legemu da defea.”

²⁰ Amalalu, na da amane sia:ne gadoi, “Hina Gode Bagadedafa! Di da moloidafa fofada:su dunu! Di da dunu ilia asigi dawa:su amola ilia hanai huluane adoba:lala. Na da na hou huluane Dia lobo da:iya ligisi. Amaiba:le, na ba:ma:ne, Dia amo dunu dabema.”

²¹ A:nadode dunu da na medole legemusa: hanai galu. Ilia da nama amane sia:i, “Di da mae fisili, Hina Gode Ea Sia: olelesea, ninia da di medole legemu.” ²² Amaiba:le, Hina Gode Bagadedafa da amane sia:i, “Na da ilima se imunu. Ilia ayeligi da gegesu ganodini medole legei dagoi ba:mu. Ilia mano da ha:beba:le, bogomu. ²³ Na da A:nadode dunu wadela:lesimusa;,”

eso ilegei dagoi. Amo eso da doaga:sea, dunu afae mae bogole esalebe da hamedafa ba:mu.”

12

Yelevaia da Hina Godema Adole Ba:su

¹ Hina Gode! Na da Dima fofada:loba, Di da moloidafa ba:la:loba. Be na da moloidafa hou hisu hisu Dima adole ba:ma:mu. Abuliba:le wadela:i hamosu dunu da bagade gagui amola hahawane esalabala? Abuliba:le ogogosu wamolasu dunu da didili hamosala:?

² Di da amo wadela:i hamosu dunu bugisa. Ili difi da gudu sa:ili, ilia heda:sa amola fage legesa. Ili da ogogole eno dunuma Dia hou nodone sia:sa. Be ilia da Dima hame asigisa.

³ Be Hina Gode! Di da na hou dawa:. Di da na hawa: hamosu ba:lala! Na da Dima bagade asigisa. Amo di dawa:. Dunu da sibi medole legemusa: hiouginana ahoa, amo defele Dia amo wadela:i dunu hiouginana masa. Dia ili medole legemusa: eso ilegema! Amola ilia da amo esoga doaga:mane, Dia noga:le sosodo aligima!

⁴ Eso habodane ninia soje da hafoga:i dagoi amola gisi sogebi huluane ganodini bioi dagoi ba:ma:bela:? Ohe fi amola sio fi amola da bogogia:lala. Bai ninia fi dunu da wadela:le hamonana. Amola ilia da amane sia: daha, “Gode da ninia hamobe hame ba:lala.”

⁵ Hina Gode da amane sia:i, “Yelevaia! Di da dunu baligimusa: hehenanebeba:le, helesa. Di da habodane hosi baligimusa: hehenama:bela:? Di da ifa hamedene umi amoga leloma:ne hame dawa:beba:le, habodane Yodane hano gadenene iwila amo ganodini leloma:bela:?”

⁶ Dunu huluane, amola dia sosogodafa, diolalali da di hohonoi dagoi. Dunu eno da dima doagala:sea, ilia amola da dima doagala:musa:gilisisa. Iliā da dima asigi sia: sia:sea, ilia hou mae dafawaneyale dawa:ma.”

Hina Gode da Ea Fi dunu ilia Hou Ba:sea, Da:i Diosa

⁷ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da Isala:ili yolesi dagoi. Na ilegei fi amo Na da higale yolesi. Dunu fi amoma Na da asigisa, Na da ilia ha lai dunu amo ilia lobo da:iya ligisi dagoi.

⁸ Na ilegei fi da Nama baligi fa:su. Iliā da laione wa:me iwilaga esala defele Nama husu. Amaiba:le, wali Na da Na fi higasa.

⁹ Na ilegei fi dunu da sio afae amo da la:idi la:idi buhibaga doagala:i, amo defele ba:sa. Sigua ohe huluane, ilia amo moma:ne misa:ne wele sia:ma!

¹⁰ Ga fi ouligisu dunu bagohame da Na waini efe sagai wadela:lesi. Iliā da Na ifabi huluane amo ososa:gi. Na soge ida:iwane gala ilia wadela:lesili, bu hafoga:i soge agoane hamosu.

¹¹ Na da Na soge ba:sea, wadela:i hafoga:i soge agoane ba:sa. Soge huluanedafa da wadela:i hafoga:i soge agoane hamoi, amola dunu huluane da amo asigiwane hame dawa:digisa.

¹² Hafoga:i agolo soge amoga dunu da gegele lamusa: maha. Na da soge huluane wadela:lesimusa: gegesu dunu asunasi dagoi. Dunu huluane da olofole esalumu hame dawa:.

¹³ Na fi dunu da widi hawa: bugi, be gagalobo fawane faisa. Iliā da gasa bagadewane hawa:

hamoi, be bidi hame ba:i. Na da ilima ougi bagadeba:le, ilia sagai da ha:i manu hame legei.”

Hina Gode da Isala:ili ilia Na:iyado Dunu ilima Ilegele Sia:i

¹⁴ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da Isala:ili ilia na:iyado fi dunu ilima sia: gala. Bai ilia da soge amo Na da Na fi Isala:ili dunu ilima i, amo wadela:lesi dagoi. Dunu da bugi amo a:le fasibi defele, Na da amo dunu ilia soge amoga a:le fasimu. Na da Yuda fi dunu gaga:mu. ¹⁵ Be Na da amo fi dunu fadegale fasili ga gaguli ahoasea, fa:no Na da bu ilima asigili, ilia sogedafa amoga bu oule masunu. ¹⁶ Ili da dafawanedafa Na fi dunu ilia sia:ne gadosu hou lalegagusia amola ‘Hina Gode da esala’ amo sia: dafawane ilegesea (musa: ilia da Na fi ilima Ba:iele ea dio amoma dafawane ilegema:ne sia:su olelei), amasea ilia da Na fidafa amoga gilisi dagoi ba:mu, amola ilia da hahawane bagade gaguiwane esalumu. ¹⁷ Be nowa fi da Na sia: hame nabasea, Na da amo fi fadegale fasili, wadela:lesimu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

13

Abula Selefa Dunumuni Gala

¹ Hina Gode da nama abula selefa dunumuni gala, amo bidi lale, gasisalima:ne sia:i. Be E da amo selefa hanoa mae gema:ne sia:i. ² Amaiba:le, na da amo selefa bidi lale, gasisali. ³ Amalalu, Hina Gode da nama bu amane sia:i, ⁴ “Tufala:idisi Hano amoga masa! Dia selefa amo gele gelabo

ganodini wamolegema.” ⁵ Amaiba:le na da asili, Iufala:idisi Hano gadenene na selefa wamolegei.

⁶ Fa:no, eso enoga, Hina Gode da na Iufala:idisi Hano amoga bu asili, selefa bu lama:ne sia:i.

⁷ Amaiba:le, na da bu asi. Be na da sogebi amoga na da selefa wamolegei ba:loba, selefa da wadela:lesi dagoi ba:i.

⁸ Amalalu, Hina Gode da nama bu amane sia:i, ⁹ “Dia selefa wadela:lesi defele, Na da Yuda ilia gasa fi amola Yelusaleme ilia gasa fi wadela:lesimu. ¹⁰ Amo wadela:i fi dunu da Nama nabasu hou hame hamosa. Ili da dogo ga:nasi amola wadela:i hou hamonana, amola ilia ogogosu ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadolala amola hawa: hamonana. Amaiba:le, ilia da dia selefa defele, wadela:lesi dagoi ba:mu. ¹¹ Selefa da dunu ea ifo ga:sua noga:le defele gagusa. Amo defele, Na da Isala:ili amola Yuda dunu ilia Na hou gasawane gagumu hanai galu. Ili da Na fi dunu esaloma:ne amola Na Dio amoma nodoma:ne amola gaguia gadoma:ne, Na da agoane dawa:i galu. Be ilia da Na sia: nabimu hame dawa:i galu.”

Waini Hano Ganagu

¹² Hina Gode da nama amane sia:i, “Yelemma! Isala:ili dunu ilima amane sia:ma! Waini ganagu huluane da waini hanoga nabaidafa ba:mu da defea. Ili da dima bu amane adole imunu, ‘Ninia dawa:!’ Waini ganagu huluane da waini hanoga nabamu da defea.’ ¹³ Amasea, ilima agoane olelema, ‘Na, Hina Gode, da dunu huluane amo soge ganodini esala, ilia feloama:ne, waini hano amoga nabamu. Amo hina bagade

(ilia da Da:ibidi egaga fi) amola ‘gobeles salasu’ amola balofede dunu amola Yelusaleme dunu huluane da waini hano amoga nabaidafa ba:mu.’

¹⁴ Amasea, osoboga hahamoi ganagu da ganagu eno amoga fabeba:le goudasa, amo defele Na da dunu da:i amola ayeligi huluanedafa defele goudamu. Na da hamedafa asigili, ili huluane medole legemu.

Yelesima da Isala:ili Dunu ilima ilia Gasa Fi Hou Yolesima:ne Sia:sa

¹⁵ Isala:ili fi dunu! Nabima! Hina Gode da sia:i dagoi! Dilia hou fonobone, Ea sia: nabima!

¹⁶ Dilia Hina Godema nodone dawa:ma! Dilia da hadigi ba:mu hanai galu. Be Hina Gode da hadigi afadenene, dilima gasi iasa:besa:le amola dilia sadenane dafasa:besa:le, Hina Godema nodone dawa:ma amola Ea sia: nabima!

¹⁷ Be dilia da hame nabasea, na da dilia gasa fi hou dawa:beba:le, wamowane dimu. Na da ha:giwane dimu amola na si hano da hano agoane sa:imu. Bai Hina Gode Ea fi dunu da mugululi udigili se iasu hawa: hamoma:ne asi dagoi.

¹⁸ Hina Gode da nama amane sia:i, “Hina bagade amola ea ame elama ela da fisu fisili gudu sa:ima:ne sia:ma! Bai elea habuga ida:iwane da elea dialumaga fadegale sa:i dagoi. ¹⁹ Ha lai dunu da Yuda gagoe (south) amoga moilai doagala:lala. Amoga masunu da hamedei. Ha lai dunu da Yuda fi dunu huluane mugululi hiouginanu asi dagoi.”

²⁰ Yelusaleme fi dunu! Ba:ma! Dilia ha lai dunu da gagoe (north), amoga doagala:musa:

maha. Dunu amo Gode da dili ouligimusa: sia:i, amola dilia da asigiwane ba:i, amo da habila:? ²¹ Dunu amo da dilia asigi na:iyado dunu dilia dawa:i galu, amo da dilima doagala:sea, hasalasili, dili ouligisia, dilia da adi sia:ma:bela:? Dilia da uda da mano lalelelelala se naba, amo defele se nabimu. ²² Dilia abula huluane da gasawane fadegale amola dunu da uda wadela:lesisa, amo defele dilia da wadela:lesi dagoi. Dilia da abuliba:le amo hou da dilima doaga:bela: adole ba:sa! Bai dilia hou da wadela:idafa. ²³ Bunumai dunu da ea gadofu afadenemu dawa:bela:? 'Lebade' da ea daginisisi fadegamu dawa:bela:? Hame mabu! Be amo dawa:mu ganiaba, dilia wadela:i hamosu fawane dawa:su dunu da moloidafa hou hamomu dawa:la:loba. ²⁴ Hafoga:i soge fo da bioi gisi amo afagogosa. Amo defele, Hina Gode da dili afagogomu. ²⁵ Dilia da agoai ba:mu, E da ilegei dagoi. Bai dilia da E gogole, ogogosu 'gode' amo dafawaneyale dawa:su. ²⁶ Hina Gode Hisu da dili gogosiana:ne, dilia abula gisa:mu. ²⁷ Dilia hou amo E da bagade higasa, amo hamosu amola amo E da ba:i dagoi. Dilia da dunu ea na:iyado ea uda hanaiba:le hamosa, amola gawali hosi da aseme hosi hamomusa: dawa:sa, amo defele dilia hanaiwane agologa amola umi sogega, ogogosu 'gode' ilima fa:no bobogesa. Yelusaleme fi dunu! Dilia da wadela:lesi dagoi ba:mu. Dilia da moloidafa ledi hamedei ba:mu da hamedei.

Hafoga:i Esoi

¹ Hina Gode da esoi bagade ea hou olelema:ne, nama amane sia:i,

² “Yuda soge da da:i dioiwane didigia:su. Ea moilai bai bagade huluane da bogogia:lala. Ea fi dunu huluane da da:i dione, osoboga dia dafia:sa. Amola Yelusaleme da enoga fidima:ne wele sia:nana.

³ Bagade gagui dunu da ilia hawa: hamosu dunu hano dima:ne asunasisa. Ilia da hano si amoga asili, hano hame dialebe ba:sa. Ilia hano nasu ganagu hano hamedei hagiwane bu gaguli maha. Ilia da:i dioiwane amola gagoudanu, gogosiane ilia odagi dedebole, buhagisa.

⁴ Gibu da hame sa:iba:le, amola osobo huluane da hafoga:iba:le, ifabi ouligisu dunu da baligili da:i dione heawisa. Ilia amola odagi dedebosa.

⁵ Sogega, “dia” ohe ame da ea gaheabolo lalelegei mano amo fisiagasa. Bai gisi hame galebeba:le.

⁶ Sigua ‘doughi’ da agolo dai:ya lela. Ilia sigua wa:me defele ha:ha:sa. Ilia da ha:i manu hameba:le, ilia si da wadela:sa.

⁷ Na fi dunu da Nama amane wele sia:sa, ‘Dafawane! Ninia wadela:i hou da ninima diwane udidisa. Be Hina Gode! Dia musa: ilegele sia:i defele, nini fidima! Ninia da eso bagohame Di baligi fa:sea, wadela:le hamoi ba:sa.

⁸ Be Di fawane da Isala:ili fi gaga:musa: dawa:. Di fawane da nini mae wadela:lesima:ne, gaga:musa: dawa:. Di da abuliba:le ga fi dunu amo da gasi afadafa fawane ninia soge ganodini esalebe, agoane ba:sala:?

⁹ Di da abuliba:le, dunu da fofogadigibi agoane ba:sala:? Abuliba:le, gasa hame dadi gagui nini fidimusa: hame dawa: agoane ba:sala:? Hina Gode! Di da dafawane ninimagale esala! Ninia da Dia fi dunu! Nini mae yolesima!’ ”

¹⁰ Hina Gode da Ea fi dunu ilia hou olelema:ne, amane sia:sa, “Ilia da Na fisimusa: hobeamu hanai gala. Ilia da ilia hou amoma hina esaloma:ne hame dawa:. Amaiba:le, Na da ilima hahawane hame. Na da ilia wadela:i hou bu dawa:mu amola amoba:le, se ilima imunu.”

¹¹ Hina Gode da nama amane sia:i, “Amo dunu fidima:ne, Nama mae adole ba:ma!

¹² Ilia da ha:i mae nawane sia:ne gadosea, Na da ili fidima:ne wele sia:su hame nabimu. Amola ilia da Nama ohe gobelesalasu amola gagomaiasu iasea, Na da ili hahawane hame ba:mu. Be amo mae dawa:le, Na da gegesu amola ha: naba amola olo ilima iasili, ili medole lelegemu.”

¹³ Amalalu, na da amane sia:i, “Ouligisudafa Hina Gode! Di dawa:! Balofede dunu da Dia fi dunu da ha:i bagade amola gegesu hame ba:mu, amo ilima agoane sia:sa. Bai Di da sia:i dagoi, olofosu fawane da Dia sogemo ganodini ba:mu, ilia sia:sa.”

¹⁴ Be Hina Gode da nama bu adole i, “Amo balofede dunu da Na Dioba:le ogogosa. Na da ili hame asunasi amola ilia da Na sia: alofele olelema:ne, Na da hamedafa sia:i. Ilia esala ba:su olelebe amo da Nama hame misi. Ilia ba:la:lusu liligi da hamedei liligi amo ilisu ilia asigi dawa:su ganodini hamoi. ¹⁵ Na, Hina Gode, da dima olelemu. Amo balofede dunu (amo Na da hame asunasi, be ilia da Na Dioba:le gegesu amola

ha:i bagade da hame misunu ogoole sia:sa) Na da ili gegesu amola ha:i bagade amoga medole legemu. ¹⁶ Dunu amoma ilia amo liligi ogoole sia:i, ilia amola da gegesu amola ha:i bagade amoga medole legei ba:mu. Ili bogoi da:i hodo da Yelusaleme logoga ha:digi dagoi ba:mu, amola amo uli dogoma:ne, dunu afae da hame ba:mu. Amo hou da ili huluanema doaga:mu. Amoga ilia uda amola dunu mano amola uda mano, huluane medole legei dagoi ba:mu. Ili wadela:i hou hamoiba:le, dabe lamu.”

¹⁷ Hina Gode da na da Ea fi dunu ilima na da:i dioi ilima olelema:ne sia:i. Ea sia:beba:le, na da ilima amane sia:i, “Haga amola gasia amola na si hano da gudu sa:imu da defea. Na dibi da hamedafa dagomu. Bai na fi dunu da oso dogone fa:ginisi amola se bagade naba.

¹⁸ Na da moifufu amoga ahoasea, na da dunu gegesu ganodini medole legei ilia bogoi da:i hodo ba:sa. Na da moilai gagagai amo ganodini ahoasea, na da dunu ha:ga bogogia:lalebe ba:sa. Balofede amola gobebe salasus dunu amola da mugululi, soge amo ilia hame dawa: soge amoga afugili asi.”

Yuda Dunu Ili da Hina Godema Edegesa

¹⁹ Hina Gode! Di da dafawanedafa Yuda fi fisiagabela:? Di da Saione dunu higasala:? Di da abuliba:le nini mae uhimane ninima se bagadedafa ibala:? Ninia da olofosu hogoi helei, be hahawane hou da hame doaga:i. Ninia da uhinisisu hogoi helei, be beda:su bagade fawane ba:i.

²⁰ Hina Gode! Ninia da dima wadela:le bagade hamoi. Ninia wadela:i hou amola ninia aowalalia ilia wadela:i hou, amo ninia Dima fofada:nana.

²¹ Dia hahawane ninima imunu sia:i ilegesu amo bu dawa:ma! Dia nini mae higama! Yelusaleme da Dia hadigi fisu ea sogebi. Amaiba:le, Yelusaleme da gogosiasa:besa:le, gaga:ma. Dia gousa:su ninima hamoi amo mae fima.

²² Fifi asi gala ilia loboga hamoi ogogosu 'gode' da gibu iasimu hame dawa:. Mu hisu da gibu hamomu hame dawa:. Ninia Hina Gode! Di fawane da amo hamomusa: dawa:. Amaiba:le, ninia dafawaneyale esaloma:beyale dawa:lusu da Di fawane.

15

Yuda Fi Dunu da Wadela:lesi Dagoi Ba:mu

¹ *Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, "Amomane Mousesese amola Sa:mieuele da guiguda: edegesa lelu ganiaba, Na da amo dunuma hame asigiwane hamona:noba. Ili masa:ne, sefasima! Na da ili ba:mu higa:i gala mabu.

² †Ilia da habodili masa:ne dima adole ba:sea, Na sia: ilima alofele amane sia:ma, 'Dilia da agoane masunu. Mogili dilia da olobeba:le bogomu. Mogili dilia da gegesu ganodini bogomu. Mogili dilia da ha:ga bogomu. Mogili dilia ha

---

* 15:1: Gadili Asi 32:11-14; Idisu 14:13-19; 1 Sa:mieuele 7:5-9

† 15:2: Wamolegei Sia: Olelesu 13:10

lai da dili udigili se iasu hawa: hamomusa: mugululi oule masunu. Dilia da amoga masunu.

³ Na, Hina Gode, da wadela:su liligi biyaduyale gala ilima iasimu. Age da ilia ge gesu ganodini bogogia:mu. Ageyadu da ilia bogoi da:i hodo da wa:mega hiougi dagoi ba:mu. Osoda da sio fi da ilia da:i hodo na dagomu. Amola biyadu da sigua ohe da ilia da:i hodo hame mai dialebe, amo nawene ebelemu. ⁴ †Yuda hina bagade Mana:se (Hesigaia egefe) da Yelusaleme amo ganodini, wadela:i bagade hamosu. Amaiba:le, Na da Yuda dunu ilima se bagade iabeba:le, osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da baligili beda:iwane fofogadigimu.’ ”

⁵ Hina Gode da amane, sia:sa, “Yelusaleme fi dunu! Nowa da diliha asigima:bela:? Nowa da diliha dima:bela:? Nowa da dilia hou adole ba:ma:ne, ouesaloma:bela:?”

⁶ Dilia da Na higa:i dagoi. Dilia da Nama baligi fa:su. Amaiba:le Na da Na ougi gumimu helebeba:le, da Na lobo ilua:le, dili goudane fasi.

⁷ Na da Na soge moilai huluane amo ganodini, dili lale, bioi gisi agoane dili foga mini masa:ne gado galagai. Na fi dunu! Na da dili wadela:lesi! Na da dilia mano medole lelegei. Bai dilia wadela:i hou hame yolesi.

⁸ Dilia soge ganodini, uda didalo ilia idi da sa:iboso wayabo bagade bega: dialebe ilia idi baligisa. Na da dilia ayeligi dunu ilia gasa bagade esoga medole legebeba:le, ilia ame da se bagade

---

† 15:4: 2 Hina bagade 21:1-16; 2 Hou Olelesu 33:1-9

nabi. Na hamobeba:le, ilia da hedolowane da:i diosu amola beda:su ba:i.

⁹ Ame afae amo ea mano fesuale fisi dagoiba:le, da habe heda:mu gogolele sidisa. Ea eso diga:i da afadenene, bu gasi agoane ba:sa. E da gogosia:i dagoi amola dogo oloi agoane ba:sa. Dilia ha lai dunu da dili hame bogoi esalebe dunu amo medole legemusa:, Na da logo doasimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Yelemmaia da Hina Godema Egasa

¹⁰ Na da da:i dioi bagade! Na ame da abuliba:le na lalelegebela:? Na da dunu huluane soge ganodini esala ilima sia:ga gegenana. Na da fa:no dabema:ne muni hame iasu, amola eno dunuma bu dabema:ne hame lasu. Be dunu huluane da nama gagabui aligima:ne ilegesa.

¹¹ Hina Gode da nama amane sia:i, “Na da di gaga:mu. Amasea, di da Na hawa: hamosu ida:iwane hamomu. Amola bidi hamosu amola wadela:su eso da doaga:sea, dia ha lai da dima ili fidima:ne ha:giwane adole ba:mu. ¹² Dunu afae da ouli goudamu hamedei ba:sa. Amola ouli amola balase amola gilisi (amo da gagoe [north] amoga maha) amo goudamu da baligili hamedei ba:sa.”

¹³ Hina Gode da nama amane sia:i, “Na da ha lai dunu asunasimu. Iliha da Na fi dunu ilia muni amola liligi huluane ga gaguli masunu. Na fi dunu da soge huluane amo ganodini wadela:i bagade hamobeba:le, Na da ilima agoane se imunuu. ¹⁴ Iliha da soge ilia hame dawa: ganodini ilia ha lai dunu ilima udigili hawa: hamomu. Bai

Na ougi da lalu agoane ha:ba:domu hamedei eso huluane nenanumu.”

¹⁵ Amalalu, na da amane sia:i, “Hina Gode! Di dawa:digisa! Dia na mae goglema, amola na fidima! Dunu eno da nama se bagade iaha. Na da ilima dabema:ne, Dia logo doasima! Iliã da na medole legesa:besa:le, ilia Dima sinidigima:ne mae ouesaloma! Mae goglema! Na da Dia Dio gagua gadobeba:le, ilia da nama gadesa. ¹⁶ Di da nama sia:i amola na da Dia sia: huluane nabi dagoi. Hina Gode Bagadedafa! Na da Dia sia:beba:le, na dogo da hahawane hou ba:i dagoi. ¹⁷ Na da eno hame lalegagui dunu ilima gilisili hahawane dogolegele hou hame hamosu. Dia sia:beba:le, na da nisu esalu, ougi bagade ba:i. ¹⁸ Na da abuliba:le se nababela:? Na fafa:ginisi da abuliba:le bahomu hame dawa:bela:? Hano da woufo oubiga hasea, dunu da da:i diosa. Di da amo defele, na da:i dioma:ne, nama ogogoma:bela:?”

¹⁹ Amo nabalũ, Hina Gode da nama bu adole i, “Di da bu sinidigisia, Na da di bu lale, dia da Na hawa: hamosu bu hamoma:mu. Di da udigili sia: fisili, bu sia: noga:idafa bu sia: dasea, di da bu Na balofede dunu ba:mu. Amasea, di da Na fi dunu ilima mae asili, be ilia da dia sia: nabima:ne, dima misunu. ²⁰ Na da ilia ba:ma:ne, di balase dobea gasa bagade agoane hamomu. Iliã da dima gegemu. Be dima hasalasimu hamedei ba:mu. Bai Na di gaga:ma:ne, ani esalumu. ²¹ Wadela:i amola bidi hamosu dunu da dima mae hasalasima:ne, Na da di gaga:mu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

16

Hina Gode da Yelemaiama ea Hamomu Olelei

¹ Hina Gode da eno nama amane sia:i, ² “Di amo soge ganodini, uda mae lama amola mano mae lalelegema! ³ Mano amo da guiguda: lalelegesea amo ilia hou, amola ilia ada amola ame ilia hou, Na da dima olelemu. ⁴ Iliā da olo bagade madelale, bogogia:mu. Amola dunu eno da iliba:le hame didigia:mu amola ilia da:i hodo hame uli dogonesimu. Be ilia da:i hodo da iga gialegei bi heda:i defele osoboga dialebe agoai ba:mu. Iliā da gegesu ganodini o ha:i bagade ganodini bogogia:mu, amola ilia da:i hodo da sio fi amola sigua ohe amo ilia ha:i manu agoane ba:mu.

⁵ Diasu amo ganodini dunu ilia didigia:su, amo ganodini mae golili sa:ima. Dunu da bogosea, dia mae dawa:ma amola mae dima. Bai Na da wali Na fi dunuma hahawane olofosu hou amola asigi hou bu hamedafa imunu. ⁶ Bagade gagui dunu amola hame gagui dunu, da amo soge ganodini gilisili bogogia:mu. Be eno dunu da ilima asigiba:le, hame didigia:mu amola ilia da:i hodo hame uli dogonesimu. Dunu eno da ilia da:i dioi olelema:ne, ilia da:i hame fafa:ginisimu amola ilia dialuma hinabo hame waga:mu.

⁷ Dunu da ea dogolegei fi dunu da bogobeba:le, da:i diosea, dunu afae eno da ea dogo denesima:ne, ema ha:i amola waini hano naha, hamedafa gilisili fimu. Nowa dunu da ea ame o ada bogosea, dunu eno da ema asigi hou hamedafa olelemu.

⁸ Dunu eno da diasu ganodini lolo nasea, di da amo ha:i moma:ne gilisimusa: amo di-asuga maedafa golili sa:ima. ⁹ *Na da Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode! Na sia: nabima! Hahawane sia: amola uda lasu lolo nabe hahawane sia: huluane amo ouiya:ma:ne Na da hamomu. Amo fi dunu guiguda: esalebe da amo hou doaga:i dagoi ba:mu. ¹⁰ Di da amo sia: Na fi dunuma olelesea, ilia da Hina Gode da abuliba:le se iasu bagadedafa ilima iaha, dima adole ba:mu. 'Ninia da adi wadela:i hou hamobela: amola ninia Hina Godema adi wadela:i hou hamobela:?' ilia da amane adole ba:mu.

¹¹ Amasea, dia Hina Gode Ea sia: ilima amane alofele ima, 'Dilia aowalalia da Na fisili, eno ogogosu 'gode' ilima sia:ne gadosu amola hawa: hamosu. Ili da Na fisili, Na olelesu hamedafa nabawane hamosu. ¹² Be dilia da dilia aowalalia ilia wadela:i hou baligili hamoi. Dilia huluane da dogo ga:nasi hamoi, amola wadela:idafa hou hamosu, amola Na sia: nabimu hame dawa:. ¹³ Amaiba:le Na da dili amo sogega fisili masa:ne, sefasisia, dilia da eno soqe, dilia amola dilia aowalalia hame dawa: soqe amoga mugululi masunu. Amola amogawi, dilia esoga amola gasia, eno ogogosu 'gode' ilia hawa: hamonanu. Amola Na da dilima asigi hou hame olelemu.' "

Isala:ili Dunu Mugululi Asi da Ili Sogega Buhagimu

¹⁴ Hina Gode da amane sia:sa, "Na da Gode esala. Amola Na da Isala:ili fi dunu Idibidi sogega

---

* 16:9: Yelemaia 7:34, 25:10; Wamolegei Sia: olelesu 18:23

fisili masa:ne, ga oule asi. Be eso da misunu amoga, Na fi dunu da amo hou Na hamobeba:le, amoga ilia sia: bu hame ilegemu. ¹⁵ Be Na da Na fi dunu gagoe (north) soge amola eno fifi asi gala ilia sogega afagogoi. Amola Na da ili amo soge Na da ilia aowalalia amoga i, ilima bu oule misunuba:le, ilia da Na da Gode esala ili buhagima:ne logo doasi dagoi, amo hou dafawaneyale dawa:beba:le, ilia da amo sia:ga dafawane hamoma:ne ilegemu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

Se Iasu da Doaga:mu

¹⁶ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da menabo gasa:su dunu bagohame amo Na fi dunu gasa:ma:ne, ilima misa:ne sia:mu. Amasea, Na da benea ahoasu dunu bagohame, goumi amola agolo amola magufu gelabo huluane amoga Na fi dunu lama:ne, ilima misa:ne sia:mu. ¹⁷ Na da ilia wadela:i hamobe huluanedafa ba:lala. Na mae ba:ma:ne wamolegemu da hamedei. ¹⁸ Ili wadela:i hou hamobeba:le, Na da ilima baligili se imunu. Bai ilia da Na soge amo ganodini hame esala (bogoi ea da:i hodo defele) loboga hamoi ogogosu ‘gode’ amoga nabaiba:le, Na soge da ledodafa hamoi dagoi ba:sa.”

Yelemmaia da Hina Gode Ea Hou Ida:iwane Dafawaneyale Dawa:be Sia:i

¹⁹ Hina Gode! Di fawane da na gaga:sa amola nama gasa iaha. Dia da bidi hamosu eso amoga na fidilala. Fifi asi gala fi dunu da osobo bagade bega: bega:nini Dima misini, amane sia:mu, ‘Ninia aowalalia da ogogosu ‘gode’ amola

hamedei loboga hamoi 'gode' agoaila fawane gagui.' ²⁰ Dunu ilisu da ilila: 'gode' hamomu defele ganabela:? Hame mabu! Amai ganiaba, amo liligi da 'godedafa' hame ba:la:loba."

²¹ Hina Gode da amane sia:sa, "Amaiba:le, Na da wali fifi asi gala huluane ilima Na gasa bagade hou olelemu. Amasea, Na da Hina Godedafa, amo ilia da dawa:mu."

17

Yuda Fi ilia Wadela:i Hamosu amola Ilima Se Iasu

¹ Hina Gode da amane sia:sa, "Yuda fi dunu! Dilia wadela:i hou da fedege agoane, ouli nusi amoga dedei dagoi. Amo wadela:i hou da ga:nasi igi nusi amoga dilia dogoga amola dilia oloda hegomai amoga dedei dagoi. ² Dilia da uda 'gode' A:sela amoma nodone sia:ne gado-musa:, 'oloda' amola 'dawa:digima:ne olelesu' amo mola:iya:i ifa dafulili amola agolo huluane amola goumi huluane umi ganodini gala, amo da:iya gagui dagoi. Amola amoga dilia nodone sia:ne gadolala. ³ Dilia da sogebi huluane amo ganodini wadela:le bagade hamobeba:le, Na da dilia ha lai amo dilia ida:iwane liligi amola muni huluane gesowale lale, gaguli masa:ne, ilima logo doasimu. ⁴ Na hamobeba:le, dilia da soge amo Na da dilima i, amo fisimu, amola soge dilia hamedafa dawa:, amo ganodini dilia ha lai ilia udigili se iasu hawa: hamosu hamon anumu. Bai Na ougi da lalu agoane, ha:ba:domu hamedene, eso huluane nen anumu."

Hina Gode Ea Sia: Hisu Hisu

⁵ Hina Gode da amane sia:sa, “Nowa dunu da Na hou fisili, osobo bagade dunu ilia hou amola ilia gasa fawane dafawaneyale dawa:sea, amo dunuma Na da se imunusa: fofada:mu.

⁶ E da ifalobo hafoga:i soge ganodini lela agoane ba:sa. Amo osobo da deme amoga wadela:lesiba:le, liligi noga:le alemu da hamedei. Amo defele Na hou fisisu dunu da noga:le esalusu hame ba:mu. ⁷ Be nowa da Na dafawaneyale dawa:beba:le, Na hou lalegagusia, Na da Na hahawane dogolegesu hou ema imunu.

⁸ *Amo dunu da ifa, hano noga:iwane gadenene bugiba:le, ea difi da hanoga sa:i dagoi, agoaiwane ba:sa. Esosea, e da hame beda:sa. Bai ea lubi da mola:iya:i diala. Amola gibu hame dasea, e da mae dawa:iwane, fage legelala.

⁹ Nowa da osobo bagade dunu ea dogo dawa:digima:bela:? Dawa:mu da hamedei. Bai osobo bagade dunu ea dogoga ogogosu hou da eno ogogosu liligi huluane baligisa. Ea dogo da oloiba:le, uhinisimu da hamedei ba:sa.

¹⁰ †Na, Hina Gode, da osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su ba:lala amola ilia dogo amo adoba:lala. Na da dunu afae afae ilima ilia esalusu hou amola ilia hamobe hou defele, ilima hamonana.”

¹¹ Dunu da muni ogogole lasea, amo da sio da oso e da hame legei amoga fili, mano lalelegesa agoane gala. E da ea gasa bagade eso amoga, ea gagui huluane fisi dagoi ba:mu. Amola ea esalusu dagosea, e da gagaoui dunu agoai ba:mu.

---

* **17:8:** Gesami Hea:su 1:3; † **17:10:** Gesami Hea:su 62:12; Wamolegei Sia: olelesu 2:23

12 Ninia Debolo da hadigi fisu amo da musa: goumi bagadega gagui asili, waha lela, agoai ba:sa.

13 Hina Gode! Di fawane da ninia hobeafawane esaloma:beyale dawa:lusu hou ouligisu dunu esala. Nowa da Di fisisia da gogosiamu. Ilia da dio osobo dou amoga dedei defele hamedafa ba:mu. Bai ilia da hano si ida:iwane (amo da Di, Hina Gode) amo yolesi dagoi.

Yelevaia da Hina Godema e Fidima:ne Adole Ba:i

14 Hina Gode! Dia na uhinisima! Amasea, na da hahawane esalebe ba:mu. Dia na gaga:ma! Amasea, na da gaga:i dagoi ba:mu. Na da Dima fawane nodone sia:ne gadolala.

15 Dunu da nama amane sia: daha, 'Hina Gode da nini beda:ma:ne magagiba:le, E da amo hou wahadafa ninima hamomu da defea.'

16 Be Hina Gode! Di dawa:! Na da Di ilima se iasu ima:ne hame sia:i. Ilia da bidi hamosu amola se nabasu ba:ma:ne, na da hame hanai galu. Hina Gode! Di dawa:!

17 Dia na beda:ma:ne mae hamoma! Bidi hamosu da doaga:sea, Di da na gaga:su sogebi gala. 18 Dia da dunu amo da nama se iaha, amo ilia gogosiamane hamomu da defea. Be Hina Gode! Dia na gaga:ma! Ili bagade beda:ma:ne hamoma! Be na beda:ma:ne, mae hamoma! Dima ha lai dunu wadela:lesima:ne, goudane fasima!

Sa:bade Eso Dawa:ma:ne Hamosa

19 Hina Gode da nama amane sia:i, "Yelevaia! Di Dunu Ilia Logo Holei (amoga Yuda hina

bagade dunu ilia moilai bai bagade amo ganodini golili maha) amoga asili, Na sia: olelema. Amasea, Yelusaleme logo holei eno huluane, amoga olelela masa.

²⁰ Dia Yuda hina bagade amola Yuda fi dunu huluane amola dunu huluane da Yelusaleme ganodini esalebe, amo logo holeiga golili maha, ilima ilia Na sia: nabima:ne sia:ma. ²¹ †- ²² § Ilia da ilia esalusu amoma asigi galea, ilia da Sa:bade eso amoga liligi maedafa gaguli masa:ne sia:ma. Ilia da liligi gaguli, Yelusaleme ea logo holeiga golili sa:imu da sema bagade. Ilia da Sa:bade esoga mae hawa: hamoma:ma. Na da ilia aowalalia ilima sia:i defele, ilia da Sa:bade eso sema eso agoane ba:ma:ne sia:ma. ²³ Ilia aowalalia da Na sia: hame nabi amola hame dawa:digi. Be amo mae dawa:le, ilia dogo ga:nasima:ne hamoi. Ilia da Na sia: hame nabasu amola Na olelesu amoma hame fa:no bobogei.

²⁴ Amo dunu ilia Na sia: amola Na sema huluane nabima:ne sia:ma. Ilia da Sa:bade esoga liligi gaguli, moilai logo holeiga golili masunu da sema bagade sia:ma. Sa:bade eso da sema eso. Amaiba:le, amoga ilia hawa: hamosu maedafa hamoma:ne sia:ma.

²⁵ Amasea, ilia hina bagade dunu amola ilia egefelali da Yelusaleme logo holeiga moilai golili sa:ili, Da:ibidi ea gasa defele gasawane hawa: hamomu. Ilia amola Yuda fi dunu amola Yelusaleme fi dunu da sa:liode amola hosi da:iya fila heda:le masunu. Amola Yelusaleme da dunu amoga nabaiwane ba:lalumu. ²⁶ Dunu da Yuda

---

† 17:21: Nihemaia 13:15-22   § 17:22: Gadili Asi 20:8-10;
Mousese ea Malasu 5:12-14

moilai huluane amola moilai amo da Yelusaleme sisiga:sa, amoga misunu. Iliã Bediamini soqe amola agolo gouni baiga diala, amola gouni amola Yuda gagoe (south) soqebi amoga misunu. Iliã da Na Debolo diasu amoga gobele salasu ohe amola gobele salasu liligi eno, amola gagoma amola gabusiga: manoma amola Nama nodomusa: iasu liligi gaguli misunu. ²⁷ Be ilia da Na sia: nabima:ne, amola Sa:bade eso da sema eso, amo dawa:ma:ne sia:ma. Iliã da Sa:bade esoga liligi gaguli, Yelusaleme logo holeiga maedafa golili misa:ne sia:ma. Be ilia amo sema fisia, Na da Yelusaleme logo holei laluga ulagisimu. Yelusaleme hina bagade ilia diasu da laluga nene dagole, enoga ha:ba:domu da hamedei ba:mu.”

18

Yelemmaia da Osoboga Hamoi Ofodo Hahamosu Dunu ea Diasuga Asi

¹ Hina Gode da nama amane sia:i,

² “Dia ofodo hahamosu dunu ea diasuga masa. Amasea, Na da Na sia:ne iasu dima imunu.”

³ Amaiba:le, na da amoga asili, ofodo hahamosu dunu ea sisiga:i hahamosu liligi amoga ofodo hamonanebe ba:i. ⁴ E da laga osoboga hamone, ofodo da fonobahadi wadela:i ba:sea, e da amo laga osobo mugululi, eno ofodo hamosu.

⁵ Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i,

⁶ “Ofodo hahamosu dunu da wadela:i ofodo mugululi, eno hamoi. Na da dilia Isala:ili dunu ilima, amo hou defele hamomu da defea. Laga osobo da ofodo hahamosu dunu ea lobo ganodini

hi hanaiba:le hamoma:ne diala. Amo defele, dilia da Na lobo ganodini diala. ⁷ Na da eso enoga fi afae amo mugululi, wadela:lesimusa: sia:sea, ⁸ be amo fi da ilia wadela:i hou fisili, Nama sinidigisia, Na da Na ilegei sia:i amo hame hamomu. ⁹ Be Na da fi eno amo Na da bugima:ne amola bagadewane gaguma:ne sia:sea, ¹⁰ be amo fi da Na sia: mae nabawane, wadela:i hou bagade hamosea, Na da amo fi ilima Na sia:i liligi hame hamomu. ¹¹ Defea! Wali Yuda fi dunu amola Yelusaleme dunu ilima Na ilima se ima:ne ilegelala. Ili da wadela:i hou hamonanebe fisima:ne, amola ilia hou afadenema:ne sia:ma. ¹² Be ilia da bu amane adole imunu, 'Hame mabu! Ninia abuliba:le sinidigima:bela:? Ninia da gasa fili, ninia hanaiga fawane hamomu.' "

Isala:ili Dunu da Hina Gode Yolesisa

¹³ Hina Gode da amane sia:sa, "Fifi asi gala huluane ilima adole ba:ma! Agoai hou da musa: ba:sula:? Isala:ili dunu da baligili wadela:i bagade hamoi dagoi.

¹⁴ Lebanone gele goumi da eso huluane mu gohona: amoga dedeboi dagole hame gasi ahoa. Ili anegagi hano ahoabe da hafoga:su hame dawa:.

¹⁵ Be Na fi dunu da Na gogolei dagoi. Ili da ogogosu loboga hamoi 'gode' amoma nodomusa:, gabusiga: manoma ulagisa. Ili da logodafa amoga sadenane dafabeba:le, logo hisu amoga da dawa:digisu alalo hame gala, amoga ahoa.

¹⁶ Ili da Na soqe wadela:lesiba:le, eno dunu da amoba:le beda:iwane fofogadigisa. Ili da Na soqe eso huluane higamu. Nowa da baligimusa:

ahoasea, da fofogadigibiba:le, ilia dialuma fofoga:mu.

¹⁷ Ilia ha lai da ilima hasalasiswa:ne, Na da Na fi dunu afagogomu. Ilia da dou gusudili mabe fo amoga gaguli ahoabe agoane ba:mu. Na da ilima Na baligi olelemu. Wadela:mu eso da doaga:sea, Na da ili hame fidimu.”

*Yuda Fi Dunu da Yelemaia Wadela:musa:
Dawa:i*

¹⁸ Amalalu, dunu ilia amane sia:i, “Ninia Yelemaia wadela:musa: ilegela:di. Gobebe salasu eno da ninima olelelala. Amola bagade dawa:su dunu ilima ninia da dawa: laha. Amola balofede dunu eno da Gode Ea sia: ninima olelelala. Ninia da Yelemaia ea sia: mae nabawane, ema fofada:mu da defea.”

¹⁹ Amaiba:le, na da Godema amane sia:ne gadoi, “Hina Gode! Na sia:be nabima! Amola nama ha lai, amo ilia da nama gadele sia:be nabima! ²⁰ Hou ida:iwane hamoi da wadela:i dabe lamu da defeala:? Hame mabu! Be ilia da na ganodini dafama:ne, uli dogoi dagoi. Dawa:ma! Na da ili gaga:ma:ne Dima misini, Di da ougiba:le se baligili ilima mae ima:ne sia:i. ²¹ Be wali, Hina Gode! Ilia mano ha:ga bogogia:ma:ne amola ilia gegesu ganodini bogoma:ne, logo doasima. Uda da ilia egoa amola mano fisima:ne amola dunu da oloiba:le bogoma:ne amola ayeligi da gegesu ganodini bogoma:ne, logo doasima. ²² Ilima sisasu mae sia:ne, Dia gasa fi dunu ilia liligi lale, diasu mugulumusa: asunasima. Ilia da beda:iba:le bagade wele sia:ma:ne hamoma. Bai ilia da na dafama:ne, uli dogoi, amola na sa:ima:ne, sani

bagohame gei dagoi. ²³ Be, Hina Gode! Ilia na medole legemusa: ilegei, amo huluane Di dawa:. Ilia wadela:i hou amo Dia mae gogolema:ne olofoma. Dia da ilima ougiba:le, amo dunu hasalima:ne, gisalugala:ma.”

19

Ganagu Goudai Gala

¹ Hina Gode da nama na da laga osoboga hamoi ganagu bidi lamusa: masa:ne sia:i. Amola na da dunu fi ilia asigilai dunu mogili amola asigilai gobele salasu dunu mogili, amo oule masa:ne sia:i. ² *Na da Bodesehede Logo Holei amoga ga asili, Hinome Fagoga doaga:le, Ea sia: alofele olelema:ne, E sia:i. ³ Hina Gode da na da amane alofele sia:ma:ne sia:i, “Yuda fi hina bagade dilia amola Yelusaleme fi dunu dilia Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, amo Na sia: nabima. Na da amo sogega wadela:su bagade iasimu. Nowa dunu da amo hou ba:sea, da bagadewane fofogadigimuba:le sidi agoai ba:mu. ⁴ Dunu huluane da Na yolesi dagoiba:le, amola ogogosu ‘gode’ amo ilia amola ilia aowalalia amola Yuda hina bagade da hame dawa:i galu, ilima gobele salasu hou hamoiba:le, sogebi wadela:lesi dagoiba:le, amola amo sogebi ganodini wadela:i hame hamosu dunu bagohame udigili medole legeiba:le, Na da amo soge wadela:mu. ⁵ †Ilia da ilia mano laluga gobele salimusa:, ogogosu ‘gode’ Ba:iele

---

* 19:2: 2 Hina bagade 23:10; Yelemaia 7:30-32, 32:34-35 † 19:5: Gobele Salasu 18:21

ea oloda hamoi dagoi. Amo hou hamoma:ne Na da hamedafa sia:i. Na da amo hamedafa dawa:i. ⁶ Amaiba:le, eso da misunu amoga amo sogebi ea dio da Doubede o Hinome Fago ilia da bu hame sia:mu. Be dio gaheabolo amo Medole Legesu Fago asuli dagoi ba:mu. ⁷ Amo sogebi ganodini Na da Yuda fi dunu amola Yelusaleme fi dunu ilia ilegei huluane hedofamu. Iliha ha lai da ilima hasalima:ne, amola gegesu ganodini ili medole legema:ne, Na da logo doasimu. Na da ilia bogoi da:i hodo amo sio fi amola sigua ohe amo ili moma:ne imunu. ⁸ Na da Yelusaleme amoma wadela:su baligili iasimuba:le, nowa da baligimusa: ahoasea da bogomuwane fofogadigimu. ⁹ Ha lai dunu da dunu huluane medole legemusa:, moilai sisiga:mu. Amo doagala:su da baligili gasa bagade ba:beba:le, dunu amo moilai ganodini esalebe da ilia na:iyado amola hina: mano amola ili hei manu.” ¹⁰ Amasea, Hina Gode da nama amane sia:i, “Dunu amo di da oule asi, amo ilia midadi ganagu goudane, ¹¹ ilima Hina Gode Bagadedafa da amane sia:sa olelema, ‘Na da amo moilai amola ea fi dunu goudamu. Amola amo laga osoboga hamoi ganagu da bu hahamomu hamedei, amo defele dilia fi bu hahamomu da hamedei ba:mu. Dunu da bogoi dunu uli dogomusa: sogebi hogoi helele, ba:mu hamedeiba:le, ilia da Doubede sogebi amoga uli dogomu. ¹² Na amo moilai amola amo ganodini esalebe dunu amo Doubede isu salasu defele hamomu. Amo Na da dafawane ilegesa. ¹³ Yelusaleme diasu huluane amola Yuda hina bagade ilia diasu huluane amola diasu hulu-

ane amo da:iya ilia da gasumunima nodoma:ne gabusiga: manoma ulagisu amola ogoosu 'gode' ilima nodoma:ne, waini hano sogadigisu, amo diasu huluane da Doubede defele, ledo bagade hamoi ba:mu."

¹⁴ Amalalu, na da Doubede (Hinome Fago amoga Hina Gode da Ea sia: alofele olelema:ne, na asunasi) amo fisili asi. Na da asili, De-bolo gagoi amo ganodini lelu, dunu huluane nabima:ne, Hina Gode Bagadedafa Isala:ili fi dunu ilia Gode, amo Ea sia: amane alofele sia:i, ¹⁵ "Na da amo moilai amola moilai huluane gadenene gala, amoga se iasu Na musa: olelei amo iasimu. Bai dilia dogo da ga:nasi dagoi, amola dilia da Na sia: hamedafa naba."

20

Yelemmaia da Gobele Salasu Dunu Ba:sie ema Sia:ga Gegei

¹ Debolu ouligisu gobele salasu dunu ea dio Ba:sie (Ime egefe) da na alofele iasu sia: nababeba:le, ² e da na fegasuga fama:ne sia:ne, na lobo amola emo la:gili, gado logo holei ea dio Bediamini, Debolu diasu ganodini gala, amo gadenene la:gilisima:ne sia:i. ³ Golale hahabe, Ba:sie da na la:gi fadegai. Amalalu, na da ema amane sia:i, "Hina Gode da dima Ba:sie dio hame asuli. Be E da dima 'Beda:su da Sisiga:sa' amo dio asuli.

⁴ Hina Gode Hisu da sia:i dagoi, 'Na da di amola dia dogolegei beda:ma:ne, dia hou hamomu. Dia fi dunu huluane ilia ha lai gegesu gobihei amoga medole legei dagoi ba:mu. Na da Yuda fi dunu

huluane amo Ba: bilone hina ouligima: ne imunu. E da mogili hi sogega afugili oule masunu amola mogili medole legemu. ⁵ Amola Na da logo doasibiba: le, Yuda dunu ilia ha lai da Yelusaleme liligi huluane, amola Yuda hina bagade ilia liligi noga: iwane, amo huluane lale, Ba: bilone sogega gaguli masunu.

⁶ Be di, Ba: sie, di amola dia sosogo huluane da afugili, Ba: bilone sogega mugululi asi dagoi ba: mu. Amogawi, di amola dia na: iyado dunu, ilima di da ogogosu sia: bagohame olelei, dilia huluane bogole, uli dogoiga sali ba: mu.”

Yelemmaia da Hina Godema Egasa

⁷ “Hina Gode! Di da nama ogogoiba: le, na giadofale dawa: i. Dia gasa da na gasa baligiba: le, Dia da nama hasalasi. Dunu huluane da eso huluane mae fisili, nama oufesege: sa.

⁸ Eso huluane, na da sia: sea, na da “Bidi hamosu! Wadela: su!” amo fawane wele sia: nana. Hina Gode! Na da Dia sia: alofele olelebeba: le, dunu huluane da nama higale, oufesege: lala.

⁹ Be na da “Na Hina Gode gogolemu. Na da Ea Dioba: le, bu hamedafa sia: mu,” amo sia: sea, Dia sia: da lalu agoane na dogodafa ganodini nenana. Na da amo lalu ha: ba: domusa: dawa: lala, be ea logo ga: mu hamedei ba: sa.

¹⁰ Na da naba, dunu huluane da sadoga sia: sa, “Dunu huluane da bagade beda: i. Ninia amo dunu ea hou ouligisu dunuma olelemu.” Na dogolegei sama dunu da na dafama: ne ouesala. Ili da amane sia: sa, “Amabela: ? Ninia da ema dabe ima: ne, e dafama: ne sani gemu da defea.”

11 Be Di, Hina Gode, da namagale fidisa. Amola Di da gasa bagadeba:le, dunu amo da nama se iabe da dafamu. Ilia da bu mae heda:ma:ne gogosiamu. Ilia da didili hamomu hamedeiwane ba:mu, amola ilia gogosiasu da gogolemu hamedei agoane ba:mu.

12 Be Hina Gode Bagadedafa! Di da moloidafawane dunuma adoba:sa. Ilia asigi dawa:su, Di da ba:lala. Amaiba:le, na ba:ma:ne, Dia na ha lai amoma dabema. Bai na hou huluane, na da Dia lobo da:iya ligisi dagoi.

13 Hina Godema gesami hea:ma!
Hina Godema nodonanoma!
Bai dunu fonoboi da wadela:i hamosu dunu amoga banenesi ba:sea,
E da amo gaga:sa.

14 *Na lalelegesu eso amoga gagabusu aligima:ne ilegema! Eso amoga na ame da na lalelegei, amo gogolemu da defea.

15 Dunu afae da na ada hahawane ba:ma:ne, ema na lalelegei amane olelei, "Dunu mano! Dia da dunu mano lai dagoi." Amo dunuma gagabusu aligima:ne ilegema!

16 Amo dunu da moilai amo Hina Gode da mae asigiwane wadela:lesi, agoaiwane ba:mu da defea. E da hahabe se nabasu digini wele sia:su nabimu da defea amola esomogoa gegesu dalabede nabimu da defea.

17 Bai e da na mae lalelegele, na hame medole legei. Amai hamoi ganiaba, na:me ea hagomo da na bogoi uli dogoi agoai gala:loba.

18 Na da abuliba:le lalelegebela:?

---

* 20:14: Yoube 3:1-19

Na da da:i dioi amola bidi hamosu amola
gogosiane bogomu
amo ba:ma:ne fawane lalelegebela:?

21

Yelevaia da Yelusaleme ea Dafai Ba:la:lu

¹ Yuda hina bagade, Sedegaia, da Ba:sie (Ma:legaia egefe) amola Sefanaia (Ma:iasia egefe) nama adole ba:musa: asunasi. ² *Ela da nama amane adole ba:i, "Ninia dima dafawane edegesa. Hina Gode da nini fidima:ne sia:ma. Bai Ba:bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui dunu da moilaiga doagala:lala. Amabela:? Hina Gode da nini fidima:ne, degabo ba:su hou afae hamosea, Nebiuga:denese da hobeama:bela:?"

³ Amalalu, Hina Gode da nama sia:i, amola na da nama asunasi dunu amoma alofele sia:i, ⁴ "Hina Gode, Isala:ili ilia Gode, da Sedegaiama amane sia:sa, 'Sedegaia! Dia dadi gagui wa:i amo da Ba:bilone hina amola ea dadi gagui dunu ilima gegenana, amo Na da hasalimu. Na da dilia gegesu liligi huluane moilai bai bagade dogoa gilisili lelegela heda:mu. ⁵ Na da Na gasaga amola Na ougi bagadedafa amoga dima gegemu.

⁶ Dunu huluanedafa amo moilai ganodini esala, amo Na da medole legemu. Dunu amola ohe fi defele da oloi wadela:idafa amoga bogogia:mu. ⁷ Be di, amola dia eagene ouligisu dunu, amola nowa da gegesu amoga hame bogoi esalea, amo Na da logo doasimuba:le,

---

* 21:2: 2 Hina bagade 25:1-11; 2 Hou Olelesu 36:17-21

hina bagade Nebiuga:denese amola dilia ha lai dunu (ilia dili medole legemu hanai) da dili gagulaligimu. Nebiuga:denese da dili medole legemu. E da dili dunu afae amoma hamedafa asigimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.’ ”

⁸ Amalalu, Hina Gode da na da dunu huluane ilima amane sia:ma:ne sia:i, “Nabima! Na, Hina Gode, da dili afae ilegema:ne, logo aduna dilima olelesa. Logo afae da esalusu amoga doaga:sa. Eno da bogosu amoga doaga:sa. ⁹ Nowa da Yelusaleme mae yolesili amo ganodini esalea, da ha:ga o olobeba:le bogomu. Be nowa da gadili Ba:bilone dunu (amo da moilaiga doagala:lala) amo gagulaligimusa: ahoasea, da bogosu hame ba:mu. E da esalumu fawane. ¹⁰ Na da amo moilai bai bagade wadela:musa: ilegeidafa. Na da amo moilai bai bagade, Ba:bilone hina bagadema imunu. Amola e da amo laluga ulagili, osobo amola nasubu fawane dialebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Yuda Fi da Se Ima:ne Fofada:su Ba:mu

¹¹⁻¹² Hina Gode da amo sia: Yuda hina bagade fi (Da:ibidi egaga fi) ilima sia:ma:ne sia:i, “Nabima! Na, Hina Gode da amane sia:sa! Moloidafa hou eso huluane hamoma:ne, ouligima! Ogogosu hamosu dunu ilia logo hed-ofama, amola dunu ilima ilia da ogogosa, amo gaga:ma! Amane hame hmoi ganiaba, Na ougi da lalu ha:ba:domu hamedei agoai nenana:loba. ¹³ Dili! Yelusaleme fi! Dilia da igi bagade amo umi da:iya gado heda:le lelebe defele, hahawane fago da:iya gado esalebe ba:sa. Be Na da dilima gegemu. Dunu eno da dilima doagala:le, dilia

gagoi amo fili, moilai bai bagade ganodini golili misunu da hamedei, dilisu hidale sia:sa. ¹⁴ Be dilia wadela:i hou hamobeba:le, Na da dilima se imunuu. Na da dilia hina bagade diasu laluga ulagimu, amola amo lalu da liligi huluane amo sisiga:le dialebe, amo nene dagomu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

22

Yelevaia da Yuda hina bagade fi ilima Gode Ea Sia: Alofele I

¹⁻² Hina Gode da na Yuda hina bagade (Da:ibidi egaga fi) amo ea diasuga asili, hina bagade, amola ea eagene ouligisu dunu amola Yelusaleme fi dunu ilima Ea sia: amane olelema:ne sia:i, ³ “Na, Hina Gode, da amane sia:sa. Moloidafa hou eso huluane hamoma:ne, ouligima! Ogogosu hamosu dunu ilia logo hedofama amola dunu ilima ilia da ogogosa, amo gaga:ma! Ga fi dunu amola guluba: mano amola didalo, ilima mae wadela:le hamoma. Amola amo hadigi moilai bai bagade ganodini, hou ida:iwane hamoi dunu, amo mae medole legema.

⁴ Dilia da dafawane Na sia:i defele hamosea, amasea Da:ibidi egaga fi da hina bagade hawa: hamosu hamonatumu. Amola ilia, amola ilia eagene ouligisu dunu, da hina bagade ea diasu logo holei amoga mae yolesili, hosi amola ‘sa:liode’ da:iya fila heda:iwane golili masunu.

⁵ *Be dilia Na sema higale, hame nabasea, Na da dafawane ilegele sia:sa. Amo hina bagade diasu

---

* 22:5: Ma:diu 23:38; Luge 13:35

da mugululi, wadela:lesi dagoi ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

⁶ Na da Yuda hina bagade diasu noga:idafa Gilia:de soge amola Lebanone Goumi defele hahawane ba:sa. Be Na da amo wadela:lesili, hafoga:i soge amo ganodini dunu da esalumu hame dawa:, amo defele hamomu. ⁷ Na da amo wadela:lesimusa:, dunu asunasili, ilia da goahei gaguli misini, ea noga:idafa dolo golasu ifa damuni, laluga ha:digimu.

⁸ Fa:no, ga fi dunu bagohame da amo baligimusa: ahoasea, amane sia: dalumu, ‘Hina Gode da abuliba:le amo moilai bai bagade noga:idafa wadela:lesibala:?’ ⁹ Amasea, ilisu da bu adole imunu, ‘Bai Yuda dunu da ilia Gode Ea Gousa:su yolesili, eno ogogosu ‘gode’ ilima nodoi amola hawa: hamoi.’ ”

Yelemmaia da Youaha:se ea Hou Olelei

¹⁰ Yuda fi dunu! Hina bagade Yousaia ea hou dawa:beba:le mae dima! E bogobeba:le, mae da:i dioma! Be ea mano Youaha:se, amo dawa:beba:le, bagadewane didigia:ma. Bai ha lai dunu da e afugili oule ahoa. Amola ea soge amogawi e da lalelegei, amo e da bu hamedafa ba:mu.

¹¹ †Hina Gode da Yousaia ea mano Youaha:se (e da ea ada Yousaia, Yuda hina bagade amo ea sogebi lai) ea hou olelema:ne, amane sia:sa, “E da guiguda: yolesili, bu hamedafa buhagimusa:, asi dagoi. ¹² Ea ha lai da e ga sogega afugili asi. E da amo sogega bogomu. Amola e da Yuda soge bu hamedafa ba:mu.”

† 22:11: 2 Hina bagade 23:31-34; 2 Hou Olelesu 36:1-4

Yelevaia da Yihoiagimi ea Hou Olelei

¹³ Nowa dunu da moloi hou hame hamoiba:le, liligi bagade lasea, e da wadela:lesi dagoi ba:mu. Nowa da ea fi dunuma hawa: hamomusa: sia:sea, be ilima bidi hame iaha, amo da wadela:lesi dagoi ba:mu. ¹⁴ Nowa dunu da amane sia:sa, “Na da diasu noga:iwane gagumu. Amo ganodini, fa:gu da:iya heda:le, gadodili sesei bagade na da gagumu.” Amasea, e da ea diasuga fo misa:ne agenesi hamosa amola dolo ifa amoga dobea fesa amola yoi ulasu amoga unasisa. Agoai dunu da wadela:lesi dagoi ba:mu.

¹⁵ Di da diasu noga:idafa eno dunu ilia diasu baligisa amo dolo ifaga hamoiba:le, amo da dia hina bagade ouligisu hou baligili noga:iwane hahamoma:bela:? Hame mabu! Dia ada da hahawane esalu. E da eso huluane moloidafa fawane hamosu. Amaiba:le, hou huluane e hamoi da hahawane heda:i.

¹⁶ E da hame gagui dunu ilima moloiwane fofada:i, amola hou huluane da hahawane ba:i. Agoaiwane hou hamobeba:le, amo dunu da Hina Gode dawa:, amo olelesa.

¹⁷ Be di da disu liligi amola hou fawane dawa:sa. Amola di da wadela:i hame hamosu dunu medole legesa amola gasa fili, dia fi dunu banenesisa. Hina Gode da sia:i dagoi.

¹⁸ ‡Amaiba:le, Hina Gode da Yuda hina bagade Yihoiagimi (Yousaia egefe) amo ea hou olelema:ne amane sia:sa, ‘E da bogosea, dunu afae da da:i dione hame dimu. Ilia da ‘Sama!

---

‡ 22:18: 2 Hina bagade 23:36 - 24:6; 2 Hou Olelesu 36:5-7

Amo da da:i dioi bagade liligi. Na hina! Na hina bagade!' dinanawane amane hamedafa sia:mu.'

¹⁹ Ilia da Yihoiagimi ea da:i hodo hame uli dogomu. Be ohe dougi bogoi amoma dawa:su defele, ilia da ea da:i hodo hiougili, Yelusaleme ea logo holeiga gadili, isu salasuga galagamu."

Yelemaia da Yelusaleme da Dafamu amo Olelei

²⁰ Yelusaleme fi dunu! Dilia Lebanone sogega asili, wele sia:ma! Ba:isa:ne sogega asili, dima! Moua:be goumiga asili, wele sia:ma mabu! Bai dilia fidisu dunu huluane da hasali dagoi ba:sa.

²¹ Dilia da hahawane bagade gaguiwane esaloba, Hina Gode da dilima sia:i dagoi. Be dilia da Ea sia: hame nabi. Dilia da eso huluane esaloba, agoaiwane hamosu. Dilia da Hina Gode Ea sia: nabimu hame dawa:i galu.

²² Dilia ouligisu dunu da foga gaguli asi dagoi ba:mu. Dilia ha lai dunu da dilimagale gegesu fidisu dunu amo udigili hawa: hamoma:ne, afugili oule masunu. Dilia wadela:le baligili hamoiba:le, dilia moilai bai bagade da gogosia:i dagoi ba:mu.

²³ Dilia da Lebanone sogega, dolo ifa bagohame lai, amola amoga gagui diasu ganodini dilia da waha olofoiwane esala. Be se nabasu da uda mano lalelegemu se nabasu defele, amo da dilima doaga:sea, dilia da da:i dione se nabawane ba:mu.

Gode da Yehoiagini amoma Se Ima:ne Fofada:mu

24 §Hina Gode da hina bagade Yehoiagini (Yuda hina bagade Yihoiagimi egefe) ema amane sia:i, “Na da Gode Esala. Na da Na lobodafa lobo sogo gasisalasu amoga asigi gala, amo defele dima asigi ganiaba, Na da di fadegale fasila:loba. 25 Amola Na da di amo dunu fi (amo di da iliba:le beda:i - bai ilia di medole legemusa: dawa:lala) ilima ia:noba. Na da di Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui dunu ilima imunu. 26 Na da gasa fili, di amola dia ame mugululi masa:ne asunasimu. Alia da soge amoga alia hame lalelegei, amoga asili, bogomu. 27 Alia da Yuda soge bu ba:musa: bagade hanamu, be alia da amoga hamedafa buhagimu.”

28 Na (Yelevaia) da amane sia:i, “Hina bagade Yehoiagini da ganagu goudai amo dunu ilia da gagui dialumu higa:iba:le ha:digi dagoi, agoaiwane hamobela:? E da agoane hamoiba:le, Di da e amola ea mano amo soge ilia hamedafa dawa: amoga asunasima:bela:?” 29 Soge! Soge! Soge! Hina Gode Ea sia:i liligi huluane nabima! 30 “Na da amo dunuma fofada:i dagoiba:le, e da ea mano huluane fisimu. E da fa:no hahawane amola bagade gagui hou hame ba:mu amola didili hame hamomu. Egaga fi da Da:ibidi ea baligiga Yuda soge ouligisu hou hamedafa ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

23

Hobea Hahawane Esaloma:beyale Dawa:lusu

---

§ 22:24: 2 Hina bagade 24:8-15; 2 Hou Olelesu 36:9-10

Ba:mu

¹ Hina Gode da ouligisu dunu amo da Ea fi dunu wadela:lesisa amola afagogobe, ilima ougi bagadedafa fofada:mu. ² Amo ouligisu dunu da Gode Ea fi dunu noga:le ouligimu da defea galu. Be Hina Gode, Isala:ili ilia Gode, da ilima amane sia:sa, “Dilia da Na fi dunu noga:le hame ouligi. Dilia da amo dunu afagogole, sefasi dagoi. Amaiba:le, dilia da amo wadela:i hou hamobeba:le, Na da dilima se imunu. ³ Na da Na fi dunu eno fifi asi gala ganodini esaloma:ne afagogoi. Be Na da amo fi dunu hame bogoi esalebe, amo bu gilisili, ilia sogedafa amoga bu oule misunu. Iliamano bagohame da lalelegemu, amola ilia idi da bagade heda:mu. ⁴ Na da ouligisu dunu ili noga:le ouligima:ne, amo ilegemu. Na fi dunu da beda:su bu hame ba:mu, amola Na da ilima se iasu eno hamedafa imunu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

⁵ *Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da misunu amoga Na da Hina Bagade hamoma:ne, Da:ibidi ea moloidafa egaga fi ifa Amoda agoane, Dunu afae amo ilegemu. Amo Hina Bagade da dawa:digili, sogehuluane ganodini moloidafawane ouligimu. ⁶ E da Hina Bagade hamoi dagoiba:le, Yuda dunu da olofoiwane gaga:i dagoi ba:mu. Iliamano da Ema dio asulimu, amo ‘Hina Gode, ninia Moloidafa Gaga:su.’ ”

⁷ Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da misunu amoga ilia da Na, Fifi Ahoanusu Gode amo da ili Idibidi sogega fisili masa:ne gadili oule misi, amoga Na Dioba:le ilia sia: dafawane hame

---

* 23:5: Yelemaia 33:14-16

ilegemu. ⁸ Be amo bu mae dawa:le, ilia da Na da Fifi Ahoanusu Gode amo da gagoe (north) soqe amola soqe eno amoga Na da musa: ili afagogoi, amoga Na da ilia sogedafa amoga bu oule misi, amo dawa:le ilia da Na Dioba:le sia: dafawane ilegemu. Amasea, ilia da ilia sogedafa amo ganodini esalumu.”

Yelevaia da Da:i Dione Oogosu balofede Dunu ilia Hou Olelei

⁹ Na dogo da goudai dagoi, amola na da bagadewane yagugusa. Bai Hina Gode da Ea hadigi sia: sia:i dagoi. Na da dunu amo da waini hano bagade maiba:le feloasu, agoaiwane ba:sa.

¹⁰ Dunu huluane amo soqe ganodini esala da Hina Gode yolesi dagoi. Ili da wadela:i hou hamonana, amola gasa fili wadela:le hamosa. Hina Gode da soqe amoga gagabui aligima:ne ilegeiba:le, soqe da dinana agoane gala, amola bulamagau amola sibi ilia soqe da hafoga:i dagoi.

¹¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Balofede dunu amola gobelesalasu dunu da Gode Ea hou hamedawa:. Na ba:loba ilia da Debole diasu ganodini wadela:le hamonanu.

¹² Ili logo da enemei amola gasi ganodini agoane ba:mu. Na da hamobeba:le, ilia da sadenane dafamu. Na da ilima wadela:su iasimu. Ilima se imunu eso da doaga:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

¹³ Na da Samelia balofede dunu ilia wadela:i hou amo ba:i dagoi. Ili da Ba:iele ea dioba:le sia:i dagoi. Amola ilia da Na fi ilima bobogema:ne, wadela:i logo olelei dagoi.

14 †Be Yelusaleme bagade balofede dunu da amo baligimusa: wadela:i hou hamoi, amo Na da ba:i. Iliā da inia uda adole lasu amola ogogosu hamoi dagoi. Iliā da dunu eno wadela:le hamoma:ne bagade fidibiba:le, dunu huluane da wadela:le hamosu fisimusa: hame dawa:i. Na ba:loba, iliā huluane da Sodame amola Goumola dunu defele wadela:le hamonana.

15 Amaiba:le, Na, Hina Gode Bagadedafa da Yelusaleme balofede dunu ilima amane hamomu. Na da gamogai bugi liligi ili moma:ne ilima imunu. Amola Na da ilima medole legesu hano iliā moma:ne imunu. Bai iliā Godema hame fa:no bobogesu hou, amo Na soqe huluane ganodini olelei dagoi.”

16 Hina Gode Bagadedafa da Yelusaleme fi dunu ilima amane sia:i, “Balofede dunu iliā sia:mae nabima. Iliā da dilima hahawane hou da doaga:mu, ogogole olelesa. Iliā da ilisu asigi dawa:su ganodini dawa:su liligi amo fawane olelesa, amola Na sia:i liligi hamedafa olelesa.

17 Iliā da dunu (amo da Na sia:i liligi nabimu higa:i dunu) ilima iliā da hahawane fawane ba:mu, amo sia: daha. Amola ga:nasi hamoi gasa fi dunu, ilima iliā da wadela:su hame ba:mu olelelala.”

18 Na (Yelemmaia) da amane sia:i, “Amo balofede dunu afae da Hina Gode Ea wamolegei asigi dawa:su amo hamedafa dawa:i galu. Afae da Ea sia: amola Ea sia:i adole iasi amo hame nabi amola hame dawa:digi. 19 Hina Gode Ea ougi da gibula bobodole isu mabe agoane misini, amola gasa bagade isu amo da wadela:i hamosu

---

† 23:14: Mui 18:20; Isigiele 16:49

dunu ilia dialuma da:iya masunu. ²⁰ Amo isu da mae dagole, maneawane, Hina Gode Ea hanai huluane hamoi dagoiba:le fawane yolesimu. Hobeadafa, Hina Gode Ea fi dunu da amo hou dawa:digimu.”

²¹ Hina Gode da amane sia:i, “Na da amo balofede dunu hame asunasi. Be ilia da udigili asi. Na da ilima sia: adosima:ne hame sia:i, be ilia da Na Dioba:le udigili sia:i.

²² Ilia da Na wamolegei asigi dawa:su dawa:i ganiaba, ilia da Na sia: Na fi dunuma alofele imunu dawa:la:loba, amola Na fi dunu ilia wadela:i esalusu amola hawa: hamosu fisima:ne hamona:noba.

²³ Na da Gode amo da sogebi huluanedafa amo ganodini esalebe dawa:. Na da sogebi afadafa fawane amo ganodini hame esala.

²⁴ Dunu huluane da Na mae ba:ma:ne, wamoaligimu hamedei ba:sa. Na da mu amola osobo bagadega sogebi huluanedafa amo ganodini esala. ²⁵ Amo balofede ilia sia: Na dawa:. Ilia da Na Dioba:le, ogoole sia:sa, amola Na da ilia simasia ba:su amo ganodini ilima sia:sa, amo ogoole olelesa. Bai Na da ilima hamedafa sia:sa.

²⁶ Amo balofede dunu da Na fi dunuma ogoosu sia: ilisu hamosu olelesa, amo da habodane yolesima:bela:? ²⁷ Ilia da agoane dawa:. Ilia da ilia simasia ba:i liligi amo Na fi dunu ilima olelesea, Na fi dunu da ilia edalia hou defele,

Na gogolele, Ba:ielema fa:no bobogemu, agoane dawa:. ²⁸ Balofede da simasia ba:sea, amo da simasia ba:su fawane e da sia:mu da defea. Be balofede dunu da Na sia:dafa nabasea, e da mae ogoole, moloiwane amo sia: alofele imunu da

defea. Na sia: da widi ha:i manu noga:iwane gala. Be bioi gisi da noga:i hame. ²⁹ Na sia: da lala agoane. Amola Na sia: da 'ha:ma' (hammer), amo da igi fofonobomusa: goudasa, agoai gala.

³⁰ Balofede mogili ilia da balofede eno ea udigili sia: dalebe amo lale, eno dunuma olelesea, amo udigili sia: da Na sia:dafa ilia ogogole olelesa. Na da amo ogogosu balofede dunu higasa. ³¹ Amola balofede eno da hi sia: olelesea, amo da Na sia:dafa ogogole sia:sa. Na da amo balofede amola higasa. ³² Nabima! Na, Hina Gode, da amane sia:sa! Na da balofede dunu amo da ilia ogogosu simasia ba:i liligi olelesa, amo higasa. Ili da amo simasia ba:i olelebeba:le, amola ogogole amola hidale sia:beba:le, Na fi dunu da logo giadofale, dafasa. Na da ili hame asunasi amola olelela masa:ne hame sia:i. Amola ilia da Na fi dunu hamedafa fidisa. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi."

Ogogosu Sia: amola Ogogosu Balofede Dunu

³³ Hina Gode da nama amane sia:i, "Yelesama! Na fi dunu afae o balofede dunu o gobe le salasu dunu, amo da dima amane adole ba:sea, 'Hina Gode Ea sia:i da adi sia:bela:?' di ema bu amane adole ima, 'Di da Hina Godema da:i dioi liligi bagade. E da di fadegamu!' ³⁴ Be Na fi dunu afae, o balofede o gobe le salasu da sia: agoane, 'Hina Gode Ea sia: da agoane' amo fawane sia:sea, Na da e amola ea sosogo fi ilima se imunu.

³⁵ Be amo mae dawa:le, dunu huluane afae afae da ea dogolegei amola na:iyado ilima amane adole ba:mu da defea, 'Hina Gode da adi adole ibala:?' E da adi sia:bela:?' Bai ilia da Na sia:

hame dawa: ³⁶ Be dilia bu 'Amo da Hina Gode Ea sia:' bu sia:mu da sema bagade. Bai dilisu sia: da Gode Esala, Hina Gode Bagadedafa, amo Ea sia: dilia da giadofale sia:sea, dilia da Na sia:dafa bagadewane wadela:sa. ³⁷ Yelemaia! Di balofede dunu ilima amane adole ba:ma, 'Hina Gode da dima adi sia:bela:? Dima adi adole ibala:?' ³⁸ Amasea, amo balofede dunu ilia da Na sia:mae nabawane, 'Hina Gode da amane sia:sa.' amane sia:sea, ilima amane olelema, ³⁹ 'Na, Hina Gode, da dili gagua gadole, dili amola dilia moilai bai bagade (amo Na da dili amola dilia aowalalia ilima i) amo fadegale fasimu.

⁴⁰ Na da eso huluane dialoma:ne, gogosiasu dilima imunu. Dunu huluane da amo gogosiasu hamedafa gogolemu.' "

24

Daba Aduna Figi Fage amoga Nabai

¹ *Hina Gode da daba aduna figi fagega nabai, Debolo diasu midadi dialebe, amo nama olelei. (Amo esoga, hou da agoane doaga:i ba:i. Hina bagade Nebiuga:denese da Yuda hina bagade Yehoiagini [Yihoiagimi egefe] amola Yuda ouligisu dunu, liligi hahamosu dunu amola bagade dawa:su hawa: hamosu dunu, amo huluane Yelusalemega fadegale, afugili, Ba: bilone sogega mugululi asi). ² Daba No 1 da figi fage noga:i amo da hedolo yoi hamosa, amoga nabai ba:i. Daba No 2da figi fage wadela:i, manu hamedei, amoga nabai ba:i.

---

* 24:1: 2 Hina bagade 24:12-16; 2 Hou Olelesu 36:10

³ Amasea, Hina Gode da nama amane sia:i, “Yelemmaia! Dia da adi ba:sala:?” Na da bu adole i, “Na da figi fage ba:sa. Noga:i figi da noga:idafa. Be wadela:i figi da wadela:idafa, manu hamedei.”

⁴ Amaiba:le, Hina Gode da nama amane sia:i,
⁵ “Na, Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da Yuda fi dunu agoane ba:sa. Dunu da Ba: bilone sogega mugululi oule asi da figi fage noga:iwane ba:sa. Na da ilima asigiwane hamomuyo. ⁶ Na da ili noga:le sosodo aligimu. Na da ili Yuda sogega bu oule misunu. Na da ilia hou hame wadela:mu, be ilia bu hahawane ba:ma:ne, ili gaguia gadomu. Na da ili bugili, bu hame duga:mu. ⁷ Na da ilia dogo afadenene, ilia da Na da Hina Gode dawa:musa:gini bagade hanamu. Amasea, ilia da Na fi dunu esalumu amola Na da ilia Gode esalumu. Bai ilia da dafawanedafa Nama bu sinidigimu.

⁸ Be Yuda hina bagade Sedegaia amola ea eagene ouligisu dunu, amola Yelusaleme fi da Yuda sogega esala o Idibidi sogega asi, amo huluane, Na, Hina Gode, da figi fage wadela:i manu hamedei, agoai ba:mu. ⁹ Na da ilima wadela:su bagadedafa iasimu. Amasea, osobo bagade fifi asi gala huluane da beda:iwane fofogadigimu. Osobo bagade dunu da ilima higale oufesega:mu. Na da soge huluane amoga ili afagogomu, amola ilia dioba:le gagabusu aligima:ne ilegemu. ¹⁰ Na da gegesu amola, ha: amola oloi bagade ilima iasili, amasea soge amo Na da ilia aowalalia ilima i, amo ganodini ili afae esalebe hame ba:mu.”

25

Gagoe (north) Esalebe Ha lai Dunu da Doa-gala:mu

¹*Yuda hina bagade Yihoiagimi (Yousaia egefe) amo ea ouligibi ode biyadu amoga, Hina Gode da Yuda dunu ilia hou olelema:ne, nama sia:i. (Amo odega, hina bagade Nebiuga:denese da degabo Ba: bilone soqe ouligisu lai). ² Na da Yuda fi dunu amola Yelusaleme fi dunu ilima amane sia:i, ³ “Hina Gode da ode 23amoga (amo da A:mone egefe Yousaia ea ode 13Yuda soqe ouligibiga, amogainini, wali eso amoga doaga:i), nama sia:su. Amola na da moloidafa, amo sia: huluanedafa dilima alofele iasu. Be dilia da amo sia: hame nabi. ⁴ Hina Gode da Ea hawa: hamosu dunu, amo balofede dunu dilima asula ahoasu. Be dilia da ili amola hame nabi. ⁵ Amo balofede dunu da dilia soqe amo Hina Gode da dilia aowalalia eso huluane gaguma:ne ilima i, amo ganodini hahawane esalalaloma:ne, dilia wadela:i esalusu amola wadela:i hawa: hamonanebe fisima:ne sia:i. ⁶ Ili da dilia Hina Gode ougima:ne, eno ogogosu ‘gode’ ilima mae nodone sia:ne gadoma:ne, amola mae hawa: hamoma:ne sia:i. Dilia da Hina Gode Ea sia: nabawane hamoi ganiaba, E da dilima se hame ia:noba. ⁷ Be Hina Gode Hisu da dilia Ea sia: hame nabi sia:i. Be dilia da E ougima:ne, loboga hamoi ogogosu ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadosu. Amaiba:le, dilila: da amo se iasu dilima doaga:ma:ne, logo fodoi dagoi.

---

* 25:1: 2 hina Bagade 24:l; 2 Hou Olelesu 36:5-7; Da:niele 1:1-2

⁸ Amaiba:le, dilia da Hina Gode Ea sia: hame nababeba:le, E da amane sia:sa, ⁹ 'Na da fifi asi gala gagoe (north) amogawi esala, amola Na hawa: hamosu dunu amo Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese, ilima misa:ne sia:mu. Na da Yuda fi amola ea na:iyado fi huluane eso huluane mugului dagoi dialoma:ne, wadela:lesimu. Eno dunu da amo ba:sea, beda:iwane fofogadigimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi. ¹⁰ †Ilia da wali hahawane wele sia:sa, amola uda lasu lolo nabe amo ganodini hahawane sia:sa. Be amo ouiya:ma:ne, Na da dagolesimu. Ilia gamali ulagima:ne, ilia da susuligi hame ba:mu amola ilia gagoma ebelei dagoi ba:mu. ¹¹ ‡Soge huluane da eno dunu fofogadigima:ne, wadela:lesidafa ba:mu. Amola na:iyado fi huluane da Ba: bilone hina bagade ea udigili hawa: hamosu ode 70 amoga hamomu. ¹² Amalalu, Na da Ba: bilone fi amola ilia hina bagade, ilia wadela:i hou dabema:ne, ilima se imunu. Na da ilia soge eso huluane mugului dagoi dialoma:ne, wadela:lesimu. ¹³ Na da Yelemaia ea lafidili amo fifi asi gala wadela:lesimu sia:i, amola e da amo wadela:su hou amo buga ganodini dedei. Amo wadela:su hou huluane Na da Ba: bilone fi ilima iasimu. ¹⁴ Ba: bilone fi dunu da wadela:le hamobeba:le, Na da ilima dabema:ne se imunu. Amola fifi asi gala bagohame, amola hina bagade ilia da gasa fili, Ba: bilone fi dunu ilia udigili hawa: hamoma:ne sia:mu.' "

Gode da Fifi Asi Gala ilima Fofada:mu

† 25:10: Yelemaia 7:34, 16:9; Wamolegei Sia: Olelesu 18:22-23

‡ 25:11: 2 Hou Olelesu 36:21; Yelemaia 29:10; Da:niele 9:2

15 Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da nama amane sia:i, “Waini nasu faigelei amo Na ougiga nabai gala ba:ma! Amo gaguli asili, fifi asi gala amoga Na da di asula ahoa, ilima ilia amo waini nasu faigelei ganodini gala moma:ne sia:ma. 16 Ili da amo nasea, feloale doula masunu. Bai Na da gegesu bagade ilima se ima:ne iasisa.”

17 Amaiba:le, na da faigelei Hina Gode Ea loboga lale, fifi asi gala amoga Hina Gode da na asunasi, ilima ianu, moma:ne sia:i. 18 Na sia:beba:le, Yelusaleme fi amola Yuda moilai huluane ilia fi amola hina bagade ilia amola ouligisu dunu huluane da amoga mai. Bai Hina Gode da ilia soge wadela:lesili, bu hafoga:i soge agoane hamomusa: dawa:ma:ne. Amola ilia soge da beda:iwane fofogadigisu liligi ba:ma:ne. Amola dunu da ilia dioba:le, gagabusu aligimu ilegema:ne. Amola wali eso ilia mae fisili, ilia dioba:le gagabusu aligima:ne ilegesa.

19-26 Eno fi amola dunu da amo faigeleiga wadela:su waini hano moma:ne sia:i, amo ilia dio da hagudu dedei,

Idibidi hina bagade amola ea eagene ouligisu
dunu amola fi ouligisu dunu;

Idibidi fi dunu huluane amola ga fi huluane
Idibidi soge ganodini esala;

Ase soge hina bagade huluane;

Filisidini moilai bai bagade huluane
(A:siegelone, Gasa, Egelone amola
A:siedode

la:idi hame mugului)

ilia hina bagade huluane;

Idome amola Moua:be amola A:mone sogē
 ilia fi dunu huluane;
 Daia amola Saidone moilai bai bagade elea
 hina bagade;
 Medidela:inia bega: sogē huluane ilia hina
 bagade huluane;
 Dida:ne amola Dima amola Base moilai bai
 bagade huluane;
 Dunu huluane amo da ilia dialuma hinabo
 dunumuni dadamusa;
 Ala:ibia sogē ea hina bagade huluane;
 Hafoga:i sogē fi huluane ilia hina bagade
 huluane;
 Similai amola Ila:me amola Midia fi ilia hina
 bagade huluane;
 Amola gagoe (north) sogē gadenene amola
 sedaga, ilia hina bagade huluane.

Osobo bagade fifi asi gala hulanedafa da
 amo waini (Hina Gode Ea ougi) manusa: gala.
 Amasea, fa:nodafa, Ba: bilone hina bagade da
 amo faigeleiga waini hano manu.

²⁷ Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i,
 “Dunu huluane ilima amane sia:ma! Na, Hina
 Gode Bagadedafa, da ilima gasa bagadewane ilia
 da amo waini hano moma:ne sia:sa. Iliā da amo
 nanu, feloale, isomu. Amasea, ilia da dafane,
 bu wa:legadomu gogolemu. Bai Na da gegesu
 bagade ilima iasisa. ²⁸ Be ilia da higa:iba:le, amo
 waini hano faigeleiga moma:ne, dia loboga hame
 gaguli nasea, ilima amane olelema, ‘Hina Gode
 Bagadedafa da dili moma:ne gasa bagade sia:sa.’
²⁹ Na da Na wadela:lesimu hawa: hamosu amo
 Na moilai bai bagadedafa (Yelusaleme) amo
 ganodini muni hemomu. Yelusaleme fi ilia da

se iasu hame lamu dawa:lala. Be ilia da se iasu ba:mu. Bai Na da osobo bagade dunu huluane ilima gegesu bagade iasimu. Na, Hina Gode Bagadedafa, da sia:i dagoi.

³⁰ Di Yelemaia! Na sia: huluane alofele sia:ma! Yuda fi ilima amane olelema, 'Hina Gode da Hebene gado amoga humu, amola gugelebe agoane sia:mu. E da Ea fi ilima humu. E da dunu da waini fage amo osa:gisia wele sia:sa, amo defele wele sia:mu, amola dunu huluane osobo bagadega esala da Ea wele sia:su nabimu.

³¹ Amola amo wele sia:su da osobo bagade bega: bega: nabimu. Hina Gode da fifi asi gala ilima fofada:mu gala. E da dunu huluane ilima fofada:musa: Ema oule misunu, amola E da wadela:i hamosu dunu medole legemusa: sia:mu. Hina Gode da sia:i dagoi.' "

³² Hina Gode Bagadedafa da wadela:su amo da fifi asi gala afae ilima doaga:sea, fi eno fi eno ilima masunu, amane sia:sa. Amola fedege agoane, osobo bagade bega: bega:, isula bobodole bagadedafa gilisisa. ³³ Amo esoga, dunu amo da Hina Gode da medole legei, amo ilia bogoi da:i hodo da osobo bagade la:idi asili eno la:idi ahoa, amoga afagogoi dialebe ba:mu. Dunu eno da ilima hame asigiba:le, hame didigia:mu. Ili bogoi da:i hodo da hame uli dogonesi ba:mu. Be ilia da iga lelegela heda:i agoane osoboga dialebe ba:mu.

³⁴ Dilia ouligisu dunu! Dilia Na sibi ouligisu dunu! Ha:giwane dima! Didigia:ma amola gulu da:iya bebesoma! Dilia medole legesu eso da doaga:i dagoi, amola dilia da sibi gawali agoane,

medole legei dagoi ba:mu. ³⁵ Dilia da hobeale masunu logo hame ba:mu. ³⁶ - ³⁷ Dilia da gogonomasana amola digini wele sia:sa. Bai Hina Gode da ougiba:le, dilia fi wadela:lesi dagoi amola dilia musa: olofosu soge amo wadela:lesilalu asi. ³⁸ Laione wa:me da ea magufu gelabo yolesisa, amo defele Hina Gode da Ea fi dunu yolesi dagoi. Gegesu ea se bagade nabasu hou da soge huluane wadela:lesili, hafoga:i soge agoane hamoi dagoi.

26

Ilia da Yelemaiama Fofada:i

¹ *Yihoiagimi (Yousaia egefe) da Yuda hina bagade hou lai dagolalu, ² amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i, “Dia Debolo gagoi amo ganodini lelu, Na sia: dima sia:ma:ne olelei, amo huluane dunu amo da Yuda moilaiga guiguda: nodone sia:ne gadomusa: misi, ilima Na sia: olelema. Sia: huluanedafa, afae mae fisili, olelema!

³ Amabela:? Dunu da nabimu amola ilia wadela:i hou yolesima:bela:? Ilia da agoane hamosea, Na da Na asigi dawa:su afadenene, wadela:su Na ilia wadela:i hou hamobeba:le ilima iasimusa: ilegei, amo ilima hame iasimu.”

⁴ Hina Gode da nama, na da Ea sia: ilima alofele imunu sia:i, “Na, Hina Gode, da dilima Na sia: nabima:ne, amola Na olelesu fa:no bobogema:ne sia:i dagoi. ⁵ Amola Na hawa: hamosu dunu, amo da balofede dunu Na dilima asula ahoanana, amo ilia sia: nabima:ne sia:i.

---

* 26:1: 2 Hina bagade 23:36 - 24:6; 2 Hou Olelesu 36:5-7

Be dilia da ilia sia: hamedafa nabi. ⁶ †Dilia da mae sinidigili, hame nabasu hou bu hamonanea, Na da Debolo diasu amoga hou Na da Siailou amoga hamoi, defele hamomu. Amasea, osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da Yelusaleme ea dioba:le, gagabusu aligima:ne ilegemu.”

⁷ Gobelesalasu dunu amola balofede dunu amola dunu huluane da Na Debolo ganodini sia:i liligi huluane nabi. ⁸ Amola na da Hina Gode Ea adosi huluane sia:i dagolesiloba, ilia da na gagulaligili, bagade wele sia:i, amane, “Di da amo sia: sia:beba:le, ninia di medole legemu da defea. ⁹ Di da abuliba:le, Hina Gode Ea Dioba:le, amo Debolo da Siailou agoane ba:mu amola amo moilai wadela:lesi dagoi amola amo ganodini dunu afae hame esalebe ba:mu, amo abuliba:le sia:bela:?” Amalalu, dunu huluane da nama guba:le sisiga:i.

¹⁰ Yuda ouligisu dunu da amo hou hamobe nababeba:le, hina bagade diasu yolesili, Debolodiasuga hehenane, Logo Gasu Gaheabolo gadenenewane lelu. ¹¹ Amalalu, gobelesalasu amola balofede dunu da ouligisu dunu amola dunudafa ilima amane sia:i, “Amo dunu da ninia moilai bai bagade amoma wadela:lesimusa: sia:beba:le, ema fofada:nanu medole legemu da defea. Dilia da ea hou amo dilia gega nabi dagoi.”

¹² Amalalu, na da amane sia:i, “Hina Gode Hisu da sia: amo na da Debolo amola moilaiga huluane alofele sia:ma:ne, asunasi. ¹³ Dilia esalusu hou amola hamobe hou huluane afadenene, Hina Gode Ea sia: nabima. Amai galea, E da

---

† 26:6: Yosiua 18:1; Gesami Hea:su 78:60; Yelemaia 7:12-14

Ea asigi dawa:su afadenene, wadela:su amola se iasu amo E da dilima iasima:ne sia:i, amo dilima hame iasimu. ¹⁴ Be na! Na da dilia gasaga gagulaligi dagoi. Dilia da dilia asigi dawa:su amoga nama moloi hou hamoma. ¹⁵ Be amo noga:le dawa:ma. Dilia da na medole legelalu, dilia da wadela:i hame hamoi dunu giadofale medole legei dagoi ba:mu. Bai Hina Gode Hisu da na dilima sisasu ima:ne asunasi dagoi.”

¹⁶ Amalalu, ouligisu dunu amola dunudafa ilia da gobele salasu amola balofede dunu ilima amane sia:i, “Amo dunu da ninia Hina Gode Ea Dioba:le, ninima sia:i. E medole legemu da defea hame.”

¹⁷ Amalalu, asigilai dunu mogili da lelu, dunu huluane gilisi ilima amane sia:i,

¹⁸ ‡“Hesigaia da Yuda hina bagade esaloba, balofede dunu Maiga (Moulesede moilai dunu) da dunu huluane ilima Hina Gode Bagadedafa Ea sia: agoane olelei, ‘Saione moilai da bugili nasu soge osono gidinai dagoi agoane ba:mu. Yelusaleme da wadela:sea, mugului liligi lelegela heda:su agoane ba:mu, amola Debolu agolo da iwila agoane ba:mu.’ ¹⁹ Hina bagade Hesigaia amola Yuda fi dunu da Maiga hame medole legei. Be Hesigaia da Hina Godema nodone hamosu, amola E da ema hahawane ba:ma:ne, nabasu hou hamosu. Amalalu, Hina Gode da Ea asigi dawa:su afadenene, wadela:su E da ilima iasima:ne sia:i, amo hame iasi. Be wali, ninisu da wadela:su bagadedafa ninima doaga:ma:ne, logo fodosa.”

---

‡ 26:18: Maiga 3:12

²⁰ (Eso enoga, dunu eno amo Iulaia [e da Siema:ia egefe amola ea moilai da Gilia:de Yilimi], e da Hina Gode Ea Dioba:le Yelusaleme amola Yuda fi da wadela:su ba:mu amo ba:la:lusu. ²¹ Yuda hina bagade Yihoiagimi amola ea dadi gagui dunu amola eagene ouligisu dunu da Iulaia ea sia:i nababeba:le, e medole legemusa: ilegei. Be Iulaia da ilia ilegei nababeba:le, Idibidi sogega hobea:i. ²² Be hina bagade Yihoiagimi da dunu ea dio amo Elena:ida:ne (A:gabo egefe) amola dunu eno Iulaia gagulaligimusa: Idibidi sogega asunasi. ²³ Ila da Iulaia hina bagade Yihoiagimima bu oule misi. Yehoiagimi sia:beba:le, ilia Iulaia medole legele, ea da:i hodo hame gagui dunu ilia uli dogosu sogebi amoga ha:digi).

²⁴ Be Ahaiga:me (Sia:ifa:ne egefe) da na fuligala:beba:le, ilia da dunu eno na medole legemusa: ilima hame iasi.

27

Yelemaia da Bulamagau 'Youge' Gasisali

¹ *Sedegaia (Yousaia egefe) da Yuda fi hina bagade ouligibi hou lai. Amalalu, Hina Gode da nama, ² na da bulamagau gadofu amola ifa bulufalegele, liligi lale, "youge" hamone, na galogoa amoga gasisalima:ne sia:i. ³ Amalalu, Hina Gode da nama na da sia: amo Idome, Moua:be, A:mone, Daia amola Saidone amo ilia hina bagade ilima sia: adosima:ne sia:i. Amo fi dunu ilia sia: alofele iasu dunu ilia da hina bagade

---

* 27:1: 2 Hina bagade 24:18-20; 2 Hou Olelesu 36:11-13

Sedegaia amo gousa:musa:, Yelusalemega misi esalu.

⁴ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da nama na da ilia hina bagade sia: agoane olelema:ne sia:i,

⁵ “Dilia hina bagade huluane ilima amane olelema! Na gasa bagade amoga Na da oobo bagade amola dunu fi amola ohe fi huluane oobo bagadega esala, amo huluane hamoi. Amola Na da Na gasa amo Na hanaiga fawane, eno dunuma iaha. ⁶ Na da dilia soge huluane amo Na ilegei hawa: hamosu dunu Nebiuga:denesema imunuu. Amola dunu huluane amola sigua ohe fi da ea hawa: hamosu hamomu. ⁷ Fifi asi gala huluane da ea udigili hawa: hamosu hamomu. Egefe amola e amola da amo fifi asi gala ouligilalu, amasea eso Na ilegei da doaga:sea, ea fi amola da dafamu. Amasea, eno gasa bagade fi amola gasa bagade hina bagade, ilia da ea fi ouligimu.

⁸ Be nowa fifi asi gala o hina bagade ea fi da ea ouligibi higale, hame nabasea, Na da amo fi gegesu amola ha: amola olo amoga se imunuu. Amasea, Na da logo doasimuba:le, Nebiuga:denese da amo fi wadela:lesimu fawane.

⁹ Dilia balofede dunu o nowa da fa:no misunu hou dawa:, hi fawane sia:sa, (e da simasia ba:sa o bogoi a:silibu amoma sia:sa o wamuni dawa:su hou amo ganodini ba:sa amola ogogole sia:sa) amo huluane mae nabima. Ilia huluane da dilia Ba:bilone hina bagade ea sia: mae nabima:ne sia:sa. ¹⁰ Ilia da dilima ogogosa. Ilia hamobeba:le, dilia da dilia soge yolesili, soge

sedagaga mugululi asi dagoi ba:mu. Na da dili ga sefasimu, amola dilia da wadela:lesi dagoi ba:mu. ¹¹ Be nowa fi da Ba: bilone hina bagade ea sia: nabasea amola ea hawa: hamosea, Na da amo fi ilia sogedafaga esaloma:ne amola ha:i manu bugima:ne, logo doasimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹² Na da Yuda hina bagade Sedegaia ema defele sia:i, amane, “Ba: bilone hina bagade ea sia: nabawane hamoma! Dilia da ea amola ea fi dunu ilia hawa: hamosu hamosea, dilia da esalumu. ¹³ Abuliba:le di amola dia fi dunu da gegesuga o ha:ga o oloiga bogoma:bela:? Hina Gode da sia:i dagoi. Nowa fi da Ba: bilone hina bagade ea sia: hame nabasea da agoaiwane bogogia:mu. ¹⁴ Balofede dunu da dima Ba: bilone hina bagade da mae hasalasima:ne gegema:ne sia:sa, amo mae nabima! Iliia da dilima ogogosa. ¹⁵ Hina Gode Hisu da amo dunu ilia da Ea Dioba:le ogogosa, amo hamedafa asunasi sia:i. Amaiba:le, E da dili gadili sefasili, dili amola ogogosu balofede dunu da gilisili, medole legei dagoi ba:mu.”

¹⁶ Amalalu, na da gobe le salasu amola balofede dunu ilima Hina Gode Ea sia:i liligi olelei, amane, “Ogogosu balofede dunu da Debo lo liligi ida:iwane da hedolo Ba: bilone sogeganini bu Yelusaleme amoga gaguli misi dagoi ba:mu. Be ilia sia: mae nabima!

¹⁷ Ba: bilone hina bagade ea sia: nabawane hamoma. Amasea, dilia da esalumu. Yelusaleme da abuliba:le wadela:lesi isu gegedole liligisu agoane ba:ma:bela:? ¹⁸ Iliia da dafawane Na

balofede dunu esala ganiaba, amola ilia da Na sia: lai dagoi ganiaba, ilia da Na, Hina Gode Bagadedafa, amoma Na da liligi ida:iwane gala Debolo diasu amola hina bagade diasu ganodini hame wamolai gala:loba, amo Ba: bilone dunu Ba: bilone sogega mae gaguli misa:ne logo hed-ofama:ne, Nama agoane adole ba:mu da defea.”

¹⁹ - ²⁰ (Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese da Yuda hina bagade Yehoiagini (Yihoiagimi egefe) amola Yuda amola Yelusaleme ouligisu dunu amo Ba: bilone sogega afugili oule asiba:le, e da liligi bagohame gaguli asi. Be e da balase duni bugi amola balase ofodo bagade amola balase hosiga hiougi ‘gaguli fula ahoasu’ amola eno Debolo liligi ida:iwane gala, hame gaguli asi).

²¹ “Na da Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode! Na sia: nabima! Liligi ida:iwane gala Debolo diasu amola Yelusaleme hina bagade ea diasu ganodini diala,

²² amo huluane Ba: bilone hina bagade da Ba: bilone sogega gaguli masunu. Amogawi, ilia da dialumu. Amalalu, Na da amo bu dawa:sea, Na da amo liligi bu Yelusalemega dialoma:ne bu gaguli misunu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

28

Yelemmaia amola Balofede Ha:nanaia

¹ *Amo odega, oubi bi amoga amola Sedegaia ea ouligibi ode biyale amoga, balofede dunu ea dio amo Ha:nanaia (e da A:sie egefe amola ea moilai da Gibione) da Debolo diasu ganodini

* **28:1:** 2 Hina bagade 24:18-20; 2 Hou Olelesu 36:11-13

nama sia:i. Gobele salasu dunu huluane amola dunu eno huluane ba:ma:ne, e da nama amane sia:i, ² “Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da nama amane sia:i, ‘Na da Ba: bilone hina bagade amo ea gasa fi dagoi. ³ Ode aduna da mae gidigili, Na da Debolo liligi ida:iwane gala amo hina bagade Nebiuga:denese da Ba: bilone sogega gaguli asi, amo huluane bu Yelusalemega gaguli misunu. ⁴ Amola Na da Yuda hina bagade, Yehoiagini (Yihoiagimi egefe) amola Yuda fi dunu huluane Ba: bilone sogega mugululi asi, amo huluane Yuda sogega buhagima:ne oule misunu. Dafawane! Na da Ba: bilone hina bagade ea gasa wadela:lesimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi,’ ” Ha:nanaia da amane sia:i.

⁵ Amalalu, gobele salasu dunu amola dunu huluane Debolo Debolo ganodini lelu, amo nabima:ne, na da Ha:nanaiaama amane sia:i, ⁶ “Defeadafa! Hina Gode da agoane hamosea, na da hahawane bagade ba:mu. Dia ba:la: lusu da dafawane ba:sea, amola Hina Gode da Debolo liligi Ba: bilone amoga gaguli asi amola Yuda fi dunu mugululi asi, amo huluane bu oule masea, na da hahawane ba:mu. ⁷ Be na da dima amola dunu huluane ilima, sia: galaiou. Nabima! ⁸ Musa: hemonega, di amola na amola ani hame lalelegeiya, balofede dunu ilia da amane ba:la: lusu; gegesu amola ha: amola olo bagade da gasa bagade fifi asi gala amola hina bagade ilia fi ilima doaga:mu. ⁹ Be balofede dunu da olofosu fawane ba:la: lusu, amo ea hou ninia da agoane adoba:sa. Ea ba:la: lusu sia:i da dafawane doaga:i dagoi ba:sea fawane, Hina Gode da amo

balofede asunasi, ninia dawa:.”

¹⁰ Amalalu, Ha:nanaia da “youge” na galogoa amoga fadegale, fifi dagoi. ¹¹ E da dunu huluane nabima:ne amane sia:i, “Hina Gode da ‘youge’ amo hina bagade Nebiuga:denese da fifi asi gala ilia galogoaga gasisali, amo fifimu. Ode aduna da hame gidigili, E da agoane hamomu.” Amalalu, na da fisili asi.

¹² Ouesalu, Hina Gode da na da Ha:nanaiaama masa:ne sia:i. ¹³ E da na Ha:nanaiaama amane sia:ma:ne sia:i, “Hina Gode da amane sia:sa ‘Di da ifaga hamoi ‘youge’ fimusa: dawa:. Be Na da amo ea sogebiga, ouli ‘youge’ legemu.’ ¹⁴ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili dunu ilia Gode, da amo fifi asi gala huluane ilia Ba:bilone hina bagade Nebiuga:denese ea udigili hawa: hamomusa:gini, ilia galogoaga ouli ‘youge’ gasisalimu. Hina Gode hamobeba:le, dunu huluane amola sigua ohe da Nebiuga:denese ea udigili hawa: hamomu, Hina Gode da amane sia:i dagoi.”

¹⁵ Amo sia: huluane na da Ha:nanaiaama sia:i, amola eno amane sia:i, “Ha:nanaia! Di nabima! Hina Gode da di hame asunasi. Amola, dunu da giadofale dawa:ma:ne, di da ilima ogogosa. ¹⁶ Amaiba:le, Hina Gode Hisu da di fadegamusa: sia:sa. Wali ode da mae gidigili, di da bogomu. Bai di da dunu ilia Hina Godema odogo:ma:ne olelei.”

¹⁷ Amola Ha:nanaia da oubi fesu amo odega fawane, bogoi dagoi.

Yelevaia da Yu dunu Ba: bilone Sogega Mugululi Asi amoga Meloa Dedene I

¹ *Na da gobelesalasu dunu, balofede dunu, ouligisu dunu amola dunu huluane amo Nebiuga:denese da Yelusaleme amoga lale, afugili Ba: bilone sogega oule asi, ilima meloa dedene i. ² Musa: Yuda hina bagade Yehoiagini, ea:me, hina bagade diasu eagene ouligisu dunu amola bagade dawa:su hawa: hamosu dunu huluane da mugululi asi dagoi ba:i. Amogalu fa:no, na da meloa dedene i. ³ Hina bagade Sedegaia da Elasa (Sia:ifa:ne egefe) amola Gemalaia (Hiligaia egefe) amo hina bagade Nebiuga:denese ilima asunasimusa: dawa:i. Na da na meloa dedene, elama i.

⁴ Na da agoane dedei, "Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da dunu huluane amo Nebiuga:denese da Yelusaleme amoga lale, Ba: bilone amoga afugili oule masa:ne, Hina Gode da logo doasi, ilima amane sia:sa, ⁵ 'Dilia diasu gaguli, hahawane fima. Ifabi bugili, ha:i manu faili manu. ⁶ Uda lasu hou hamone, mano lama. Amola dilia mano da uda lamu amola mano lalelegema:mu. Dilia fi idi da mae fonobone, heda:mu da defea. ⁷ Na da dili Ba: bilone moilai bai bagadega udigili hawa: hamoma:ne, logo fodoi. Amaiba:le, amo moilai bai bagade fidima:ne, dilia hawa: hamoma. Amo moilai bai bagade fi ilia da hahawane bagade gaguiwane dialoma:ne, Nama sia:ne gadoma. Bai ilia da bagade gaguiwane ba:sea, dilia amola da bagade gaguiwane ba:mu. ⁸ Na, Hina Gode, Isala:ili

---

* 29:1: 2 Hina bagade 24:12-16; 2 Hou Olelesu 36:10

fi ilia Gode, da dilima sisasu iaha. Balofede dunu dilia gilisili esala da hobeas misunu hou dawa:be olelesa. Be ilia da ogogosa, amola dilima ogogosa:besa:le, ilia sia: mae nabima. Ila simasia ba:i liligi mae dawa:ma. ⁹ Ila da Na Dioba:le, dilima ogogosa. Na da amo dunu hamedafa asunasi. Na, Hina Gode Bagadedafa da sia:i dagoi.' ¹⁰ †Hina Gode da amane sia:sa, 'Ba: bilone fi ilia dilima ouligibi ode70 da gidigisia, Na da dilima asigi hou bu olelemu. Na da dilia sogedafa amoga buhagima:ne oule misunu. ¹¹ Na fawane da Na dilima imunu ilegei dawa:. Amo ilegei da dilima wadela:su hame be hahawane hou fawane imunu. Amo ilegei da dilima hobeas misunu hou, hahawane esaloma:beyale bagade hou amo dilia hanai liligi, amo dilima iasimu. ¹² Amasea, dilia da Nama wele sia:mu. Dilia da Nama sia:ne gadomu, amola Na da dilima bu adole imunu. ¹³ ‡Dilia da Na hogoi helemu amola dilia da Na ba:mu. Bai dilia da dilia dogoga asigi dawa:su huluanedafa amoga Na hogoi helemu. ¹⁴ Dafawane! Dilia da Na ba:mu amola Na da dilia sogedafa amoga bu oule masunu. Na da soge huluane amola sogebi huluane amoga Na da musa: dili afagogoi, amoga Na da dili bu gagadole, dilia sogedafa (amoga Na da dili musa: mugululi masa:ne fadegai) amoga bu oule masunu. Na Hina Gode, da sia:i dagoi.'

¹⁵ Dilia da sia:sa, Hina Gode da Ba: bilone soge ganodini balofede dunu dilima iaha.

¹⁶ Hina Gode Ea sia: nabima, 'Na da hina

† 29:10: 2 Hou Olelesu 36:21; Yelemaia 25:11; Da:niele 9:2

‡ 29:13: Mousesee ea Malasu 4:29

bagade amo da Da:ibidi ea musa: ouligi soge amo ouligisa, amola dilia sosogo fi dunu amo da dili gilisili hame mugululi asi,

¹⁷ amo dunuma Na da gegesu amola ha: amola olo ilima iasimu. Na da ili figi fage dasaiba:le, manu da hamedei, amo defele hamomu. ¹⁸ Na da gegesu amola ha:ga bogosu amola oloi bagade amoga ili sefasimu. Amola osobo bagade fifi asi gala da ili ba:beba:le, beda:iwane fofogadigimu. Na da soge hisu hisu amoga ili afagogomu. Amola amogai esalebe dunu da ili ba:beba:le, beda:iwane fofogadigimu. Ili da ilima oufese:mu, amola ilia dioba:le gagabusu aligima:ne ilegemu. ¹⁹ Ili da Na sia: amo Na da balofede dunu ilia lafidili iasilalu amo hame nababeba:le, amo se nabasu da ilima doaga:mu. Ili da nabimu higa:i galu. ²⁰ Dilia dunu huluane Na da Ba: bilone sogega mugululi masa:ne asunasi! Na, Hina Gode, Na sia: nabima!’ ²¹ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da A:iha:be (Goula:ia egefe) amola Sedegaia (Ma:iasia egefe) ela hou olelei dagoi. Ela da Ea Dioba:le, dilima ogogolala. Hina Gode da A:iha:be amola Sedegaia amo hina bagade Nebiuga:denese ea lobo da:iya amoma imunu. Amasea, Nebiuga:denese da dilia ba:ma:ne, amo dunu medole legemu.

²² Hobeia, Yelusaleme dunu da Ba: bilone sogega mugululi asi, amo ilia da gagabusu aligima:ne ilegemusa: dawa:sea, da agoane sia:mu, ‘Nebiuga:denese da Sedegaia amola A:iha:be ela esaleawane gobesili, ela da bogoi. Hina Gode da dima amo defele hamoma:ne, na da dima gagabusu aligima:ne ilegesa.’ ²³ Amo hou

da elama doaga:mu, bai ilia da wadela:ledafa hamobeba:le. Ela da inia uda adole lasu amola Hina Gode Ea Dioba:le ogogosu. Ela da Hina Gode Ea higa:i liligi hamoi. E da ela hamoi amo ba:i dagoi amola fofada:su amo ganodini, E da ba:su dunu esala. Hina Gode da sia:i dagoi.”

Siema:ia ea Meloa Dedei

²⁴⁻²⁵ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da nama na da Siema:ia (Nihelame dunu) ema sia:ma:ne sia:i. Bai Siema:ia da Yelusaleme fi dunu huluane amola gobe le salasu dunu Sefanaia (Ma:iasia egefe) amola eno gobe le salasu dunu huluane ilima meloa dedene i. Siema:ia da Sefanaia amane dedene i, ²⁶ “Hina Gode da di Yihoiada amo ea sogebi lama:ne gobe le salasu hamoi. Amola wali di da bisili ouligisu dunu Debolo Diasuga gala. Dia hawa: hamosu da agoane gala. Nowa doulasi dunu hisu da balofede hi sia:sea, amo di sia:inega la:gili, ouli bulu agoane ea galogoa gasisalima. ²⁷ Di da abuliba:le amo hou Yelemaia (A:nadode dunu) ema hame hamobela:? Bai e da ogogole balofede ea dioba:le, ninia fi dunu ilima sia: dalu.

²⁸ Ea logo hedofama! Bai e da dunu fi Ba: bilone sogega esala ilima ilia da ode bagohame amogawi udigili hawa: hamomuba:le, ilia da diasu gaguli, moi dogole, ha:i manu bugili, amola amo faili moma:ne sia:i.”

²⁹ Sefanaia da nama amo meloa idili i.

³⁰ Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i,

^{31 - 32} “Dunu huluane Ba: bilone sogega mugululi asi, ilima Siema:ia ea hou olelema:ne, Na sia: adosima, amane, ‘Na, Hina Gode, da Siema:ia amola egaga fi huluane ilima se imunu. Na da e

hamedafa asunasi. Be e da ogoole e da balofede dunu sia:i, amola dilima bagade ogooi. Na da fa:no Na fi dunuma hahawane hamomu. Be e da amo hou mae ba:le, bogomu. Bai e da Na fi ilia Nama odoga:ma:ne olelei. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.' ”

30

Hina Gode da Ea fi Dunuma Hahawane Hamoma:ne Ilegele Sia:i

¹ Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da nama amane sia:i, ² “Na dima sia:i liligi huluane buga ganodini dedema. ³ Bai eso da doaga:mu amoga Na da Na fi Isala:ili amola Yuda fi ilima gahe-abolo hou hamomu. Na da soge amo Na da ilia aowalalia ilima i, amoga Na fi bu oule misunu. Amasea, ilia da amo soge bu lale gagumu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

⁴ Hina Gode da Isala:ili amola Yuda fi dunu ilima amane sia:sa,

⁵ “Na da beda:iwane dibi nabi. Amo da olofosu hame be beda:iba:le agoane dibi.

⁶ Dilia! Aligima! Amola dawa:ma! Dunu da mano lalelegema:bela:? Hame mabu! Amaiba:le, abuliba:le dunu huluane da uda mano lamu gadenebe defele, ea hagomo hi loboga digili ba:sala:? Dunu huluane ilia odagi da abuliba:le haliga:sala:?

⁷ Se nabasu bagadedafa eso da doaga:mu. Agoaiwane eso da musa: hame ba:i amola fa:no hamedafa ba:mu. Na fi da bogomuwane se bagade nabimu. Be ilia da mae bogole, esalumu.”

⁸ Hina Gode Bagadedafa da amane sia:sa, “Amo eso doaga:sea, Na da ‘youge’ ilia galogoa gasisali amo fifimu amola ilia sia:ine la:gi amo fadegamu. Ili da hahawane asili, udigili hawa: hamosu dunu, amola ga fi dunu agoane bu hame ba:mu.

⁹ Be ilia Na, ilia Hina Gode, amo Na hawa: hamosu hamomu. Amola Na da Da:ibidi egaga fi Dunu afae, Isala:ili Hina Bagade hamoma:ne, ilegemu. Ili da Ema hawa: hamomu.

¹⁰ *Na fi dunu! Mae beda:ma! Isala:ili fi dunu! Mae baligili beda:ma! Dilia da soge sedagaga udigili hawa: hamonana. Be Na da amogawi dili gaga:mu. Dilia da buhagili, olofoiwane esalumu. Dilia da gaga:i dagoi ba:mu, amola eno dunu dili beda:ma:ne hamomu da hamedei ba:mu.

¹¹ Na da dilima misini, dili gaga:mu. Na da fifi asi gala huluane amoga Na da dili afagogoi, amo wadela:lesimu. Be Na da dili hame wadela:mu. Na da dilima se imunu, be moloidafa imunu amola baligili hame imunu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹² Hina Gode da Ea fi dunu ilima amane sia:sa, “Dilia fa:ginisi da bahomu hamedei. Dilia da uhimu hame dawa:.

¹³ Dilia da ouligisu dunu hame. Dilia da aiya legesu dunu hame gala. Uhimu da hamedei.

¹⁴ Dilima magesa:i dunu da dili gogolei dagoi. Ili da musa: dilima asigisu be wali hame. Na da dilia ha lai defele, dilima doagala:i. Dilima se iasu da gasa bagade ba:i. Bai dilia wadela:i hou da bagadedafa.

---

* **30:10:** Yelemaia 46:27-28

¹⁵ Dilia se nababeba:le, bu mae egama. Dilia uhimu da hamedei. Dilia wadela:i hou da bagadedafa. Amaiba:le, Na da amaiwane dilima se iasu.

¹⁶ Be wali, dilia ha lai huluane amo da dili uasuli na dagoi, amo Na da uasuli na dagomu. Dili ha lai da afugili udigili hawa: hamoma:ne asi dagoi ba:mu. Nowa da dili banenesi, Na da amo banenesimu. Nowa da dilia liligi gegenana lai, amo ilia liligi gegenana lai dagoi ba:mu.

¹⁷ Na da dili uhinisimu. Dilia ha lai da, ‘Saione fi da fisi dagoi. Huluane da ilima hame asigisa,’ amane sia:sa. Be Na da dilia fa:ginisi bahoma:ne, uhinisimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹⁸ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da Na fi ilia sogedafa amoga buhagima:ne, logo fodomu. Na da sosogo fi huluane ilima asigimu. Yelusaleme da bu gagui dagoi ba:mu. Amola ea hina bagade diasu bu gagui dagoi ba:mu. ¹⁹ Dunu amogawi esalebe da nodone gesami hea:mu. Ili da hahawaneba:le, wele sia:mu. Na da ilima hahawane hamobeba:le, ilia fi idi da heda:mu. Amola Na da ilima hahawane hamobeba:le, eno fi dunu da ilima nodomu. ²⁰ Musa: hemonega, Isala:ili fi da gasa bagade galu. Amo gasa bagade hou Na da ilima bu imunu, amola ilia da bu noga:le bugi dagoi ba:mu. Nowa da ili banenesisia, amo Na da banenesimu.

²¹ - ²² Ili ouligisu hina bagade amola ea mano da ilia fidafa amoga misunu. Na da ema misa:ne sia:sea, e da Nama misunu. (Na da dunu amo Nama misa:ne hame hiougisia, e Nama misunu da hamedei). Ili da Na fi dunu esalumu amola

Na da ilia Gode esalebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

²³ - ²⁴ Hina Gode Ea ougi hou da isula bobodobe bagadewane agoai gala. Ea ougi da isu bagade amo da wadela:i hamosu dunu ilia dialuma gadodili gegena ahoa. Amo da mae dagole, Hina Gode Ea hanai huluane hamoi dagosea fawane yolesimu. Hobe, eso enoga, Ea fi dunu da amo hou noga:le dawa:digimu.

31

*Isala:ili fi Dunu da Ilia Sogedafa amoga Buhag-
imu*

¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da misunu amoga Na da Isala:ili fi huluane ilima ilia Godedafa ba:mu, amola ilia huluane da Na fi dunu ba:mu. ² Hafoga:i soqe ganodini, Na da dunu amo da hame bogoi esalu, ilima Na asigi hou olelei. Isala:ili dunu da helebeba:le, helefiimu hanai gala:loba, ³ Na da sedaga esalu, amoga ili ba:ma:ne misi. Isala:ili dunu! Na da eso huluane mae yolesili, dilima asigi galu. Amola Na da wali mae yolesili, Na eso huluane dialoma:ne asigi hou dilima olelelalumu. ⁴ Na da bu eno dili gagumu. Dilia da gesami liligi bu gagua gadole, hahawane gosa:ma. ⁵ Dilia da bu Samelia agolo amo da:iya waini efe saganu, amola bugi dunu da amo sagai ea fage manu. ⁶ Dafawane, eso da doaga:mu amoga sosodo aligisu dunu da Ifala:ime agologa amane wele sia:mu, ‘Ninia da Saione amoga masunu. Hadiga! Ninia Hina Godema heda:la:di.’ ” ⁷ Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili ea houba:le,

hahawane gesami hea:ma. Isala:ili da fifi asi gala huluane baligisa. Dilia nodone gesami amane hea:ma! 'Hina Gode da Ea fi dunu gaga:i dagoi. Huluane hame bogoi esala, E da gaga:i dagoi!' ⁸ Na da ili gagoe (north) amola osobo bagade bega: bega: amoga lale, oule misunu. Si dofoi, emo gasuga:igi, abula agui uda amola uda da mano lalelegemu gadenesa, amo huluane da ili sigi misunu. Ilia da fi bagadedafa agoane buhagimu.

⁹ Na fi dunu da dinanawane amola sia:ne gadolalawane bu misunu amola Na da ili bisimu. Na da hano noga:i amoga ili oule masunu. Na da ili mae dafama:ne, logo noga:idafa amoga ili asula masunu. Na da Isala:ili fi ilima Ada agoane esala, amola Na magobo mano da Ifala:ime."

¹⁰ Hina Gode da amane sia:sa, "Fifi asi gala huluane! Na sia: nabima! Amola Na sia: amo soge baligili sedaga amoga olelema. Na da Na fi afagogoi, be Na da ili bu gagadole, sibi ouligisu da ea sibi sosodo ouligisu defele, ili sosodo ouligimu.

¹¹ Na da fedege agoane, Isala:ili ea se iasu logo doasi dagoi. Amola gasa bagade fi da Na fi wadela:musa: dawa:i, be Na da Na fi dunu gaga:i.

¹² Ilia da misini, hahawaneba:le, Saione Goumia gesami hea:mu. Na da hahawane iasu ilima imunuu, amo gagoma, waini hano, olife susuligi, sibi amola bulamagau. Ilia da Na iabe hahawane ba:mu. Ilia da ifabi amoga gibu defele daha, amaiwane ba:mu. Ilia hanai defele, ilia da lai dagoi ba:mu. ¹³ Amasea, uda mano da hahawane gosa:mu. Amola dunu,

ayeligi amola da:i hamoi da hahawane bagade dawa:mu. Na da ilia dogo denesimu amola ilia da:i dioi afadenene, bu hahawane hou hamomu. ¹⁴ Na da ilia gobele salasu dunu amo sadima:ne, ilima ha:i manu baligili noga:i imunu. Amola Na fi dunu ilia hanai liligi amo ilima imunu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Isala:ili Fi ilima Asigimu

¹⁵ *Hina Gode da amane sia:sa, “La:ima moilaiga ilia didigia:be sia: naba. La:ima fi da ilia mano huluane fisili asi dagoiba:le, dinana. Ilima dogo denesimu da hamedei.

¹⁶ Disu yolesima! Dilia si hano dogo:ma! Dilia da dilia mano fidima:ne, gasa bagade hamoi. Amoga, dilia da bidi lamu. Ilia da dilia ha lai sogega mugululi asi. Be ilia da buhagimu.

¹⁷ Dilia da hobe'a hahawane ba:mu. Dilia mano da dilima bu misunu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.

¹⁸ Na da Isala:ili dunu ilia sia: naba. Ilia da da:i dioiba:le amane sia:sa, ‘Hina Gode! Ninia da hame fofoi sigua ohe agoai gala. Be Di da Dia sia: nabima:ne ninima olelei dagoi. Nini buhagima:ne oule misa! Dia da ninia Hina Godedafa! Ninia Dima sinidigima:ne momagei dagoi.

¹⁹ Ninia da Di yolesi be fonobahadi ouesalu, Dima bu sinidigima:ne hanai galu. Di da ninima se iabeba:le, ninia da da:i dioiba:le, dialuma fili sa:i. Ninia da gogosia:i dagoi, Bai ninia goihadini esogainini wadela:le hamoi dagoi.’ ”

---

* 31:15: Mui 35:16-19; Ma:diu 2:18

²⁰ Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili! Di da Na dogolegei mano! Di da Na mano amola Na da dima baligili asigisa! Na da dia dio sia:sea, dima asigiwane dawa:lala. Di da Na dogolegei mano. Na da di se mae nabima:ne, asigimu.

²¹ Dawa:digisu alalo hahamone, buhagimu logo olelema! Dia asi logo amoga buhagima! Isala:ili fi dunu! Bu misa! Moilai amo dilia yolesi, amoga buhagima!

²² Dilia hame nabasu dunu! Dilia da habowali seda logo aduna amoga masunusa: dadawa:ma:bela:? Na da hou gaheabolo amola hisu hahamoi dagoi. Uda da dunu gaga:mu - amo da osono bagade hou hisu agoane. Amo defele, Na da hou hisu hahamoi dagoi.”

Gode Ea Fi Dunu Ilia da Bagade Gaguwane Esalebe Ba:mu

²³ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, “Na da Na fi dunu ilia sogedafa amoga bu oule masea, ilia Yuda soqe amola ea moilai huluane amo ganodini bu amane sia:mu, ‘Hina Gode da Yelusaleme sema agolo amoma hahawane hamomu da defea. E da amo hadigi sogebi amo ganodini esala.’ ²⁴ Dunu fi da Yuda soqe amola ea moilai huluane ganodini esalebe ba:mu. Amola amo ganodini, ifabi ouligisu dunu amola sibi ouligisu dunu amola ilia sibi wa:i da esalebe ba:mu. ²⁵ Na da helei nabi dunu amo nasegagimu amola dunu ha:iba:le gasa hame, amo sadima:ne, ha:i manu imunu. ²⁶ Amasea, dunu da amane sia:mu, ‘Na da golale, nedigili, da:i hagi ba:i.’ ²⁷ Na, Hina Gode, da amane sia:sa, ‘Eso da misunu, amoga Na da Isala:ili soqe

amola Yuda soje amo dunu amola ohe amoga nabamu. ²⁸ Amola musa: Na da dawa:iwane fadegale fasi amola wadela:lesi, amola mugului, amo defele Na da dawa:iwane bugimu amola hiougimu. ²⁹ †Amo eso doaga:sea, dunu da bu hame sia:mu, ‘Ada amola ame da gamogai waini fage mai - be ilia mano fawane da gamogai nabi.’

³⁰ Be nowa da gamogai waini fage nasea, hisu da gamogai nabimu. Amola dunu da hi wadela:i hou hamoiba:le fawane bogomu.”

³¹ ‡Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da misunu, amoga Na da gaheabolo Gousa:su

Amo sia: ea bai da Hibulu sia: ganodini molole hame ba:sa. amo Isala:ili dunu amola Yuda dunu ilima hamomu. ³² §Musa: Na da ilia aowalalia ilia loboile, Idibidi soje yolesimusa: gadili oule asili, ilima Gousa:su hamoi. Be gaheabolo Gousa:su da musa: hamoi defele hame ba:mu. Na da ilima egoa agoane hamoi, be ilia da amo Gousa:su sema nabawane hame hamosu. ³³ **Gaheabolo Gousa:su amo Na da Na Isala:ili fi ilima hamomu da agoane ba:mu. Na da Na sema ilia da:i hodo ganodini salimu, amola Na sema ilia dogo da:iya dedemu. Na da ilia Gode esalumu, amola ilia da Na fi dunu esalumu. ³⁴ ††Ilia da afae afae ilia fi dunu eno ilima Godema dawa:su hou bu hame olelemu. Bai ilia huluane, dunu bagade amola fonobahadi, huluanedafa da Na dawa:mu. Na da ilia wadela:i hou goglema:ne olofomu, amola Na da ilia

---

† 31:29: Isigiele 18:2 ‡ 31:31: Ma:diu 26:28; Maga 14:24; Luge 22:10; 1 Golidia 11:25 2 Golidia 3:6 § 31:32: Hibulu 8:8-12 ** 31:33: Hibulu 10:16 †† 31:34: Hibulu 10:17

wadela:i hou bu hamedafa dawa:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

³⁵ Hina Gode da haga ninia hadigi ba:ma:ne, eso iaha.

Amola gasi ganodini E da oubi amola gasumuni iaha.

E da hano wayabo bagade guma:ne, bibio-gosa.

Ea dio da Hina Gode Bagadedafa.

³⁶ Amo osobo bagade hou da dialebe ba:sea, Isala:ili fidafa agoane dialebe ba:mu.

Bai Hina Gode da agoane ilegei dagoiba:le.

³⁷ Osobo bagade dunu da mu amola osobo bagade bai,

amo ilia ba:de amola sedade defei dawa:mu da hamedei.

Amo defele, Hina Gode da Ea fi Isala:ili amo ilia hou hamobeba:le higale yolesimu da hamedei.

Hina Gode da sia:i dagoi.

³⁸ Hina Gode da amane sia:sa, “Eso da doaga:mu, amoga Yelusaleme da bu gaguli, Na moilai bai bagadedafa agoane bu ba:mu. Ilia bu hiougisia, moilai bai bagade da Hana:niele diasu gado gagula heda:i amoga guma: asili, Sisigagala:i Logo Ga:su amoga doaga:mu.

³⁹ Amola bega: alalo da bu guma: asili, Ga:ilebe Agolo amo baligili, Goua:be sogebiga doaga:mu. ⁴⁰ Fago sogebi huluanedafa, bogoi dunu uli dogosu sogebi amola isu salasu sogebi amola soge hulwane Gidalone Hano gadodili amo gusudili asili Hosi Logo Holei amoga doaga:sa, amo hulwane da Na sema soge dialebe ba:mu. Yelusaleme da eso hulwane dialumu. Moilai

bai bagade da ha lai amoga mugului amola wadela:lesi dagoi bu hamedafa ba:mu.”

32

Yelemmaia da Soge Bidi Lai

¹ *Yuda hina bagade Sedegaia ea ouligibi ode nabuane amoga (amo ode da Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese ea ouligibi ode 18), Hina Gode da nama sia:i.

² Amo ode ganodini, Nebiuga:denese da Yelusalemema doagala:lebe ba:i. Na da hina bagade diasu gagoi amo ganodini udigili hawa: hamosu dunu agoane esalebe ba:i.

³ Yuda hina bagade Sedegaia da na amoga udigili hawa: hamoma:ne sia:i. Bai e da nama diwane udidili, na da Hina Gode Ea sia:i liligi ogogole olelei, e sia:i. Be Hina Gode da dafawane amane sia:i dagoi, “Na da Ba: bilone hina bagade amo moilai bai bagade doagala:le fefedema:ne, logo doasimu. ⁴ Amola hina bagade Sedegaia da hobeale masunu hamedei ba:mu. Ba: bilone hina bagade da e gagulaligimu. E da e odagi ba:mu amola ea odagia sia:mu. ⁵ Ba: bilone hina bagade da e afugili, Ba: bilone sogega hiouginana masunu. E da amogawi esalu, Na da ema dabe imunuu. E da Ba: bilone fi ilima dabe gegesea, e da osa:la heda:mu hame dawa:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

⁶ Hina Gode da nama amane sia:i,
⁷ “Ha:namele, (dia aowa Sia:lame egefe) da dima misini, e da di ea soge A:nanode moilai

---

* 32:1: 2 Hina bagade 25:1-7

bai bagade gadenene, Bediamini soge amo ganodini, amo dima bidi lama:ne sia:mu. Bai di da ea gadenene sosogo fidafa amola eno hame be di fawane bidi lamu da sema defele gala.”

⁸ Amalalu, Hina Gode Ea sia:i defele, Ha:namele da Debolo gagoi amoga nama misini, na da ea soge bidi lama:ne sia:i. Amaiba:le, Hina Gode da nama dafawane sia:i dagoi, na da dawai galu. ⁹ Na da Ha:namele amoga ea soge bidi lai. Na da muni ea dioi defei ba:lalu, amo ema i. Silifa ea idi da 17 agoane ba:i. ¹⁰ Na da soge bidi lamu meloa amoga na dio dedei amola amoga gobelegesuliligigele. Ba:su dunu da amo hou ba:i dagoi amola muni da dioi ba:su amoga ea dioi defei ba:i. ¹¹ Amalalu, na da soge bidi lasu meloa amoga ba:le dedei aduna (afae da gobelegesuga ga:i, eno da hame ga:i) amo lale, ¹² Belage (Nilia egefe amola Masaia ea aowa) ema i. Na da Ha:namele amola ba:su dunu (amo da soge bidi lasu meloa amoga ilia dio dedei) amola dunu da gagoi ganodini fi dialu, amo huluane ba:ma:ne, na da Belagema i. ¹³ Na da ilia midadi lelu, Belagema amane sia:i,

¹⁴ “Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da dilia amo soge bidi lasu meloa (meloamo da gobelegesuga ga:i amola meloamo hame ga:i) amo lale, ode bagohame dialo:ma:ne, laga osoboga hamoi ofodo amo ganodini salima:ne sia:sa.

¹⁵ Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da fa:no agoane, Isala:ili soge ganodini, dunu ilia da diasu amola soge amola waini efe sagai amo bidi lalebe ba:mu, amane sia:sa.”

Yelemmaia da Godema Sia:ne Gadoi

¹⁶ Na da soge bidi lasu meloa amo Belagama ia dagolalu, na da Godema sia:ne gadoi, amane, ¹⁷ “Ouligisudafa Hina Gode! Di da osobo bagade amola mu amo Dia gasa bagade amoga hamoi. Dia hamomu hamedei liligi da hame gala. ¹⁸ Di da dunu osea:i ilima Dia dogolegei hou olelelala. Be dunu eno ilima ilia ada amola ame da wadela:le hou hamobeba:le, Di da se iaha. Di da bagade amola gasa bagade gala. Di da Hina Gode Bagadedafa. ¹⁹ Di da noga:i bagade dawa:su ilegesu hamosa, amola gasa bagade hamonana. Osobo bagade fi dunu huluane ilia hamobe Dia da ba:lala. Amola, ilia hamoi defele, ilima dabe iaha. ²⁰ Hemonega, Di da Idibidi sogega musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hou hamosu. Amola Di da wali amola, Isala:ili soge ganodini amola fifi asi gala huluane, ilia soge ganodini, amo gasa bagade hou hamonana. Amaiba:le, soge huluane amo ganodini, dunu da Dia hou dawa:digisa.

²¹ Dia da musa: hame ba:su gasa bagade hou hamobeba:le, ninia ha lai da bagade beda:i. Amola amo gasa bagade hou amoga Di da Dia fi Isala:ili dunu, amo Idibidi sogega fisili masa:ne, ga asunasi. ²² Di da ilia aowalali ilima ilegele sia:i defele, amo noga:i amola nasegagi soge ilima i. ²³ Be ilia da amo sogega misini, lalegaguli, ilia da Dia hamoma:ne sia:i hame nabi amola Dia olelesu amo defele hame esalusu. Ili da Dia hamoma:ne sia:i huluanedafa yolesi dagoi. Amaiba:le, Di da ilima se ima:ne amo gugunufin-isisu ilima i.

24 Ba: bilone dadi gagui da Yelusaleme amoma doagala:sa amola amo sisiga:le, ilia da gegesu bi amo hamoi dagoi. Gegesu amola ha: bagade amola olosu da ilima doaga:beba:le, Yelusaleme da dafamu amola Ba: bilone dunu da hasalimu. Hina Gode! Di ba:ma! Dia sia:i liligi huluane da dafawane doaga:i dagoi. 25 Be Ouligisudafa Hina Gode! Disu da amo soge, ba:su dunu ba:ma:ne bidi lama:ne, nama sia:i. Ba: bilone dunu da hasalili, Yelusaleme wahadafa lamu gala, be Di da amo soge bidi lama:ne nama sia:i.”

26 Amalalu, Hina Gode da nama amane sia:i,
27 “Na da osobo bagade dunu fi ilima Hina Gode esala. Liligi Na hamomu hamedei da Nama hame gala. 28 †Na da amo moilai bai bagade Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui wa:i dunu ilima imunu. Ili da amo lale, 29 laluga ulagimu. Ili da amo moilai bai bagade, amola ea diasu huluane (amo ganodini, dunu da Na ougima:ne, diasu gadodili Ba:ielema nodomusa: gabusiga: manoma ulagisu amola eno ogogosu ‘gode’ ilima nodomusa:, waini hano sogadigi) amo huluane ilia nene dagoma:ne ulagimu.

30 Isala:ili fi da degabo fi hamoi amogainini wali amola, Isala:ili fi amola Yuda fi ilia da Na ougima:ne, hame nabasu hou hamosu. 31 Amola Yelusaleme fi da amo moilai bai bagade degabo gaguli, amogainini wali amola da Na ougima:ne wadela:le hamosu. Amaiba:le, Na da amo moilai bai bagade wadela:musa: ilegei dagoi. 32 Bai Yuda dunu, Yelusaleme dunu, ilia

---

† 32:28: 2 Hina bagade 25:1-11; 2 Hou Olelesu 36:17-21

hina bagade, ouligisu dunu, ilia gobele salasu amola ilia balofede dunu huluane da wadela:le hamoi dagoi. ³³ Ilia da Nama baligi fa:su. Na da ilima gebewane olelelalusu, be ilia da hamedafa nabasu, amola dawa:digimu hame dawa:i. ³⁴ ‡Ilia da hame nabasu hou baligili, Debolo diasu (amo da Nama nodone sia:ne gado-musa: gagui) amo ganodini ilia wadela:idafa loboga hamoi ogogosu ‘gode’ ligisiba:le, Na Debolo diasu da ledogane hamoi ba:sa. ³⁵ §Ilia da Hinome Fago amoga Ba:ielema oloda hamosu. Amogai ilia da ogogosu ‘gode’ Moulege ema ilia egefe amola idiwi medole lelegele, gobele salasu hou hamosa. Na da amo hou ilia hamoma:ne da hamedafa sia:i. Ilia da amo hou hamomu amola Yuda dunu wadela:le hamoma:ne hamobe, amo Na asigi dawa:suga hamedafa dawa:iou.”

Hina Gode da Fa:no Ilima Hahawane Hamomusa: Ilegei

³⁶ Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da nama amane sia:i, “Yelemmaia! Dunu da amo gegesu amola ha: bagade amola olosu da ilima doaga:beba:le, Yelusaleme da dafane, Ba:bilone hina bagade ea lobo da:iya gagui dialebe ba:mu. Be nabima! Na da sia: eno galaiau! ³⁷ Na da bagade ougiba:le, amo fi dunu fifi asi gala eno huluane amo ganodini esaloma:ne afagogole sefasimu. Be fa:no, Na da amo dunu huluane bu gagadole, guiguda: bu oule misunu. Amasea, ilia da guiguda: olofole, gaga:iwane esalumu.

---

‡ 32:34: 2 Hina bagade 23:10; Yelemmaia 7:30-31, 19:1-6 § 32:35: Gobeles Salasu 18:21; 2 Hina bagade 23:10; Yelemmaia 7:31

³⁸ Amasea, ilia da Na fi dunu esalumu. Amola, Na da ilia Gode esalumu. ³⁹ Amola Na hamobeba:le, ilia hamomu hanai liligi da afadafa fawane ba:mu. Ili da ili amola iligaga fi hahawane esaloma:ne, Nama fawane nodoma:ne hanai ba:mu. ⁴⁰ Na da eso huluane dialoma:ne Gousa:su gaheabolo ilima hamomu. Na da eso huluane mae yolesili, hou ida:iwane fawane ilima hamomu. Amola Na da ilia dogo huluane amoga ilia da Nama beda:iwane nodoma:ne, amola bu eno hamedafa baligi fa:ma:ne agoane hamomu. ⁴¹ Na da ilima hahawane hamonanebeba:le, Na amola da hahawane bagade ba:mu. Amola ilia da Isala:ili soge amo ganodini eso huluane esaloma:ne, Na da logo doasimu. ⁴² Na da ilima amo wadela:su huluane i dagoi. Amo defele, Na da liligi ida:iwane ilima ima:ne ilegei, amo huluane ilima imunu. ⁴³ Wali amo fi dunu da ilia soge da hafoga:i wadela:i soge agoane ba:mu, amola amo ganodini dunu amola ohe da hame esalumu. Amola Ba:bilone dunu ilia fawane da amo soge gagumu. Be amo soge ganodini, dunu da bugili nasu sogebi amo bu bidi lalebe ba:mu. ⁴⁴ Dunu da amo bidi lale, bidi lasu meloa da dunuga dio dedei, amola gobelegesu amoga ga:i amola ba:su dunu ilia ba:i dagoi ba:mu. Amo hou da Bediamini ea soge, moilai fonobahadi amo da Yelusaleme sisiga:sa, Yuda moilai, agolo soge moilai, agolo fonobahadi soge moilai amola Yuda gagoe (south) soge moilai, amo huluane amo ganodini ba:mu. Na da dunu fi ilia sogedafa amoga bu oule misunu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

33

Eno Hahawane Esaloma:beyale Misunu Hou Ilegesu

¹ Na da hina bagade gagoi ganodini, udigili hawa: hamosu dunu agoane ganodini esaloba, Hina Gode Ea sia:ne iasu da nama bu doaga:i.

² Hina Gode, amo da osobo bagade hamone, ganumugini, ea sogebi amoga ligisi, E da nama sia:i. Dunu amo Ea Dio da Hina Gode, da nama amane sia:i, ³ “Dia Nama wele sia:sea, amasea Na da dima bu adole imunu. Na da dima liligi ida:iwane amola fofogadigi gala amo di hame dawa: liligi, dima adomu. ⁴ Na, Hina Gode,

Isala:ili fi dunu ilia Gode, da Yelusaleme diasu huluane amola Yuda hina bagade ea diasu, amo da Ba: bilone dunu ilia doagala: beba:le, mugului dagoi ba:mu, amane sia:sa. ⁵ Mogili da Ba: bilone fi dunu ilima gegemu. Be Ba: bilone gegesu dunu da doagala:su osobo bi hamomu, amola ilima bu gegemu da hamedei. Bai Na da bagade ougiba:le, amo dunu fane legele, diasu da bogoi da:i hodo amoga nabai dagoi ba:mu. Yelusaleme fi da wadela:le bagade hamobeba:le, Na da ili yolesi dagoi. ⁶ Be fa:no, Na da amo moilai bai bagade amola ea fi dunu uhinisimu. Na da olofosudafa amola gaga:su ilima olelemu. ⁷ Na da Yuda amola Yelusaleme fi amo bu hahawane bagade gaguiwane esaloma:ne, logo doasimu. Amola ilia musa: hou baligimusa:, Na da amo fedege agoane diasu agoane ili bu gagumu.

⁸ Ilia da Nama wadela:le hamosu. Be ilia wadela:i hou amola odoga:su hou, Na da goglema:ne olofole, dodofemu. ⁹ Na da

Yelusaleme amo hahawane amola nodone amola hidale ba:mu. Amola fifi asi gala da hou ida:iwane gala Na da Yelusaleme fi ilima hamosa, amola hahawane bagade gagui hou Na da ilima iaha, amo nababeba:le, beda:ga yagugumu.”¹⁰ Hina Gode da amane sia:i, “Dunu da amo soge da wadela:i hafoga:i soge defele amola amo ganodini da dunu amola ohe hame esala, amane sia: daha. Dafawane! Yuda moilai amola Yelusaleme logo da hame agoane ba:sa. Dunu amola ohe da amo ganodini hamedafa esalebe ba:sa. Be amo sogebe ganodini fa:no dilia da dunu ilia sia: bu nabimu. ¹¹ *Dilia da hahawane sia: amola uda lasu lolo nabe hahawane sia: bu nabimu. Dunu da Na Debolo amoga hahawane nodone iasu gaguli masea, gesami hea:lalebe dilia nabimu. Ili da amane sia:mu, ‘Hina Gode Bagadedafa Ema nodone sia:ma. Bai E da noga:idafa amola Ea asigidafa hou da fifi ahoanebe.’ Amo soge ea musa: gagui bagade hou defele, Na da amo bu hahamomu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.” ¹² Hina Gode Bagadedafa, da amane sia:i, “Wali amo soge da wadela:i hafoga:i soge amola amo ganodini da dunu amola ohe hame esala. Be fa:no, sibi ha:i manu soge ida:iwane gala amoga sibi ouligisu dunu da ilia sibi fi ouligilalebe bu ba:mu ¹³ Agolo soge moilai, amola agolo fonobahadi goumi baiga gala, amola Yuda gagoe (south) soge amola Bediamini ea soge amola moilai fonobahadi Yelusalemega sisiga:le diala, amola Yuda moilai huluane, amo ganodini

---

* **33:11:** 1 Hou Olelesu 16:34; 2 Hou Olelesu 5:13, 7:3; Esela 3:11; Gesami Hea:su 100:5, 106:1, 107:1, 136:1

sibi ouligisu dunu da bu ilia sibi fi idimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹⁴ †Hina Gode da amane sia:i, “Eso da misunu amoga Na Isala:ili fi amola Yuda fi ilima ilegele sia:i liligi, Na da dafawane hamomu. ¹⁵ Amo esoha, Na da Da:ibidi egaga fi moloidafa ‘Amoda’ - Hina Bagade hamoma:ne ilegemu. Amo Hina Bagade da moloidafa hou soje huluane ganodini hamonanumu. ¹⁶ Yuda dunu amola Yelusaleme dunu da gaga:su ba:mu. Ili da olofole, gaga:iwane esalumu. Amola Yelusaleme moilai bai bagade ea dio ilia da ‘Hina Gode ninia Gaga:sudafa’ asulimu. ¹⁷ ‡Na, Hina Gode, da amane ilegesa, ‘Da:ibidi egaga fi dunu afadafa da mae fisili, Isala:ili fi ilima hina bagade esalumu. ¹⁸ §Amola Lifai fi gobelesalasu dunu, ilia mae fisili, Nama hawa: hamonanumu, amola gobelesalasu amola gagoma iasu amola gobelesalasu Nama ianumu.”

¹⁹ Hina Gode da nama amane sia:i, ²⁰ “Na da fedege agoane eso amola gasi amoma ili da ilia misunu defele mae fisili misa:ne, Gousa:su hamoi dagoi. Amola amo Gousa:su fimu da hamedeidafa. ²¹ Amo defele, Na da Na hawa: hamosu dunu Da:ibidi egaga fi da mae fisili hina bagade hamonanoma:ne, Gousa:su hamoi. Amola Na da Lifai fi gobelesalasu dunu ilia da mae fisili, Nama hawa: hamonanoma:ne, Gousa:su hamoi dagoi. Amo Gousa:su ela fimu amola da hamedei. ²² Na da Na hawa: hamosu

---

† 33:14: Yelemaia 23:5-6 ‡ 33:17: 2 Sa:miuele 7:12-16; 1 Hina bagade 2:4; 1 Hou Olelesu 17:11-14 § 33:18: Idisu 3:5-10

dunu Da:ibidi egaga fi ilia idi amo bagade hamomu amola Lifai fi gobele salasu dunu ilia idi bagade hamomu. Amasea, gasumuni muagado gala amo idimu da hamedei amola sa:iboso hano wayabo bagade bega: gala amo idimu da hamedei, amo defele Da:ibidi egaga fi amola Lifai gobele salasu iligaga fi amo idimu da hamedei ba:mu.”

²³ Hina Gode da nama amane sia:i, ²⁴ “Di da ba:bela? Dunu ilia da Na Isala:ili fi amola Yuda fi (amo fi aduna Na da ilegei) amo yolesi dagoi, amane sia:daha. Amaiba:le, ilia da Na fi ilima higale ba:sa. Amola ilia da Isala:ili da wali Na fidafa hame, agoane dawa:sa. ²⁵ Be Na, Hina Gode, da eso amola gasi amoma Gousa:su hamoi. Na da sema amo da osobo bagade amola mu ouligisa, amo Ni fawane hamoi.

²⁶ Na da amo dafawane hamoi amola amo defele Na Gousa:su Na da Ya:igobe egaga fi amola Na hawa: hamosu dunu Da:ibidima hamoi, amo Na da eso huluane ouligimu. Na da Da:ibidi egaga fi dunu afadafa, amo A:ibalaha:me amola Aisage amola Ya:igobe iligaga fi amo ouligima:ne, ilegemu. Na da Na fi ilima bu asigili, ilia bu bagade gaguiwane esaloma:ne, logo doasimu.”

34

Hina Gode da Sedegaiama Sia: Adole Iasi

¹ *Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui wa:i, amola fifi huluane Nebiuga:denese da ouligi ilia dadi gagui, da

---

* 34:1: 2 Hina bagade 25:1-11; 2 Hou Olelesu 36:17-21

Yelusaleme amola moilai gadenene diala amoma doagala:loba, Hina Gode da nama sia:i. ² Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da nama Yuda hina bagade Sedegaia amane adole iasimusa: masa:ne sia:i, “Na, Hina Gode, da amo moilai bai bagade Ba: bilone hina bagade ema imunu. Amasea, e da amo laluga ulagimu. ³ Di da hobeale masunu hamedei ba:mu. Ili da di afugili, ema imunu. Di da ema odagia ba:mu amola odagia sia:mu. Amasea, di da Ba: bilone sogega masunu. ⁴ Sedegaia! Nabima! Na da dia hou olelemu! Di da gegesu ganodini hame bogomu. ⁵ Di da olofole esalu, bogomu. Amola dunu da dia aowalalia hina bagade dunu ilia da:i hodo uli dogobeba:le gabusiga: manoma ulagi, amo defele ilia dia da:i hodo dawa:beba:le, gabusiga: manoma ulagimu. Ili da di dawa:beba:le, didigia:le amane sia:mu, ‘Ninia hina bagade da bogoi dagoi!’ Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

^{6 - 7} Ba: bilone hina bagade ea dadi gagui wa:i da Yelusaleme doagala:loba, na da Yelusaleme moilai bai bagade ganodini amo sia: hina bagade Sedegaia ema adole iasi. Gagili sali moilai bai bagade aduna fawane (La:igisi amola Asiga) da Yuda soge ganodini ba:i. Ba: bilone dadi gagui da elema doagala:lebe ba:i.

Yelusaleme Dunu da Udigili Hawa: Hamosu Dunu ilima Ogogle Hamoi

⁸⁻⁹ Yuda hina bagade Sedegaia amola Yelusaleme fi dunu da ilia Hibulu udigili hawa: hamosu dunu amola uda ilia udigili hawa:

hamosu logo doasima:ne sia:i. Bai dunu huluane da Isala:ili na:iyado dunu udigili hawa: hamosu dunu agoane esaloma:ne hamedafa ba:mu, ilia dawa:i. ¹⁰ Dunu huluane amola ouligisu dunu huluane da gousa:su agoane hamoi. Ili da ilia udigili hawa: hamosu dunu ilia udigili hawa: hamosu logo doasili, bu udigili hawa: hamosu dunu hame lamu. Ili da dafawane ilia udigili hawa: hamosu logo doasi. ¹¹ Be fa:no, ilia da ilia asigi dawa:su afadenei. Ili amo hawa: hamosu dunu bu gasawane lale, ilia bu udigili hawa: hamoma:ne sesei.

¹² - ¹³ Amalalu, Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da fi dunu ilima amane adole iasima:ne sia:i, “Na da dilia aowalalia Idibidi soge ganodini udigili hawa: hamonanebe amo gaga:le, fisili masa:ne, ga oule asi. Na da ilima Gousa:su hamoi, amane, ¹⁴ †’Ode gafeyale gidigili, ode fesu amoga, ilia da Hibulu udigili hawa: hamosu dunu amola uda huluane da ode gafeyale hawa: hamobeba:le, ilia udigili hawa: hamosu logo doasima:ne, Na da sia:i dagoi. Be dilia aowalalia da Na sia: hamedafa nabi. ¹⁵ Dilia da gasida agoanega, dilia asigi dawa:su afadenene, Na hahawane ba:ma:ne hamoi dagoi. Dilia huluane da sia: afadafa hamone, dilia Isala:ili na:iyado dunu ilia halegale masa:ne, ilia udigili hawa: hamosu logo doasima:ne sia:i. Amola amo hamoma:ne, dilia da Na Debolo (amo ganodini dilia da Nama nodone sia:ne gadosa) amo ganodini gousa:su hamoi. ¹⁶ Be dilia da dilia asigi dawa:su bu

---

† 34:14: Gadili Asi 21:2; Mousese ea Malasu 15:12

afadenene amola Nama baligi fa:su. Dilia huluane da udigili hawa: hamosu dunu amola uda ilia udigili hawa: hamosu logo doasi, amo bu samogene amola gasawane ilia bu udigili hawa: hamoma:ne logei.

¹⁷ Amaiba:le, wali Na, Hina Gode, da dilia Nama hame nabasu hou hamosu sia:sa. Dilia da dilia na:iyado Isala:ili dunu ilia udigili hawa: hamosu logo hame doasi. Defea! Na da dilia logo doasimu. Dilia da gegesu amola olosu amola ha: bagade amoga bogoma:ne, Na da dilia logo doasimu. Na da dilima hamobeba:le, osono bagade fifi asi gala huluane da beda:iwane fofogadigimu. ¹⁸ - ¹⁹ Yuda amola Yelusaleme fi ouligisu dunu amola hina bagade ea ouligisu dunu amola gobele salasu dunu da Nama gousa:su hamoi. Ili da gawali bulamagau amo oudahida:le, la:ididili la:ididili ligisili, dogoa asili amola gousa:su hamoi. Be ilia da amo gousa:su fi dagoi amola ea sema amola hamoma:ne sia:i hamedafa hamosu. Amaiba:le, Na da amo dunu ilima ilia bulamagau hamoi defele, ilima hamomu. ²⁰ Ili ha lai dunu da ili medole legemusa: hanaiba:le, Na da ilima imunu. Ili bogoi da:i hodo da sio amola sigua ohe amoga na dagoi ba:mu.

²¹ Na da Yuda hina bagade Sedegaia amola ea eagene ouligisu dunu amo ilia ha lai dunu (ili medole legemusa: hanai) ilima imunu. Na da ili Ba: bilone dadi gagui wa:i ilima imunu. Ba: bilone dadi gagui da wali Yelusaleme amoma doagala:su amo yolesi.

²² Be Na da ilima sia:nanu, ilia da amo moilai

bai bagadega buhagili, doagala:le, hasalili, laluga ulagimu. Na hamobeba:le, Yuda moilai huluane da dunu hame esalebe, wadela:i hafoga:i soge agoane ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

35

Yelevaia amola Liga:be Dunu

¹ *Yihoiagimi (Yousaia egefe) da Yuda hina bagade esaloba, Hina Gode da nama amane sia:i, ² “Liga:be fi dunu ilima sia:musa: masa. Amasea, ili Debolo sesei afae amo ganodini oule asili, ilima waini hano moma:ne sia:ma.” ³ Amaiba:le, na da Liga:be fi dunu huluane - Ya:ia:sanaia (Yelevaia eno egefe amola Habasinaia ea aowa) amola ea yolali amola egefe huluane, amo lale, ⁴ Debolo diasuga oule asi. Na da balofede dunu Ha:ina:ne (Igidalaia egefe) amo ea adoba:su dunu ilia sesei amo ganodini oule asi. Amo sesei da Sia:lame egefe, Ma:iasia (debolu ouligisu dunu mimogo) ea sesei amoga gadodili dialu amola ouligisu dunu eno ilia sesei gadenene dialebe ba:i. ⁵ Amalalu, na da faigelei amola ofodo waini hano amoga nabai, amo Liga:be dunu ilia midadi ligisilalu, ilima amane sia:i, “Waini hano moma!” ⁶ Be ilia da bu adole i, “Ninia da waini hano hame naha. Ninia aowalalia dunu Yonada:be (Liga:be egefe) da ninia amola ninigaga fi da waini hano maedafa moma:ne sia:i. ⁷ E da eno ninima sia:i, amo ninia da diasu mae gaguma:ne amola ifabi amola waini efe mae sagama:ne sia:i. E da ninia eso huluane abula

---

* 35:1: 2 Hina bagade 23:36 - 24:6; 2 Hou Olelesu 36:5-7

diasu amo ganodini fawane esaloma:ne sia:i. Bai ninia da amo soge ganodini ga fi defele esaloma:ne sia:i. ⁸ Ninia da hamoma:ne sia:i huluane amo Yonada:be ea ninima olelei, amo nabawane hamonanu. Ninia, ninia uda, ninia dunu mano amola uda mano da waini hano hamedafa naha. ⁹ - ¹⁰ Ninia diasu hame gagusa. Be ninia da abula diasu ganodini esala. Ninia da waini sagai amola gagoma sagai amola soge hamedafa gagusa. Ninia aowalalia Yonada:be ea hamoma:ne sia:i huluane amoma fa:no bobogesu. ¹¹ Be hina bagade Nebiuga:denese da ninia sogega doagala:beba:le, ninia da Ba: bilone amola Silia dadi gagui wa:i ilima beda:iba:le, Yelusaleme misusa: dawa:i. Amaiba:le, ninia da wali Yelusaleme amo ganodini esala.”

¹² - ¹³ Amalalu, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da nama na da Yuda fi dunu amola Yelusaleme dunu ilima amane sia: adole iasima:ne sia:i, “Na, Hina Gode, da dilima agoane adole ba:sa. Dilia da abuliba:le Na sia: hame nabala:? Amola abuliba:le Na sema nabawane hame hamosala:? ¹⁴ Yonada:be egaga fi da ea hamoma:ne sia:i amo ‘waini hano mae moma’ amo naba. Amola ilia huluane da eso huluane amola wali, waini hano hame naha. Be Na da dilima gebewane sia:nana, be dilia da hame naba. ¹⁵ Na da dilima Na hawa: hamosu dunu (balofede dunu) huluane gebewane asunasilalu, amola ilia da dilima dilia wadela:i hou yolesili, moloidafa hamoma:ne sia:i. Ili da dilima sisane, ogogosu ‘gode’ ilima mae hawa: hamoma:ne amola mae nodone sia:ne gadoma:ne sia:su. Dilia da soge amo Na da dilia amola dilia

aowalali ilima i, amo ganodini hahawane esaloma:ne agoane hamoma:ne sia:i. Be dilia da Na sia: hamedafa nabi amola hamedafa dawa:digisu. ¹⁶ Yonada:be egaga fi da ilia aowalalia dunu ilia sia: nabi dagoi, be dilia da Na sia: hamedafa nabasu.

¹⁷ Amaiba:le, wali Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, Na da dilia Yuda fi dunu amola Yelusaleme fi dunu, dilima se iasu amola wadela:su Na musa: ilegei amo dilima iasimu. Bai Na da dilima sia:beba:le, dilia da hame nabasu amola Na da dilima wele sia:beba:le, dilia da dabe hame alofesu.”

¹⁸ Amalalu, na da Liga:be fi dunu ilima Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, amo Ea sia: ilima amane alofele i, “Dilia da dilia aowalalia Yonada:be ea sia: amoma fa:no bobogei. Ea hamoma:ne sia:i amola olelesu huluane dilia da nabi dagoi.

¹⁹ Amaiba:le, Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, Na da amane ilegesa. Eso huluane, Yonada:be (Liga:be egefe) amo egaga fi dunu afae da Na hawa: hamonanebe ba:mu.”

36

Belage da Debolo Diasu ganodini Gode Ea Sia: Bioi Meloa Idi

¹*Yuda hina bagade Yihoiagimi (Yousaia egefe) ea ouligisu ode biyadu amoga, Hina Gode da nama amane sia:i, ² “Melo a bioi lale, amoga Na Isala:ili amola Yuda amola fifi asi gala huluane ilia hou huluane Na da dima adoi, amo dedema.

---

* 36:1: 2 Hina bagade 24:1; 2 Hou Olelesu 36:5-7; Da:niele 1:1-2

Yousaia da hina bagade esalu, Na da degabo dima olelelalu, amogainini wali eso doaga:be hou. Amo huluanedafa dedema. ³ Amabela?: Yuda fi dunu da wadela:su huluane Na da ilima ima:ne ilegei, amo nabasea ilia da wadela:i hou yolesili sinidigima:bela:? Amasea, Na da ilia wadela:i hou amola wadela:i hou hamobe gogolema:ne olofomu.”

⁴ Amaiba:le, na da Belage (Niliaia egefe) nama misa:ne sia:ne, Hina Gode Ea sia:i huluane ema olelei. Amola Belage da meloa bioi amoga dedei dagoi. ⁵ Amalalu, na da Belagemama amane sia:i, “Ilia da na Debolo Diasu ganodini golili masunu logo ga:i dagoi.

⁶ Be di da amoga masunu da defea. Amaiba:le, dunu da eso enoga ha:i mae nawane sia:ne gadosea, di amoga masa. Di dunu huluane nabima:ne, Hina Gode da nama sia:i liligi amola na di dedema:ne olelei, amo meloa bioi idima. Dunu huluanedafa amola Yuda fi dunu amo da Yuda moilaiga guiguda: misi, amo noga:le nabima:ne, idimu sogebi noga:le ilegema.

⁷ Amabela?: Ilia da Hina Godema sia:ne gadolalu, ilia wadela:i hou yolesili, sinidigima:bela:? Bai Hina Gode da bagade ougiba:le, ilima beda:ma:ne magagi dagoi.” ⁸ Amaiba:le Belage da na sia:i defele, Hina Gode Ea sia: dedei amola Debolo Diasu ganodini idi.

⁹ Yuda hina bagade Yihoiagimi ea ouligilalebe ode bi amoga, amola oubi sesegega, Yuda dunu da Hina Gode hahawane ba:ma:ne, ha:i mae nawane esalu. Dunu huluane Yelusalemega esala, amola dunu amo da Yuda moilaiga misi, huluane da ha:i mae nawane esalu.

¹⁰ Amalalu, dunu huluane da lalabolaloba, Belage da na sia:i huluane bioi meloaga dedei amo idi. E da Gemalaia (hina bagade ea musa: sia: dedesu dunu Sia:ifa:ne egefe) amo ea esalebe sesei ganodini idi. Ea sesei da gado gagoi sogebi amo ganodini amola Debolo Gaheabolo Logo Holei amo gadenene galu.

Belage da Eagine Ouligisu Dunu ilima Bioi Melo Idili I

¹¹ Ma:iga:ia (Gemalaia egefe amola Sia:ifa:ne ea aowa), da Belage Hina Gode Ea sia:i liligi idilalu, amo nabi. ¹² Amalalu, e da hina bagade ea diasuga asili, hina bagade ea sia: dedesu dunu Ilisiam, ea sesei (amoga eagine ouligisu dunu huluane fada:i sia: sia: sa:imusa: gilisibi ba:i) amoga asi. Amo sesei ganodini, Ilisiam, Dila:iya (Siema:ia egefe), Elena:ida:ne (A:gabo egefe), Gemalaia (Sia:ifa:ne egefe), Sedegaia (Ha:nanaia egefe) amola eagine ouligisu dunu huluane esalebe ba:i.

¹³ Ma:iga:ia da sia: huluane amo Belage da dunu fi ilima idi, amo huluane ilima olelei.

¹⁴ Amalalu, eagine ouligisu dunu da Yihudai (Nedanaia egefe amola Sielemaia ea aowa [Sielemaia da Giusai egefe]) amo Belagama e da bioi meloa e da dunu huluane ilima idi, amo gaguli misa:ne, asunasi. Belage da ilima meloa bioi gaguli misi. ¹⁵ Ilia da ema amane sia:i, "Fima! Amo bioi meloa dedei ninima idima." Amaiba:le, Belage da ilia sia:i defele hamoi. ¹⁶ E da amo meloa idilalu, ilia da dunu eno enoma sinidigili, fofogadigili Belagama amane sia:i, "Amo hou ninia da hina bagade ema olelemu!"

¹⁷ Amalalu, ilia da ema amane adole ba:i, “Di da habodane amo sia: huluane dedebela:? Yelemaia da sia:beba:le, di da dedebela:?”

¹⁸ Belage da bu adole i, “Yelemaia da amo sia: huluane sia:i dagoi. Amola na da dedesu hano amoga amo bioi meloaga dedei dagoi.”

¹⁹ Amalalu, ilia da ema amane sia:i, “Di amola Yelemaia da wamoaligimusa: masa. Alia wamoaligisu sogebi eno dunuma maedafa olelema.”

Yuda hina bagade da Bioi Meloa Ulugagi

²⁰ Eagine ouligisu dunu ilia da bioi meloa amo Ilisiam (hina bagade ea sia: dedesu dunu) amo ea sesei ganodini ligisilalu, hina bagade ea esalebega asili, hina bagadema ilia ba:le sia:ne iasu. ²¹ Amalalu, Yihoiagimi da Yihudaima amo meloa bioi lala masa:ne asunasi. E da amo Ilisiam ea sesei amoga lale, hina bagade amola eagine ouligisu dunu hina bagade sisiga:le lelu, ilima idili i.

²² Amo eso da woufo oubi galu. Amola hina bagade da woufo oubi doaga:beba:le, hi diasu amo ganodini, lalu midadi housa esalebe ba:i.

²³ Amola Yihudai da meloa osoda o biyadu amo idi dagoiba:le, hina bagade da gobihei fonobahadi amoga damuni fasili, laluga ha:digi. E da amo hamonanu, bioi meloa huluane laluga nei dagoiba:le fawane yolesi.

²⁴ Be hina bagade amola eagine ouligisu dunu da amo sia: nababeba:le, hamedafa beda:i amola da:i dioi hamedafa ba:i.

²⁵ Be Elena:ida:ne amola Dila:iya amola Gemalaia da hina bagadema amo bioi meloa

mae ulugagima:ne ha:giwane edegelalu. Be hina bagade da ilia sia: hamedafa nabi.

²⁶ Amalalu, Yihoiagimi da ea egefe Yilamiele, Sila:ia (A:saliele ea egefe), Sielemaia (A:badiele ea egefe) na (Yelesmaia) amola Belage ani gag-ulaligimusa: asunasi. Be Hina Gode da ani wamolegei dagoi.

Yelesmaia da Melloa Bioi eno Dedei

²⁷⁻²⁸ Yuda hina bagade Yihoiagimi da bioi meloa amo na sia:beba:le, Belage ea dedei, amo ulagilalu, Hina Gode da nama na da eno bioi meloa lale, amo da:iya musa: liligi dedei huluane bu dedema:ne sia:i. ²⁹ Hina Gode da na Yihoiagimi ema amane sia:ma:ne sia:i, “Di da bioi meloa amo ulagi dagoi. Amola Yelesmaia e da abuliba:le Ba: bilone hina bagade da misini, soge huluane wadela:lesili, dunu amola ohe huluane medole legemu, amo dedei, di da ema adole ba:i. ³⁰ Amaiba:le, wali, Na, Hina Gode, da di hina bagade Yihoiagimi, dima amane sia:sa, ‘Digaga fi dunu afae da Da:ibidi ea ouligisu fi ilima hamedafa ouligimu. Dia bogoi da:i hodo da gadili ha:digi dagoi ba:mu. Dia da:i hodo da esoga gia:mu amola gasi anegagi ofo amoga anegagimu. ³¹ Na da di amola digaga fi amola dia eagene ouligisu dunu ilima se imunu. Bai dilia huluane da wadela:i hou hamonana. Di amola Yelusaleme dunu huluane da Na sisasu hamedafa dawa:i galu. Amaiba:le, wadela:su hou Na dilima beda:ma:ne magagili ilegei, amo huluane Na da dilima iasimu.”

³² Amalalu, na da meloa bioi eno lale, na sia: dedesu dunu Belage ema ianu, e da na sia:i liligi

huluane amoga dedei. E da sia: huluane musa: bioi meloaga dialu, amo huluane amola eno sia: olelei, amo dedei dagoi.

37

Sedegaia da Yelemaiama Adole Ba:i

¹ *Ba: bilone hina bagade Nebiuga: denese da Yehoiagini (Yihoiagimi egefe) amo fadegale, ea ouligisu sogebi amo Sedegaia (Yousaia egefe) ema i. ² Be hina bagade Sedegaia amola ea eagene ouligisu dunu amola Yuda dunu huluane da Hina Gode Ea sia: nama i, amo hame nabasu.

³ Yuda hina bagade Sedegaia da Yihuga: le (Sielemaia egefe) amola gobele salasu dunu Sefanaia (Ma:iasia egefe) amo nama na da ninia fi fidima: ne, Hina Godema sia: ne gadoma: ne sia: musa: asunasi. ⁴ Amo esoha, na da gagili ga: i diasu ganodini hame salabe ba: i. Be na da udigili dunu ilia esalebe ganodini ahoasu.

⁵ Ba: bilone dadi gagui wa: i da Yelusaleme amoma doagala: lalulu. Be ilia da Idibidi dadi gagui wa: i da Idibidi alalo giadofai amo nababeba: le, ilia da sinidigili hobeai. ⁶ Amalalu, Hina Gode, Isala: ili ilia Gode, da nama sia: i. ⁷ E da na Sedegaiama amane sia: ma: ne sia: i, "Idibidi dadi gagui wa: i da di fidimusa: manebe. Be ilia da sinidigili, ilia sogega buhagimu.

⁸ Amasea, Ba: bilone dunu da bu misini, Yelusaleme amoma gegenanu, laluga ulagimu.

⁹ Na, Hina Gode, da dima sisasu iaha. Dilia ogoale Ba: bilone dunu da bu hame misunu mae

---

* 37:1: 2 Hina bagade 24:17; 2 Hou Olelesu 36:10

dawa:ma. Bai ilia da dafawane bu misunu.
¹⁰ Amola dilia da Ba: bilone dadi gagui wa:i huluane hasali ganiaba, amola Ba: bilone fa: ginisi dunu fawane ilia abula diasu ganodini diasa: ili esala ganiaba, amo dunu da wa: legadole, dilia moilai bai bagade laluga nene dagoma: ne ulagila: loba.”

Ilia da Yelemaia Gagulaligili, Gagili Ga:i Diasu ganodini Sali

¹¹ Ba: bilone dadi gagui wa:i da Yelusaleme doagala: su yolesili, hobeai. Bai ilia da Idibidi dadi gagui da doagala: musa: ahoanebe nabi.
¹² Amaiba: le, na da Yelusaleme yolesili, na soge (na fi ilia soge la: idi sogebi) Bediamini soge bagade amo ganodini diala, amo lamusa:, na da masunu dawa: i galu. ¹³ Be na da Bediamini Logo Holei amoga doaga: loba, dadi gagui ouligisu amoga hawa: hamonanu (ea dio da Ailaidia [Sielemaia egefe amola Ha: nanaia ea aowa]) e da na logo ga: le, nama amane sia: i, “Di da hohonone, Ba: bilone fi amoga masunu galebe!”
¹⁴ Be na da bu adole i, “Hame mabu! Na da hohonone dili yolesimu hame dawa:!” Be Ailaidia da na sia: hame nabi. E da na gagulaligili, eagine ouligisu dunu ilima hiouginana asi. ¹⁵ Ili da nama bagadewane ougi amola ilia sia: beba: le, ilia da na fananu, sia: dedesu dunu Yonada: ne amo ea diasu ganodini sali. Bai ilia da ea diasu gagili ga: i diasu agoane hamoi dagoi.

¹⁶ Na da uli dogoi sesei osobo hagudu amo ganodini salabe ba: i. Amo ganodini na da eso bagohame esalu.

17 Fa:no, hina bagade Sedegaia da na ema misa:ne sia:i. E da wamowane, nama amane adole ba:i, “Hina Gode da ninima sia: adole iasibala:?” Na da bu adole i, “Sia: galaiou! Di da Ba: bilone hina bagade amo ea loboga gagulaligi ba:mu.” 18 Amalalu, na da amane adole ba:i, “Di da na gagili ga:i diasu ganodini sali dagoi. Be na da adi wadela:i hou, dima o dilia eagene ouligisu dunu ilima o Yuda fi dunu ilima hamobela:?”

19 Dia balofede dunu da wali habila:? Ili da ogogole, Ba: bilone hina bagade da dima amola ninia soge amoma hame doagala:mu sia:i. 20 Amola wali, hina bagade, dia na sia: nabima:ne, na edegesa! Dia na gagili ga:i diasu amo Yonada:ne ea diasu ganodini amoga mae asunasima. Di agoane hamosea, na da amogawi dafawane bogomu.”

21 Amaiba:le, hina bagade Sedegaia da ilia da na hina bagade diasu gagoi amo ganodini gagili ga:i diasu agoane esaloma:ne, logo ga:sima:ne sia:i. Na da amogawi esalu. Eso huluane ilia da agi ga:gi afadafa (agi ga:gi hamosu diasuga lai) nama ianu, agi ga:gi huluane Yelusaleme ganodini galu huluane dagobeba:le fawane yolesi.

38

Yelevaia da Hafoga:i Hano Uli Dogoi amo Ganodini Esalebe Ba:i

1-3 Na da dunu huluane ilima Hina Gode ea sia:i amane olelei, “Nowa dunu da Yelusaleme ganodini ouesalea, e da gegesu o ha: bagade o olosu amoga bogomu. Be nowa da gadili ahoasea, Ba: bilone fi ilima e gagulaligima:ne

olelesea, e da medole legei dagoi hame ba:mu. E da esalumu. Na da Hina Gode Ea sia:i eno ilima olelei, amane,” Na da moilai bai bagade amo Ba: bilone dadi gagui wa:i ilima imunu, amola ilia da huluane gesowale lale dagomu.” Siefadaia (Ma:da:ne egefe), Gedalaia (Ba:sie egefe), Yihuga:le (Sielemaia egefe) amola Ba:sie (Ma:legaia egefe) ilia da na sia: nabi dagoi.

⁴ Amalalu, ilia da hina bagadema asili, amane sia:i, “Amo dunu medole legemu da defea. E da amane sia: dalebaba:le, dadi gagui dunu da beda:su laha. Amola e da dunu huluane moilai ganodini esalebe, ilima ili beda:ma:ne sia:sa. E da dunu hame fidisa. E da ili se nabima:ne fawane hanai galebe.”

⁵ Hina bagade Sedegaia da amane adole i, “Defea! Dilia hanaiga ema hamoma! Na da dilia logo ga:musa: hame dawa:!” ⁶ Amaiba:le, ilia da na gagulaligili, efega la:gili, hina bagade egefe Ma:legaia amo ea hano uli dogoi ganodini sanasi. Hano uli dogoi ganodini da hano hame dialu, fafu fawane dialebe ba:i. Amo ganodini na da bosona sa:i dagoi.

⁷ Be Ibedemilege (amo da Suda:ne soge gulusu danai dunu, e da hina bagade diasu ganodini hawa: hamonanu), ilia da na hano uli dogoi ganodini sanasi amo nabi. Amo esoga, hina bagade da Bediamini Logo Ga:su amoga fofada:su hamonanu.

⁸ Amaiba:le, Ibedemilege da amoga asili, hina bagadema amane sia:i, ⁹ “Hina bagade! Amo dunu ilia da wadela:le hamoi. Ilia da Yelemaia amo hano uli dogoi amo ganodini sanasi.

Amogawi, e da dafawane bogomu. Bai moilai bai bagade amo ganodini da ha:i manu hame gala.” ¹⁰ Amalalu, hina bagade Sedegaia da Ibedemilege ema e da dunu udiana oule asili, na bogosa:besa:le, hano uli dogoi amoga hiougili gadoma:ne sia:i. ¹¹ Amaiba:le, Ibedemilege da amo dunu oule asili, hina bagade liligi ligisisu diasu amoga hea abula lale, efega la:gili nama sanasi. ¹² E da na efega se nabasa:besa:le, amo hea abula na lobo haguduga ligisima:ne sia:i. Na da amo hamoi dagoi.

¹³ Amalalu, ilia da efega na hano uli dogoi yolesima:ne, hiougili gadoi. Fa:no na da hina bagade diasu gagoi amo ganodini gagili ga:i agoane esalebe ba:i.

Sedegaia da Yelemaia ea Fada:i Sia: Adole Ba:i

¹⁴ Eso enoga, hina bagade Sedegaia da, ilia na Debolo ea logo osoda amoga oule misa:ne sia:i. E da nama amane sia:i, “Na da dima adole ba:mu galebe. Di da dafawane sia: huluanedafa nama ima.”

¹⁵ Na da bu adole i, “Na da dafawane sia: huluanedafa dima sia:sea, di da na medole legemusa: sia:mu. Amola na da dima fada:i sia: adole iasea, di da amo sia: hame lalegagumu.”

¹⁶ Amaiba:le, hina bagade Sedegaia da wamowane nama amane sia:ne ilegei, “Na da Fifi Ahoanusu Gode E (amo Gode da esalusu ninima iasu) amo Ea Dioba:le agoane ilegasa. Na da di hamedafa medole legemu. Amola na da dunu amo di medole legemusa: hanai, amo ilia lobo da:iya di hame iasimu.” ¹⁷ Amalalu, na da Sedegaiama, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili

fi ilia Gode, amo Ea sia: alofele sia:i, “Di da Ba: bilone hina bagade ea ouligisu dunu amo di gagulaligima:ne ahoasea, di da hame bogomu amola amo moilai bai bagade laluga ulagi dagoi hame ba:mu. Di amola dia sosogo fi da mae bogole, esalebe ba:mu. ¹⁸ Be di da ilima bu gegesea, Ba: bilone dunu da Yelusaleme moilai bai bagade huluane lale, laluga ulagimu. Amola di da hobeale masunu hamedei ba:mu.” ¹⁹ Be hina bagade da nama bu adole i, “Na da ninia fi dunu amo da hohonone, Ba: bilone dadi gagui fidimusa: asi, ilima beda:i galebe. Amabela:? Ba: bilone dunu da na ilima ianu, ilia da nama se bagade imunu.”

²⁰ Na da ema amane sia:i, “Ilia da di amo dunuma hame imunu. Dia Hina Gode Ea adole iasu nabima:ne, na da dima edegesa. Amasea, di da hahawane ba:mu, amola dia esalusu hame fisimu. ²¹ Be Hina Gode da na esala ba:su amo ganodini, di ilima gagulaligima:ne hame olesea, fa:no misunu hou nama olelei. ²² Na esala ba:su ganodini, na da uda huluane Yuda hina bagade diasu ganodini hame bogoi esalebe amo huluane Ba: bilone hina bagade ea dadi gagui ouligisu dunu ilima doaga:ma:ne, oule ahoanebe ba:i. Ilia da ahoasea, sia: dalebe nabima, amane, ‘Hina bagade ea dogolegei dunu ilia da ema ogogoi. Ilia da ea sia: banenesi dagoi. Amola e da wali fafuga bosona sa:i dagoiba:le, ea dogolegei ilia da e yolesi dagoi.”

²³ Amasea, na da eno amane sia:i, “Dia uda amola mano huluane da Ba: bilone dunu ilima oule asi dagoi ba:mu. Amola ilia da di gagulaligimu. Ba: bilone hina bagade da di udigili

hawa: hamosu hamoma:ne gagulaligimu, amola e da Yelusaleme laluga nene dagoma:ne ulagimu.”

²⁴ Sedegaia da bu adole i, “Di da nama sia: dalebe amo eno dunuma maedafa olelema. Amasea, di da mae bogole, esalumu. ²⁵ Eagine ouligisu dunu da na da dima sia: dalu nabasea, ilia da misini amola adi sia: dalula: adole ba:mu. Ili da di da sia: huluane ilima adosea, di mae medole legema:ne ilegele sia:mu. ²⁶ Be di amane sia:ma, ‘Na da Sedegaiama e da na bogoma:ne, bu gagili ga:i diasuga mae asunasima:ne edege-nanoma:ne fawane sia:i.’ ” ²⁷ Amalalu, ouligisu dunu huluane da nama misini, nama adole ba:i. Na da hina bagade Sedegaia ea nama sia:i liligi defele, ilima bu adole i. Ili da eno hou hamoma:ne hame ba:i. Bai dunu eno da ania sia: dasu hame nabi.

²⁸ *Amola na da hina bagade diasu gagoi ganodini udigili hawa: hamosu dunu agoane hamonanebe ba:i. Ba: bilone dunu da Yelusaleme lai dagoiba:le fawane yolesi.

39

Yelusaleme da Dafai

¹ Oubi nabuane gala, Yuda hina bagade Sedegaia ea ouligisu ode sesegeyale amoga, Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui wa:i huluane da misini, Yelusaleme amoma doagala:i. ² Eso sesegeyale, ubi biyadu amola hina bagade Sedegaia ea ouligibi ode gidayale amoga,

---

* 38:28: Isigiele 33:21

Ba: bilone dunu ilia da Yelusaleme ea gagoi dobea amo fili mugului.

³ (Ilia da Yelusaleme amoma hasalasili, Ba: bilone hina bagade ea eagene ouligisu dunu bagade da sogebi Dogoa Logo Ga: su amoga misini lelu. Mogili ilia dio da Naiga: le Sialisa, Sa: maga Nibou, Sasigimi amola Naiga: le Sialisa eno.)

⁴ Hina bagade Sedegaia amola ea dadi gagui dunu huluane da ilima doaga: mu hou ba: beba: le, ilia da gasia moilai bai bagadega hobeale masunu dawa: i. Ilia da hina bagade ea ifabi amoga asili, amola logo holei amo da dobea aduna ea disisu diala, amoga asili, Yodane Fago amoga doaga: musa: hobeai. ⁵ Be Ba: bilone dadi gagui wa: i da ilima fa: no bobogele, ilia da umi soge Yeligou moilai bai bagade gadenene amoga Sedegaia gaguligili, hina bagade Nebiuga: denesema afugili asi. Nebiuga: denese da Libala moilai bai bagade Ha: ima: de soge amo ganodini esalebe ba: i. Amogawi, e da Sedegaia ema fofada: nanu, ema se ima: ne sia: i. ⁶ E da Libala moilai bai bagadega Sedegaia ba: ma: ne, egefe huluane medole lelegei. Amola e da Yuda eagene ouligisu dunu huluane medole lelegei. ⁷ Amalalu, ea sia: beba: le, ilia da Sedegaia ea si aduna duga: le fasili, e sia: inega la: gili, Ba: bilone sogega afugili asi. ⁸ Amola Ba: bilone dunu da Yelusaleme hina bagade diasu amola dunu ilia diasu huluane laluga ulagi. Ilia da Yelusaleme gagoi dobea huluane mugului, wadela: lesi dagoi. ⁹ Amalalu, dadi gagui wa: i ouligisu bagade Nebiusala: ida: ne, e da dunu

huluane Yelusaleme ganodini esalu amola Yuda dunu huluane amo da hohonone, Yuda hina bagade yolesili ema hobeai, e da amo huluane gagulaligili, Ba: bilone sogega udigili hawa: hamoma: ne oule asi.

¹⁰ Be e da liligi hamedafa gagui dunu amo Yuda soge ganodini bu esaloma: ne, logo doasi. Amola e da amo dunuma waini sagai amola soge i.

Ilia da Yelemaia Masa: ne Logo Doasi

¹¹ Be hina bagade Nebiuga: denese da dadi gagui wa: i ouligisudafa Nebiusala: ida: ne ema amane sia: i, ¹² “Yelemaia amo hogola masa. Amola e noga: le ouligima. Ema se mae ima, be ea hanai amo hamoma.” ¹³ Amaiba: le, Nebiusala: ida: ne amola eno ouligisu bagade dunu amo Nebiusia: saba: ne amola Naiga: le Sialisa, amola Ba: bilone hina bagade ea eagene ouligisu dunu huluane, ¹⁴ ilia da hina bagade diasu gagoi amoga na lale, Gedalaia (Ahaiga: me egefe amola Sia: ifa: ne ea aowa) amo na ouligima: ne, ema oule asi. Gedalaia da na ouligili, na da na diasuga hahawane doaga: ma: ne, ouligimu ilia sia: i. Amaiba: le, na da dunu fi ilia esalebe ganodini esalu.

Hina Gode da Ibedemilege Gaga: musa: Sia: i

¹⁵ Na da musa: hina bagade diasu gagoi gagili ga: i diasu agoane amo ganodini esaloba, Hina Gode da nama amane sia: i, ¹⁶ “Dia Ibedemilege (Suda: ne dunu) ema ‘Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala: ili fi ilia Gode, da amane sia: sa, ‘Na sia: i defele, Na da amo moilai bai bagadega hahawane bagade gagui hou hame imunu. Be Yelusaleme

da wadela:lesi dagoi ba:mu. Amola amo hou da doaga:sea, di, Ibedemilege da amo ba:mu. ¹⁷ Be Na, Hina Gode, Na da di gaga:mu amola dunu (ilima dia da beda:i) ilia da di hame gagulaligimu. ¹⁸ Na da di gaga:mu amola di da hame medole legei dagoi ba:mu. Di da esalumu. Bai di da Na hou dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagui dagoi. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.' "

40

Yelemaia da Gedalaia ea Diasuga Esalu

¹ Ba:bilone dunu da na amola Yelusaleme dunu amola Yuda fi dunu huluane (amo ilia da Ba:bilone sogega udigili hawa: hamomusa: oule ahoasu) nini huluane sia:inega la:gili, La:ima moilaiga oule asi. Amogawi, Ba:bilone dadi gagui ouligisudafa amo Nebiusala:ida:ne, e da na sia:ine fadegale, na hahawane masa:ne sia:i. Amalalu, Hina Gode da nama sia:i.

² Ba:bilone dadi gagui ouligisudafa da na la:idili oule asili, nama amane sia:i "Dia Hina Gode da amo soge wadela:lesima:ne sia:i.

³ Amola wali amo hou E da magagili ilegei, E da hamoi dagoi. Dia fi dunu da Hina Godema wadela:le hamobeba:le amola Ea sia: hame nababeba:le, amo hou da doaga:i dagoi. ⁴ Wali di udigili masa:ne amo sia:ine dia fesua la:gi amo na da fadegala. Di da Ba:bilone sogega na sigi masusa: dawa:sea, defea, misa. Amasea, na da di ouligimu. Be dia amoga masunu higasea, guiguda: esaloma. Difa! Dia hanaiga hamoma!" ⁵ Na da bu hame adole iabeba:le, Nebiusala:ida:ne da amane sia:i, "Ba:bilone hina

bagade da Gedalaia (Ahaiga:me egefe amola Sia:ifa:ne ea aowa) amo Yuda moilai ouligima:ne ilegei dagoi. Di Gedalaiama buhagima. Di da ea diasuga esalumu da defea. O dia hanaiga fawane ahoanoma.” Amalalu, e da nama hahawane iasu i. Amola ha:i manu ianu, na masa:ne logo doasi.

⁶ Na da Misiba moilai, Gedalaia ea diasuga esalomusa: asi. Amola na da dunu fi hame mugululi asi soge ganodini esala, ilima gilisili esalu.

*Yuda Soge Ouligisu Gedalaia
(2 Hina 25:22-24)*

⁷ *Yuda dadi gagui ouligisu mogili, amola dadi gagui dunu mogili, da Ba:bilone dunu ili gagulaligimusa: hame asi. Ili da nabi amo Ba:bilone hina bagade da Gedalaia, Yuda soge amola hame gagui dunu huluane amo da Ba:bilone sogega hame mugululi asi, ilima ouligima:ne ilegei dagoi. ⁸ Amaiba:le, Isama:iele (Nedanaia egefe) amola Youha:ina:ne (Galia egefe) amola Sila:ia (Da:nahiumede egefe) amola Ifai (Nidoufa dunu) egefelali, amola Ya:ia:sanaia (Ma:iaga soge dunu) amola ilima fa:no bobogesu dunu da Misiba moilaiga Gedalaia ba:musa: asi. ⁹ Gedalaia da ilima amane sia:i, “Na dilima dafawane sia:sa. Mae beda:ma! Ba:bilone dunu dili gagulaligisa:besa:le, amoga mae masa. Be guiguda: amo moi dogole noga:le fili, Ba:bilone hina bagade ea hawa: hamosa esaloma. Amasea, dilia da hahawane esalumu. ¹⁰ Na nisu da Misiba guiguda: esalumu. Amola Ba:bilone dunu da

---

* 40:7: 2 Hina bagade 25:22-24

guiguda: masea, na da dilia alofele iasu dunu agoane ba:mu. Be dilia ha:i manu bugili, waini hano, ifa fage amola olife susuligi noga:le lama. Amola hahawane dilia diasudafa amo ganodini esaloma.”

¹¹ Isala:ili fi dunu amo da Moua:be soge amola A:mone soge amola Idome soge amo ganodini esaloba, da Ba:bilone hina bagade da Isala:ili dunu mogili Yuda soge ganodini esaloma:ne amola Gedalaia ouligima:ne, logo doasi dagoi amo nabi.

¹² Amaiba:le, ilia da soge amoga ilia da afa-gogoi ba:i, amo yolesili, Yuda sogega buhagi. Ili da Gedalaia, Misiba moilaiga esalu, ema buhagi. Amogawi, ilia da waini amola ifa fage bagohame faili gagadoi.

Ilia Gedalaia Medole Legei
(2 Hina 25:25-26)

¹³ Amo fa:no, Youha:ina:ne amola dadi gagui amo da Ba:bilonega hame asi, ilia ouligisu dunu da Gedalaia, Misiba moilaiga esalu, ema misi. ¹⁴ Ili da ema amane sia:i, “A:mone hina bagade Ba:ialaise da Isama:iele di medole legemusa: asunasi dagoi.” Be Gedalaia da ilia sia: dafawaneyale hame dawa:i. ¹⁵ Amalalu, Youha:ina:ne da ema wamowane sia:i, “Na da Isama:iele ema asili medole legemusa:, dia na logo doasima. Dunu huluane e fasu dunu hame dawa:mu. E da di medole legemu da defea hame. Amai hamoi ganiaba, Yu dunu amo dima gilisi da bu afagogoi dagoi ba:mu. Amola se nabasu amola wadela:su da dunu huluane Yuda soge ganodini esalebe ilima doaga:mu.” ¹⁶ Be

Gedalaia da bu adole i, “Amo hou mae hamoma!
Dia Isama:iele ea hou nama olelebe da ogogosa.”

41

¹ *Oubi fesu amo odega, Isama:iele (Nedanaia egefe amola Ilisiam a ea aowa [Ilisiam a da hina bagade ea fi dunu amola hina bagade ea eagene ouligisu dunu afae galu]) e da Misiba moilaiga Gedalaia gousa:musa: asi. Ili a huluane da gilisili ha:i nanoba, ² Isama:iele amola dunu nabuane ea sigi misi amo, ilia gegesu gobihei sedade duga:le gadole, Gedalaia medole legei. ³ Amola Isama:iele da Isala:ili dunu huluane Misiba amoga Gedalaia sigi esalu, amola Ba: bilone dadi gagui dunu amogawi esalu, amo huluane medole lelegei.

⁴ Aya esoga, dunu huluane da Gedalaia ea medole lelegei amo hame nabi galu,

⁵ dunu 80agoane da Siegeme amola Siallou amola Samelia amoga misini, Misiba amoga doaga:i. Ili a da mayabo waga:ne, abula gadelale, ilisu da:i fa:ginisiwane misi. Ili a da gagoma amola gabusiga: manoma amo Debolo diasuga gobe le salimusa: gaguli manebe ba:i.

⁶ Amalalu, Isama:iele da Misiba amoga digini, ili gousa:musa: asi. E da ilima doaga:le, amane sia:i, “Sama misa! Gedalaia ba:musa: misa!”

⁷ Ili a da Misiba moilai amo ganodini golili sa:ili, Isama:iele amola ea fa:no bobogesu dunu da hedolowane ili medole lelegele, ilia bogoi da:i hodo amo hano uli dogoi ganodini sanasisi.

---

* 41:1: 2 Hina bagade 25:25

⁸ Be amo gilisisu ganodini, dunu nabuane gala ilia da Isama:ielema ha:giwane edegei, “Nini mae medole legema! Ninia da widi, bali, olife susuligi amola agime hano, soge ganodini wamolegei diala.” Amaiba:le, e da amo dunu hame medole legei.

⁹ Hano uli dogoi amo ganodini Isama:iele da dunu e medole legei amo ilia da:i hodo ha:digi, amo da uli dogoi bagade. Musa:, Isala:ili hina bagade Ba:iasia da Yuda hina bagade A:isa ema doagala:beba:le, A:isa da amo uli dogoma:ne sia:i. Isama:iele da amo uli dogoi, bogoi dunu ilia da:i hodo ha:digi amola uli dogoi da nabai ba:i.

¹⁰ Amalalu, e da hina bagade ea idiwi huluane amola Misiba dunu (amo Ba:ilone dadi gagui ouligisu Nebiusala:ida:ne da Gedalaia ema ouligima:ne sia:i) amo huluane afugili, ili udigili hawa: hamoma:ne, A:mone sogega hiouginana asi.

¹¹ Youha:ina:ne amola Yuda dadi gagui ouligisu dunu ema sigi esalu, ilia da Isama:iele ea wadela:i hou amo nabi dagoi. ¹² Amaiba:le, ilia da ilia fa:no bobogesu dunu gagadole, ema fa:no bobogele, hano wayabo Gibione moilai bai bagade gadenene amoga Isama:ielema doagala:i. ¹³ Dunu amo da Isama:iele da gagulaligi ilia da Youha:ina:ne amola ea dadi gagui ouligisu dunu ba:beba:le, hahawane bagade ba:i.

¹⁴ Ili da sinidigili, ilima hehenai. ¹⁵ Be Isama:iele amola ea dunu godoane gala da Youha:ina:nema hobeale, A:mone sogega hobeai.

¹⁶ Amalalu, Youha:ina:ne amola ea dadi gagui ouligisu dunu da dadi gagui dunu amola uda amola mano amola gulusu danai dunu amo Isama:iele da udigili hawa: hamomusa: lai, amo ouligi. ¹⁷ - ¹⁸ Ili da Ba: bilone fi ilima bagade beda:i galu. Bai Ba: bilone hina bagade da Gedalaia amo Yuda soge ouligima:ne ilegei dagoi, amola Isama:iele da Gedalaia amo medole legei dagoi. Amaiba:le, ilia da Ba: bilone dunu ilima hobeamusa:, Idibidi sogega masusa: asi. Logoga ahoanoba, ilia da Gimiha:me moilai, Bedeleheme gadenene, ouesalu.

42

Ili da Yelemaia Ili Fidima:ne Sia:ne Gado-musa: Adole Ba:i

¹ Amalalu, Youha:ina:ne (Galia egefe), A:salia (Housia:ia egefe), dadi gagui ouligisu dunu amola eno dunu bagade amola fonobahadi, da nama misini, ² amane sia:i, “Ninia adole ba:su nabima! Nini fidima:ne, Hina Godema sia:ne gadoma! Nini huluane da mae bogole esaloma:ne, amo fidima:ne Ema sia:ne gadoma! Musa: ninia da bagohame esalu. Be wali di da ba:loba, ninia da bagahame esala. ³ Hina Gode da ninima logo olelema:ne amola ninia hamomu olelema:ne, Ema sia:ne gadoma.”

⁴ Na da ilima bu adole i, “Defea! Dilia adole ba:i defele, na da ninia Hina Godema sia:ne gadomu. Ea sia:i liligi huluane, na da mae wamolegele, huluane dilima olelemu.”

⁵ Amalalu, ilia da nama amane sia:i, “Ninia da Hina Gode ba:ma:ne, dafawanedafa ilegesa.

Ninia da hamoma:ne sia:i huluane amo Hina Gode da dima sia:mu liligi, amo huluanedafa ilima fa:no bobogemu. ⁶ Ninia da dia nini fidima:ne Hina Godema sia:ne gadoma:ne adole ba:sa. Amo sia: ninia hahawane ba:sea o da:i dioiwane ba:sea, ninia da mae dawa:le, Hina Gode Ea sia: nabawane hamomu. Amasea, ninia da hahawane ba:mu.”

Hina Gode da Yelemaia ea Sia:ne Gadosu amoma Dabe Adole i

⁷ Eso nabuane aligili, Hina Gode da nama sia:i. ⁸ Amaiba:le, na da Youha:ina:ne amola dadi gagui ouligisu dunu e sigi esalu, amola dunu eno huluane ilima gilisima:ne sia:i. ⁹ Na da ilima amane sia:i, “Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, Ema dilia da na Ema adole ba:musa: asunasi, E da amane sia:i, ¹⁰ ‘Dilia da amo soge ganodini esaloma:ne hanai galea, Na da dilia fi gaguia gadomu - hame mugulumu. Na da dili bugimu amola hame fadegale fasimu. Na da dilima wadela:su iabeba:le, da:i diosa. ¹¹ Dilia Ba: bilone hina bagade ema beda:su hou yolesima. Na da dili amola nini esala. Amola ea gasa amoga dili se mae nabima:ne, Na da dili gaga:mu ¹² Bai Na da asigi amola goglema:ne olofosu dawa:. Na da hamobeba:le, Ba: bilone hina bagade da dilima asigimu, amola dilia sogedafa amoga buhagima:ne, logo doasimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.’

¹³⁻¹⁵ Be dilia dunu amo da Yuda soge ganodini esalebe, Hina Gode Ea sia: amola amo soge ganodini bu esalumu amo mae higama. Agoane mae sia:ma, ‘Hame mabu! Ninia da asili,

Idibidi sogega masunu. Bai amogawi ninia da gegesu hame ba:mu, amola gegemusa: ha lasu hame nabimu, amola hame ha:mu.’ Dilia da amane sia:sea, amasea Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, ‘Dilia da Idibidi sogega esaloma:ne masunu hanai galea, ¹⁶ gegesu (amoga dilia da beda:i) amo da dilima doaga:mu amola ha:i bagade (amoga dilia da beda:i) amo dilia ba:mu. Amasea, dilia Idibidi soge ganodini bogogia:mu. ¹⁷ Dunu huluane amo da Idibidi sogega masunu hanai gala, amo huluane da gegesu o ha:i bagade o olosu amoga bogogia:i dagoi ba:mu. Dunu afae esalebe da hame ba:mu. Bai Na da ilima wadela:su bagade iasimu.’

¹⁸ Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, ‘Na da Na ougi bagade amo Yelusaleme fi dunu ilima sogadigi. Amo defele, dilia da Na sia: mae nabawane Idibidi sogega ahoasea, Na da Na ougi bagade dilima sogadigimu. Dilia da wadela:lesi dagoi ba:mu. Dunu eno da dili higamu amola dilia dio amoga gagabusu aligima:ne ilegemu. Dilia da amo soge bu hamedafa ba:mu.’ ”

¹⁹ Amalalu, na da eno amane sia:i, “Hina Gode da dili Yuda soge ganodini hame mugululi asi esalebe dunu dilima dilia Idibidi sogega mae masa:ne sia:i dagoi. Amaiba:le, na da dilima sisasu iaha. ²⁰ Dilia da bogoma:ne giadofasu hamonana. Dilia da nama na da Hina Godema dili fidima:ne sia:ne gadoma:ne sia:i. Amola dilia da Ea sia:i liligi huluane amoma fa:no bobogema:ne dafawane ilegele sia:i. ²¹ Amola

wali, na da dilima sia: huluane adoi dagoi. Be dilia sia: huluane amo Hina Gode da na dilima alofele iasima:ne asunasi, amo nabimu higasa. ²² Amaiba:le, amo bu dawa:ma! Dilia da Idibidi sogega esaloma:ne masunu hanai gala. Be amo ganodini dilia da gegesu o ha:i bagade o olo bagade amoga bogogia:i dagoi ba:mu.”

43

Ilia da Yelemaia amo Idibidi Sogega Oule Asi

¹ Na da sia: huluane amo ilia Hina Gode da na ilima alofele iasima:ne asunasi, amo dunu fi ilima olelei dagoi. ² Amalalu, A:salaia (Housia:ia egefe) amola Youha:ina:ne (Galia egefe) amola gasa fi dunu huluane da nama amane sia:i, “Di da ogogosa! Ninia Hina Gode da di nini Idibidi sogega esaloma:ne mae masa:ne sia:musa:, di hame asunasi. ³ Belage (Nilia egefe) da di ninima hohonoma:ne, nenege degei dagoi. Bai e da Ba:bilone dunu da gasawane nini banenesili, nini medole legemu o Ba:bilone sogega afugili mugululi masunu, e da amo hanai galebe.”

⁴ Amaiba:le, Youha:ina:ne amola dadi gagui ouligisu dunu amola fi dunu huluane da Hina Gode Ea sia:i (amo da ilia Yuda soge ganodini esaloma:ne) amo hame nabasu.

⁵ *Amalalu, Youha:ina:ne amola dadi gagui ouligisu huluane, da dunu huluane Yuda soge ganodini esalu, amola dunu eno musa: fifi asi gala amoga afagogole buhagi, amo huluane Idibidi sogega oule asi. ⁶ Ilia da dunu amola

---

* 43:5: 2 Hina bagade 25:26

uda amola mano amola hina bagade ea idiwi ilia, dunu huluanedafa Nebiusa:la:ida:ne da Gedalaia ouligima:ne yolesi, na amola Belage amola, ilia huluanedafa Idibidi sogega oule asi. ⁷ Ilia da Hina Gode Ea sia:i mae nabawane, Idibidi sogega asili, Daha:banisi moilai bai bagadega doaga:i.

⁸ Amogawi, Hina Gode da nama amane sia:i, ⁹ “Dia igi bagade ladili, Isala:ili dunu ba:ma:ne, laga osoboga hamoi ga:i (bricks) logo fa:i amo Felou ea hina bagade diasu midadi gala, amoga uli dogone salima. ¹⁰ Amasea, Isala:ili dunu ilima amane sia:ma, ‘Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, Na da Na hawa: hamosu dunu Ba:bilone hina bagade Nebi-uga:denese ema misa:ne sia:mu. Na da ea hina bagade fisu amo igi hagudu uli dogoi ganodini gala, amo da:iya gagumu. E da ea hina bagade dedebosu abula diasu amo da:iya gagumu. ¹¹ E da misini, Idibidi fi ilima doagala:mu. Amola nowa da bogoma:ne ilegei, e da medole legemu. Nowa da udigili hawa: hamoma:ne ilegei, e da afugili oule masunu. Nowa da gobiheiga sone medole legema:ne ilegei, e da gobiheiga medole legemu. ¹² E da Idibidi ogogosu ‘gode’ ilia debolo diasu amo laluga ulagimu. E da ilia debolo ulagili, ilia ‘gode’ gagulaligimu. Sibi ouligisu dunu da ea abula amoga imu fifidili fasisa. Amo defele, Ba:bilone hina bagade da Idibidi soge liligi huluane fadegale, hasalalu masunu. ¹³ E da sema dawa:ma:ne igi duni bugi Hilioubalisi moilai bai bagade Idibidi soge ganodini gala, amo wadela:lesimu, amola Idibidi dunu ilia ogogosu ‘gode’ ilia debolo amo laluga

ulagimu.

44

*Hina Gode da Isala:ili Dunu Idibidi sogega
Esalu ilima Sia: Adole Iasi*

¹ Hina Gode da nama na da Isala:ili dunu Idibidi soge ganodini esala (Migidole amola Daha:banisi amola Memefisi moilai bai bagade amola Idibidi gagoe (south) soge) ilima sia:ma:ne sia:i. ² Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da ilima amane sia:i, “Dilila: da gugunufinisi amo Na da Yelusaleme amola Yuda moilai huluane amoma iasu, dilia da ba:i dagoi. Ili da wali mugului dagoi dialebe amola amo ganodini dunu esalebe hame ba:sa. ³ Bai amo dunu fi da Na ougima:ne, wadela:le hamoi. Ili da ogogosu ‘gode’ ilima gobe le salasu amola eno ‘gode’ amo dilia amola dilia aowalalia da ilima hamedafa nodone sia:ne gadosu, amo ilia hawa: hamosu hamonanu. ⁴ Na da Na hawa: hamosu balofede dunu dilima asunasilalu. Amola ilia da dilima amo hou Na da higa:i, amo maedafa hamoma:ne sia:i. ⁵ Be dilia da ilia sia: hame nabi, amola hame dawa:digisu. Dilia wadela:i eno ‘gode’ ilima gobe le salasu hou amo yolesimu hame dawa:i. ⁶ Amaiba:le, Na ougi bagade Na da Yelusaleme logo amola Yuda moilaiga sogadigi. Na da amo laluga ulagi. Ili da mugului dagoi ba:i. Dunu da amo beda:iwane fofogadigili ba:i, amola ilia da wali amaiwane diala.

⁷ Amaiba:le, Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da wali dilima adole ba:sa. Dilia da abuliba:le, dilila: wadela:lesima:ne, wadela:i hou hamosala:? Dilia da dilia dunu

amola uda amola mano da dilila: wadela:su lamu hanabela:? Amasea, dilia dunu afae esalebe hame ba:mu. ⁸ Dilia da abuliba:le Na ougima:ne, loboga hamoi 'gode' ilima nodone sia:ne gadobela:? Amola ogogosu 'gode' Idibidi sogge amoga dilia da esaloma:ne misi amo ganodini gala, ilima gobebe salasu hamosala:? Dilia da dilila: wadela:ma:ne hamosala:? Dilia da fifi asi gala huluanedafa da dili higamu amola dilia dio amoga gagabusu aligima:ne ilegemu, amo hanabela:? ⁹ Dilia, dilia uda, Yuda hina bagade, ilia uda amola dilia aowalalia huluane da Yuda moilai amola Yelusaleme logo amo ganodini, wadela:i hou bagade hamonanu. Amo dilia da gogoleila:? ¹⁰ Be dilia eso huluane amola wali dilia hou gogosiane hame fofonobosu. Dilia da Nama hame nodosu amola sema amo Na da dilima amola dilia aowalalima i, amoma hame fa:no bobogesu.

¹¹ Amaiba:le, Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da dilima ha lale, Yuda fi huluane wadela:lesimu. ¹² Amola Yuda fi dunu hame bogoi esalebe, ilia da Idibidi soggega masunu hanai. Ili huluane wadela:lesima:ne, Na da logo doasimu. Ili huluane, fonobahadi amola bagade, da Idibidi sogge ganodini gegesu o ha:i bagade amoga bogogia:mu. Dunu eno da amo hou beda:iwane fofogadigili ba:mu. Ili da Yuda fi dunu higamu amola ilia dio amoga gagabusu aligima:ne ilegemu. ¹³ Na da Yelusaleme fi ilima gegesu amola ha:i bagade amola olosu amoga se iasu. Amo defele, Na da Yuda fi Idibidi soggega esala, ilima se imunu. ¹⁴ Yuda fi dunu esalebe amo da Idibidi soggega esaloma:ne misi,

huluanedafa da bogogia:mu. Ilia da Yuda sogega buhagima:ne hanai. Be dunu afae da hame buhagimu. Be mugululi asi dunu bagahamedafa da buhagimu.”

¹⁵ Amalalu, dunu huluane (ilia uda da eno ogogosu ‘gode’ ilima gobelesalasu hamosu, amo ilia dawa:i) amola uda huluane amogawi lelu, amola Isala:ili fi dunu Idibidi gagoe (south) sogeganodini esalu, dunu gilisisu bagade, da nama amane sia:i,

¹⁶ “Ninia da dia sia: amo di da Hina Gode Ea Dioba:le ninima sia:i, amo hame nabimu. ¹⁷ Ninia da ninia musa: sia:i defele hamomu. Ninia da ninia uda ‘gode’ (hebene hina bagade Uda) ema gobelesalasu hamomu. Ninia aowalalia, ninia hina bagade amola ninia ouligisu dunu da Yuda moilai amola Yelusaleme logo amo ganodini, ema nodoma:ne, waini hano iasu sogadigisu. Amo defele ninia da hamomu. Amo esoga ninia da bagade gaguiwane, hame ha:i amola bidi hamosu hame ba:i. ¹⁸ Be ninia da Hebene hina bagade Uda ema gobelesalasu amola waini hano sogadigisu hou amo yolesiba:le, ninia wali hame gaguiwane ba:sa, amola ninia fi dunu da gegesu amola ha:i bagade amoga bogogia:lala.”

¹⁹ Amola uda ilia amane sia:i, “Ninia da agi ga:gi (Hebene hina bagade Uda ea ba:su agoane) gobelesalasu amola waini hano iasu sogadigisu amo hamobeba:le, ninia lagoalali da ninia hamobe hahawane ba:su.”

²⁰ Amalalu, na da dunu amola uda huluane amo da nama agoane bu adole i, ilima amane

sia:i, ²¹ “Dilia adi dawa:bela:? Gobebe salasu hou amo dilia amola dilia aowalalia, amola dilia hina bagade dunu amola dilia ouligisu dunu amola soge dunu huluane da Yuda moilai amola Yelusaleme logo amo ganodini iasu, amo Hina Gode da hame ba:bela:? E da amo gogoleila:? Hame mabu! ²² Wali eso dilia soge da wadela:lesi dagoi diala. Dunu eno da amo beda:iwane fofogadigili ba:sa, amola soge ea dio amoga ilia da gagabusu aligima:ne ilegesa. Bai Hina Gode da dilia wadela:i hou hamobe amo bu ba:mu higasu. ²³ Dilia da ba:sa! Wali se nabasu amola gugunufinisisu da dilima doaga:i dagoi. Bai dilia da eno ogogosu ‘gode’ ilima gobebe salasu hou hamosu amola Hina Godema wadela:le hamoi. Dilia da Ea hamoma:ne sia:i huluane amoma hame fa:no bobogesu.”

²⁴ - ²⁵ Na da dunu huluane olelei (amola uda ilima baligili olelei), amo Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da Yuda fi Idibidi soge ganodini esala ilima amane sia:sa, “Dilia amola dilia uda da ‘hebene hina bagade Uda’ ema sia: dafawane ilegei. Dilia da ema gobebe salimu amola waini hano iasu sogadigima:ne dafawane ilegesu, amola amo ilegesu dilia da dafawane hamoi. Defea! Dilia ilegesu mae yolesima! Hamoma! ²⁶ Be wali, Na, Hina Gode, da Na Dio Bagadedafa amoga dilia Isala:ili dunu Idibidi soge ganodini esala dilima dafawane sia: ilegei dagoi. Amo nabima! Na da dilia logo ga:i dagoi. Dilia da bu ‘na da Ouligisudafa Hina Gode Esala amo Ea Dioba:le sia: ilegesa’ amo bu hamedafa sia:mu. ²⁷ Dilia huluane hame gaguiwane, wadela:lesima:ne, Na da logo

doasimu. Dilia huluane da gegesu o olosu amoga bogogia:mu. Dunu afae esalebe hame ba:mu. ²⁸ Be afae afae da mae bogole, Idibidi fisili, Yuda sogega buhagimu. Amasea, dunu hame bogoi esalebe, ilia da Na sia: da dafawane amola ilia sia: da ogogosu, amo dawa:digimu. ²⁹ Na, Hina Gode, da Na sia:i liligi (amo soge ganodini Na da dilima se imunu amola wadela:su iasimu) dilia dafawane dawa:ma:ne, Na da dawa:digima:ne olelesu dilima imunu. ³⁰ *Amo da Na Yuda hina bagade Sedegaia amo ea ha lai, Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese (e da Sedegaia medole legemu hanai) ema i - amo defele Na da Idibidi hina bagade Hofala ea ha lai dunu (ilia e medole legemu hanai) ilima imunu.”

45

Gode da Belage Gaga:mu Sia:i

¹ *Yuda hina bagade Yihoiagimi (Yousaia egefe) ea ode biyadu ouligibiga, Belage da na sia:i liligi meloaga dedei. Amalalu, na da ema amane sia:i, ² “Hina Gode, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, ³ ‘Belage! Di da amane sia:sa; Na da bagade da:i dioi! Na da hou huluane yolesimusa: dawa:! Na da bogomuwane gogonomasa, amola olofosu hame ba:sa!

⁴ Be Na, Hina Gode, da Na gagui liligi amo mugululala, amola Na bugi liligi amo a:le fasilala. Na da osobo bagade huluanedafa amoga agoane hamomu. ⁵ Di da Na da dima afaemagasu

---

* **44:30:** 2 Hina bagade 25:1-7 * **45:1:** 2 Hina bagade 24:1; 2 Hou Olelesu 36:5-7; Da:niele 1:1-2

hamoma:ne hogosala:? Mae hogoma! Bai Na da osobo bagade fifi asi gala huluane ilima gugunufinisisu iasimu. Be di da habidili ahoasea, Na da dia esalusu gaga:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.' "

46

Ba: bilone dunu da Idibidi fi Dunu Hasali

¹ Hina Gode da fifi asi gala ilia hou nama olelei. ² *E da hidadea Idibidi fi ilia hou olelei. E da Idibidi hina bagade Nigou ea dadi gagui wa:i amo ilia hou olelei. Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese da Yuda hina bagade Yihoiagimi ea ouligisu ode biyaduga, e da Gagimisi moilai bai bagade Iufala:idisi Hano gadenene amoga hina bagade Nigou ea dadi gagui wa:i amoga hasalasi. Hina Gode da amane sia:i, ³ "Idibidi dadi gagui ouligisu dunu da amane wele sia:sa, 'Dilia da:igene ga:su momagele, gegemusa: mogodigili masa.

⁴ Dilia hosi liligi momagele, ili da:iya fila heda:ma!

Dadalema! Ouli habuga figisima!

Dilia goge agei debema!

Dilia da:igene ga:su liligi gasisalima!'

⁵ "Be Na da adi ba:sala:?" Hina Gode da amane sia:sa. "Ilia da beda:iba:le sinidigisa. Ilia ha lai da ili fanana. Ilia da bagadewane beda:iba:le, mae beba:le hobeasa.

⁶ Be hedolodafa hehenasu dunu da baligili hobeamu hame dawa:. Dadi gagui dunu da

---

* 46:2: Aisaia 19:1-25; Isigiele 29:1 - 32:32

hobeale masunu hamedei ba:sa. Gagoe (north) sogega, Iufala:idisi Hano gadenene, ilia da emo udagaguli dafasa.

⁷ Fi amo da Naile Hano defele heda:le ea bega: nabale aduga:le daha, amo fi da nowala:?

⁸ Amo fi da Idibidi. E da Naile Hano defele heda:le, ea bega: nabane aduga:le daha. Idibidi da amane sia:i, 'Na da heda:le, osobo bagade dedebomu. Na da moilai amola amo ganodini esalebe dunu amo wadela:lesimu.

⁹ Hosi masa:ne sia:ma! Sa:liode masa:ne sia:ma! Dadi gagui dunu gadili asunasima! Ilia da Suda:ne amola Libia soge, ilia da:i ga:su gaguiwane maha. Amola dadia gegesu bagade dawa:su dunu Lidia sogega misi, amo asunasimu.' "

¹⁰ Wali eso da Ouligisudafa Hina Gode Bagadedafa Ea Eso. Wali eso E da dabemu. Wali eso E da Ea ha lai ilima se imunuu. Fedege agoane, Ea gobihei da sadima:ne, Ea ha lai na dagomu. Amola sadima:ne, ilia maga:me manu. Wali eso, gagoe (north) soge Iufala:idisi Hano gadenene, Hina Gode Bagadedafa da gobebe salasu hamomu.

¹¹ Idibidi dunu! Manoma hogomusa:, Gilia:de sogega masa! Dilia manoma da udigili hamedei agoane ba:i dagoi. Dilia da uhimu da hamedei.

¹² Fifi asi gala huluane da dilia gogosiasu ba:i, amo nabi dagoi. Dadi gagui afae afae da ea sama amoma emo udagaguli, ela gilisili osoboga dafasa.

Nebiuga:denese da Manebe

13 †Ba: bilone hina bagade Nebiuga: denese da Idibidi doagala: musa: manoba, Hina Gode da nama amane sia:i,

14 “Idibidi moilai bai bagade (Migidole, Memefisi amola Daha: banisi) amo ganodini ha: giwane amane olelema, ‘Dilila: gaga: ma: ne, momagema! Dilia huluane gegesu ganodini wadela: lesi dagoi ba: mu. 15 Dilia gasa bagadedafa dadi gagui dunu da abuliba: le dafabela: ? Bai Hina Gode da ili fane legei dagoi. 16 Dilia dadi gagui dunu da emo udagaguli dafai dagoi. Ilia enoma enoma amane sia: daha, ‘Hedolo! Ninia ha lai amoga medole legesu mae ba: ma: ne, ninia fi dunu diasuga ahoa: di.’

17 Idibidi hina bagade ema amo gaheabolo dio asulima, ‘Sia: Bagade Hidasu Dunu, E da Hasalasisu Giadofai.’

18 Na, Hina Gode Bagadedafa, da Hina Bagade! Na da Gode Esala! Da: ibo Goumi da goumi huluane baligisa. Amola Gamele Goumi da hano wayabo bagade amoga bagade heda: i dagoi ba: sa. Amo defele, dilima doagala: su dunu ea gasa da dilia gasa bagadewane baligimu.

19 Dilia Idibidi fi dunu! Udigili hawa: hamomusa: masa: ne momagema! Memefisi moilai bai bagade da wadela: i hafoga: i soge amo ganodini dunu esalebe hame ba: mu, agoai ba: mu galebe. 20 Idibidi da bulamagau aseme noga: idafa agoane ba: sa. Be gagoe (north) amoga gasonasu awinimi ema doagala: musa: manebe ba: sa.

---

† 46:13: Yelemaia 43:10-13

21 Idibidi muni hawa: hamosu dadi gagui dunu amola da bulamagau mano fonobahadi defele, gasa hame ba:sa. Ili da bu gegemusa: hame lelu. Ili da sinidigili, hobeai. Ili wadela:mu eso da doaga:i dagoi.

22 - 23 Ha lai dadi gagui wa:i da manebe ba:loba, Idibidi da sania agoane soiya afia:i. Ili ha lai da dunu amo da goaheiga ifa aba amola iwila bagade wadela:su, amo defele ilima doagala:sa. Ha lai dadi gagui da idimu hame gala. Ili idi da danuba: wa:i ilia idi baligisa.

24 Idibidi dunu da gogosiasu ba:sa. Gagoe (north) fi dunu da ilima hasalasi dagoi. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

25 - 26 Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da amane sia:sa, “Na da Dibisi moilai bai bagade ea ogogosu ‘gode’ A:imone amola Idibidi fi huluane (ilia ‘gode’ amola hina bagade) ilima se bagade imunu. Na da Idibidi hina bagade amola dunu huluane ema fa:no bobogesa, amo lale, dunu amo da ili medole legemusa: hanai ilima imunu. Na da ili amo Ba:bilone hina bagade Nebiuga:denese amola ea dadi gagui wa:i ilima imunu. Be hobeai, dunu da musa: Idibidi soge ganodini esalu, amo defele, dunu da bu amo ganodini esalumu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Ea Fi Dunu Gaga:mu

27 †Hina Gode da amane sia:i, “Na fi dunu! Mae beda:ma! Dilia da soge sedaga amo ganodini udigili hawa: hamonana. Be amoga Na da

---

† 46:27: Yelemaia 30:10-11

dili gaga:le, fadegamu. Dilia da dilia sogedafa amoga buhagili, olofole esalumu. Amasea, dilia da gaga:iwane, mae beda:iwane, amo ganodini esalumu.

²⁸ Na da dilima misini, dili gaga:mu. Na da fifi asi gala amoga Na da dili afagogoi dagoi, amo huluane wadela:lesimu. Be Na da dili hame wadela:lesimu. Na da dilima se imunu. Be amo se iasea, moloidafa se fawane imunu. Na, Hina Gode, Na da sia:i dagoi.”

47

Hina Gode da Filisidini Soge Ea Hou Olelei

¹ *Idibidi hina bagade da Ga:isa moilai bai bagade amoga doagala:i. Be hidadea, Hina Gode da Filisidini fi ilia hou nama olelei. ² E da amane sia:i, “Ba:ma! Gagoe (north) sogega hano da heda:le, hano bagade heda:i defele dalebe ba:mu. Hano da soge huluane, liligi amola moilai amola dunu amogawi esala, amo huluane dedebomu. Dunu da ili fidima:ne wele sia:mu. Amola osobo bagade dunu huluane da ha:giwane dinanebe ba:mu.

³ Iliia da hosi ilia ahoa emo goba: heda:be agoai nabimu, amola sa:liode emo sisiga:ilia genena: genena:be nabimu. Eda da ilia mano gaga:musa: hame sinidigimu. Iliialobo da ilia afodili bodola:le gudusa.

⁴ Filisidini soge ea wadela:mu eso da doaga:i dagoi. Daia amola Saidone moilai bai bagade da ilima fidimusa: logo ga:i dagoi ba:mu. Na,

---

* **47:1:** Aisaia 14:29-31; Isigiele 25:15-17; Youele 3:4-8; A:imose 1:6-8; Sefanaia 2:4-7; Segalaia 9:5-7

Hina Gode, da Filisidini dunu (amo da Galidi oga amoga misi) amo huluane wadela:lesimu.

⁵ Ga:isa moilai bai bagade dunu huluane da da:i dioi bagade naba. Amola A:siegelone moilai bai bagade fi dunu da ouiya:le esala. Filisidini dunu eno huluane da habowali seda didigia:ma:bela:?

⁶ Dilia da amane wele sia:sa, ‘Hina Gode! Dia se iasu gobihei sedade da eso habowali seda hedofalaloma:bela:?’ Amo ea salasu ganodini, helefima:ne, salima!”

⁷ Be Na da amo gobihei hawa: hamoma:ne sia:i dagoiba:le, e da helefimu hamedei ba:sa. Na da ema e da A:siegelone dunu fi hano wayabo bagade bega: esala, ilima doagala:musa: sia:i dagoi.”

48

Moua:be Soge da Wadela:lesi Dagoi Ba:mu

¹ *Hina Gode Bagadedafa da Moua:be soqe amoma misunu hou amane olelei, “Nibou fi dunu ilima asigima! Bai ilia moilai da wadela:lesi dagoi. Ha lai dunu da Giliada:ime moilai bai bagade lale, ea gasa bagade gagili sali diasu mugululi, ea fi dunu gogosiana:ne ilima hasalasi.

² Moua:be ea gasa bagade hou da wadela:lesi dagoi. Ha lai dunu da Hesiabone moilai bai bagade lale, Moua:be fi huluane wadela:lesimusa: ilegelala. Ha lai dadi gagui

---

* 48:1: Aisaia 15:1 - 16:14, 25:10-12; Isigiele 25:8-11; A:imose 2:1-3; Sefanaia 2:8-11

dunu da Doulassi Dunu moilaiga doagala:musa: ahoasea, hasalasiimu.

³ Holona:ime moilai bai bagade dunu da bagade wele sia:sa, 'Gugunufinisisu! Gegesu manebe!'

⁴ Moua:be da wadela:lesi dagoi. Mano ilia dinanebe nabima!

⁵ Ilia dinanebe nabima! Logo amo da Lihidi moilaiga heda:sa, amola Holona:ime amoga doaga:sa, amoga ilia da digini ahoa. ⁶ Ilia da amane sia:sa, 'Hedolo! Dilia esalusu gaga:ma:ne, hehenama! Hafoga:i sogega sigua dougi defele hobeama!'

⁷ Moua:be fi dunu! Dilia da dilia gasa dafawaneyale dawa:i. Be wali dilia da enoga hasalasi dagoi ba:mu. Dilia ogogosu 'gode' Gimosie amola ea ouligisu dunu amola gobebe salasu dunu da mugululi asi dagoi ba:mu.

⁸ Moilai huluanedafa da wadela:lesi dagoi ba:mu. Afae da hame dialumu. Fago amola umi amola soge huluane da wadela:lesi dagoi ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

⁹ Moua:be ea bogoi dawa:digima:ne, uli dogoi da:iya igi wanonesima. E da hedolowane wadela:lesi dagoi ba:mu. Ea moilai huluane da mugului dagoi ba:mu amola amo ganodini, dunu da bu hame esalumu." ¹⁰ (Nowa da Hina Gode Ea hawa: hamosu higale hamobe, ema gagabusu aligima:ne ilegemu da defea. Nowa da ea gegesu gobiheiga dunu eno hame hedofasa, ema gagabusu aligima:ne ilegemu da defea.)

*Moua:be Moilai Huluane da Gugunufinisisi
Dagoi Ba:mu*

¹¹ Hina Gode da amane sia:i, “Moua:be da eso huluane gaga:iwane esalu. Ea fi da hamedafa mugululi asi ba:i. E da waini hano amo da ganagu eno enoga hame sogasali agoane. Ea gawini ba:su da hame wadela:lesi, noga:i gala. ¹² Amaiba:le, wali, eso da misunu amoga Na da dunu amo Moua:be waini hano agoane sogadigima:ne, asunasimu. Ili da Moua:be waini faigelei amo hagia:le goudane fifili wadela:lesimu.

¹³ Amasea, Isala:ili dunu da musa: ilia ogogosu ‘gode’ Bedele ema dafawaneyale dawa:i be ema dafawaneyale dawa:su hou yolesi, amo defele Moua:be dunu da ilia ogogosu ‘gode’ Gimosie ema dafawaneyale dawa:su hou yolesimu.

¹⁴ Moua:be dunu! Dilia abuliba:le hidale, dilia da gasa bagade gegesu dunu gegesu ganodini adoba:i dagoi, amo udigili sia:sala:?

¹⁵ Moua:be soge amola ea moilai huluane da wadela:lesi dagoi. Ea ayeligi dunu noga:idafa huluane da medole legei dagoi ba:sa. Na da Hina Bagade, Hina Gode Bagadedafa, amola Na da sia:i dagoi.

¹⁶ Moua:be ea wadela:mu eso amola ea mugulumu eso da gadenena mana.

¹⁷ Dilia dunu amo gadenene esala amola dunu huluane amo da ea musa: gasa bagade hou dawa: dunu! Ema asigiba:le, da:i dioma! Amane sia:ma, ‘Ea gasa bagade ouligisu hou da wadela:lesi dagoi. Ea gasa amola ea hadigi da bu hamedafa ba:mu.’

¹⁸ Dilia dunu amo da Daibone moilai bai bagade ganodini esala! Eno dunu da dilima

nodosu. Be wali amo hadigi sogebi yolesili, osobo dou amoga fima. Moua:be e wadela:lesimu dunu da doaga:i dagoi. E da Moua:be ea gasa bagade gagili sali diasu amo mugului dagoi.

¹⁹ Dilia Aloua moilai amo ganodini esalebe dunu! Logo bega: ouleloma! Dunu amo da hobeale ahoanebe ba:sa, ilima adi hou da Moua:bema doaga:i dagoi, amo adole ba:ma. ²⁰ Ilia da bu adole imunu, 'Moua:be da dafai dagoi. Ema asigiba:le, dima! Bai e da gogosiasu lai dagoi. Anone Hano bega: amo Moua:be da wadela:lesi dagoi ha:giwane sia:ma.'

²¹⁻²⁴ Na da agolo da:iya umi soge moilai amoma fofada:i dagoi. Amo da Houlone amola Yasa, Mefa:ia:de, Daibone, Nibou, Bede Dibalada:ime, Giliada:ime, Bedega:imuli, Bedemioune, Giliode amola Bosela. Moilai huluane, gadenene amola sedaga, amo da Na fofada:su ba:i dagoi. ²⁵ Moua:be ea gasa fi hou da goudanesi dagoi. Ea gasa huluane da wadela:lesi dagoi. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi."

Moua:be da Fofonoboi Dagoi Ba:mu

²⁶ Hina Gode da amane sia:i, "Moua:be amo feloama:ne hamoma! E da Nama odoga:i dagoi. Moua:be da hi isoi amo da:iya bebesomu. Amola eno dunu amo ba:beba:le, oufesega:mu. ²⁷ Moua:be fi! Dawa:ma! Dilia da Isala:ili dunu ilima oufesega:su. Abuliba:le? Ilia da wamolasu dunuma gilisibala:?"

²⁸ Dilia Moua:be sogega esalebe dunu! Dilia moilai yolesima! Agolo gafulu amoga esalomusa: masa! Dafe sio da gafulu la:idi ea bibibi amo

defele bibila masa. Dilia amo defele hamoma!
²⁹ Moua:be fi da gasa fi hamosa. Na da nabi dagoi. Iliā hidale gasa fili, ilia hou da eno dunu huluane ilia hou baligisa amo hidale dawa:sa.
³⁰ Na, Hina Gode, da ilia gasa fi hou dawa:. Iliā hidasu hou da hamedei liligi agoane ba:mu, amola ilia hawa: hamobe liligi da hame dialumu.
³¹ Amaiba:le, Na da Moua:be esalebe dunu huluane dawa:sea, dimu. Amola Ge Helese dunu amo dawa:sea, dimu. ³² Na da Ya:isa dunuma dawa:iba:le disu. Be Na da Sibima dawa:sea, baligili dimu. Sibima moilai bai bagade! Di da fedege agoane waini efe amo ea amoda da Bogoi Hano Wayabo amo baligili, Ya:isa moilai bai bagadega doaga:sa. Be wali dia mugi oubiga fage ligi amola dia waini fage da wadela:lesi dagoi. ³³ Moua:be nasegagi soqe da hahawane hou fisi dagoi. Na da waini hano waini fage banenesisu amoga mae masa:ne logo ga:i. Waini hano hamosu dunu da hahawane wele sia:su be wali hame ba:sa. ³⁴ Hesiabone amola Iliā:ile dunu fi da bagade wele sia:be. Dunu huluane asili Ya:iha:se moilai bai bagadega doaga:sea da amo wele sia:su naba. Soue, Holona:ime amola Egela:de Sielisiaia, amo fi huluane da ilia wele sia:su naba. Amola Nimilimi Hano fonobahadi da hafoga:i dagoi. ³⁵ Moua:be fi dunu da ilia ogogosu 'gode' ilima ilia nodone sia:ne gadosu sogebi amoga gobelesalasu hou hamonana. Be Na da ilia logo hedofamu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi.

³⁶ Amaiba:le, Na da Moua:be fi dunu amola Ge Helese dunu ilima asigiba:le, dunu amo da bogoi idigisa amoga baidama dusa, amo defele

heawini da:i diosa. Bai ilia musa: gagui liligi huluane da fisi dagoi. ³⁷ Ilia huluane da ilia dialuma hinabo amola ilia mayabo waga:i dagoi. Ilia da ilila: lobo fa:ginisisi amola ilia da wadela:i abula eboboi gasisasali dagoi. ³⁸ Diasu gadodili amola moilai mogoa sogebi amo ganodini, didi-gia:lalebe fawane naba. Bai dunu da ganagu amo dunu huluane higabeba:le goudasa, amo defele Na da Moua:be fi goudanesi. ³⁹ Moua:be da goudai dagoi. Wele sia:ma! Moua:be da gogosiasu lai dagoi. E da mugului dagoi. Amola, fifi asi gala da ilia soge sisiga:le fi diala da ilima oufese:sa. Na Hina Gode da sia:i dagoi.”

Moua:be da Dafawane Wadela:lesi Dagoi Ba:mu

⁴⁰ Hina Gode da ilegei dagoi. Dunu fi eno da buhiba amo ea ougia ilua:lebe defele, Moua:be ilima doagala:mu. ⁴¹ Amasea, Moua:be ea moilai amola gagili sali diasu huluane lai dagoi ba:mu. Amo esoga, Moua:be dadi gagui dunu da uda ea mano lamu gadenebeba:le beda:sa, amo defele bagade beda:mu. ⁴² Moua:be da wadela:lesi dagoi ba:mu. E da fidafa agoane bu hame ba:mu. Bai amo fi da Nama odoga:i dagoi.

⁴³ Moua:be fi dunu dafawane gugunufin- isima:ne, beda:su hou, uli dogoi amola sani fawane da momagele diala. Hina Gode da amo ilegei dagoi. ⁴⁴ Nowa da beda:su hou amoga hobeamusa: dawa:sea da uli dogoi ganodini dafamu amola nowa da uli dogoi amo si dasea amola bu heda:le hobeasa, e da eno sani amo ganodini sa:imu. Bai Hina Gode da

Moua:be ea wadela:su eso ilegei dagoi. ⁴⁵ Gasa hamedei mugululi asi dunu da Hesiabone (musa:hina bagade Saihone da ouligisu) amo ganodini gaga:ma:ne wamoaligimusa: dawa:lala. Be amoga lalu sawa: da heda:lalebe. Moua:be fi dunu da gegesu hahawane ba:su. Be wali ilia alalo amola goumi da laluga nei dagoi ba:sa.

⁴⁶ Moua:be dunuma asigima! Iliā da ogogosu 'gode' Gimosie ema nodone sia:ne gadosu. Be ilia huluane da wadela:lesi dagoi, amola ilia egefe amola idiwi da ga udigili hawa: hamomusa: hiouginana asi dagoi ba:sa.

⁴⁷ Be hobeā Hina Gode da Moua:be soge amoma bu hahawane hou imunu. Amo hou huluane, Hina Gode da Moua:be amoma hamoma:ne sia:i dagoi.

49

Hina Gode da A:mone Fi ilima Se Ima:ne Fofada:i

¹ *Hina Gode da A:mone fi ilia hou dawa:le, amane sia:i, "Isala:ili dunu da habila:? Iliā soge gaga:ma:ne, dunu da hame esalabala? Abu-liba:le ilia da dunu fi amo da ogogosu 'gode' Moulegema nodone sia:ne gadosa, amo Ga:de soge esaloma:ne lamusa:, logo doasibala:?" ² Be eso da misunu, amoga, Na hamobeba:le, moilai bai bagade La:ba amo ea fi dunu da gegemusa: ha lasu nabimu. Amasea, La:ba da mugului dagoi amola ea moilai fonobahadi sisiga:le diala amo laluga nei dagoi ba:mu. Amasea, Isala:ili fi

---

* 49:1: Isigiele 21:28-32, 25:1-7; A:imose 1:13-15; Sefanaia 2:8-11

dunu da ilia soge bu samogemu. ³ Hesiabone fi dunu! Wele sia:ma! A:iai moilai bai bagade da wadela:lesi dagoi. La:ba uda dilia! Didigia:ma! Wadela:i eboboi abula salawane, da:i dione didigia:ma! Udigili gagoudusa:ili hehenama! Dilia ogogosu 'gode' Moulege amola ea gobelesalasu amola ouligisu dunu da gilisili gadili mugululi asi dagoi ba:mu. ⁴ Dilia hohonosu dunu da abuliba:le hidale sia:sala:? Dilia gasa da fisilala. Dilia abuliba:le dilia gasa bagadeba:le, dunu eno da dilima beda:iba:le, dilima hame doagala:mu, amo dafawaneyale dawa:beba:le, sia:dalala:? ⁵ Na da ilegeiba:le, beda:su da dilima sisiga:mu. Dilia da hobeamu. Dunu afae afae da hi esalusu gaga:ma:ne hobeamu. Amola dilia dadi gagui dunu bu gilisimusa:, dunu afae da hame ba:mu. ⁶ Be amogalu fa:no agoane, Na da A:mone bu bagade gaguiwane hamomu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Idome fi ilima Se Ima:ne Fofada:i.

⁷ †Hina Gode Bagadedafa da Idome fi ilia hou dawa:le, amane sia:i, “Idome fi dunu da ilia noga:i asigi dawa:su fisibala:? Ilia fada:i sia:su dunu da ilima fada:ne sia:mu gogoleila:? Ilia asigiga dawa:digisu huluane da fisi dagobela:? ⁸ Dida:ne dunu! Sinidigili, hobeama! Na da Iso egaga fi amo wadela:lesimu. Bai ilima se imunu eso ilegei da doaga:i dagoi. ⁹ Dunu da waini fage faisia, ilia waini fage afae afae waini efega

---

† 49:7: Aisaia 34:5-17, 63:1-6; Isigiele 25:12-14, 35:1-15; A:imose 1:11-12; Oubadaia 1-14; Ma:lagai 1:2-5

yolesisa. Amola wamolasu dunu da gasia masea, ilia hanai liligi fawane laha.

¹⁰ Be Na da Iso egaga fi huluanedafa fadegai dagoi. Amola Na da ilia wamoaligisu dedebosu huluane, amo ilia bu wamoaligimu hamedei ba:ma:ne, fadegai dagoi. Idome dunu fi huluane da wadela:lesi dagoi. Afae esalebe hame ba:sa.

¹¹ Dilia guluba: mano huluane Na ouligima:ne yolesima! Dilia didalo uda! Mae dawa:ma! Na da dili noga:le ouligimu. ¹² Dunu eno da wadela:i hou hame hamosu, amo da se iasu lai dagoi. Amaiba:le, dilia da abuliba:le se iasu hame ba:mu dawa:sala:? Hame mabu! Dilia da se iasu dafawane ba:mu. ¹³ Na Nisu da ilegei dagoi. Bosela da wadela:i hafoga:i soge agoane ba:mu. Dunu eno da amo beda:iwane fofogadig-ili ba:muba:le, ilia da ema oufesega:ne, amo ea dioba:le, gagabusu aligima:ne ilegemu. Moilai gagai fonobahadi amo huluane ema gadenene diala da mugululi dagole, eso huluane amaiwane dialebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

¹⁴ Na (Yelemmaia) da amane sia:i, “Idome fi dunu! Hina Gode da nama sia:i dagoi. E da sia: adole iasu dunu amo fifi asi gala ilia dadi gagui wa:i gilisili, dilima doagala:musa: momagemane amo adomusa: asunasi. ¹⁵ Hina Gode da hamobeba:le, dilia da gasa hame ba:mu. Amasea, dunu eno da dilima hame nodomu.

¹⁶ Dilia gasa fi hou da dilima ogogoi dagoi. Dilisu da dunu eno da dilima beda:i amo dawa:sa. Be ilia da dilima bagade hame beda:i. Dilia fedege agoane gadodili goumi gafulu amoga buhiba ea esalebe hou defele esala. Be Hina Gode, da dilia

dafama:ne hedofamu. Hina Gode da sia:i dagoi.”

¹⁷ Hina Gode da amane sia:i, “Na da Idome amo bagadewane wadela:lesimu. Amasea, dunu eno da baligili ahoasea, ilia da beda:iba:le bagadewane fofogadigimu.

¹⁸ †Sodame amola Goumola amola moilali ela sisiga:le diala, amo da wadela:lesi dagoi ba:i. Amo wadela:su defele da Idome fi ilima doaga:mu. Amo soge da eso huluane, dunu fi esalebe hamedei soge ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

¹⁹ Laione wa:me da Yodane Hano bega: iwila amo yolesili, bulamagau ha:i manu mola:ya:i gisi soge amoga manebe, amo defele, Na da Idome dunu ilia sogega misini, ili hobeama:ne sefasimu. Amasea, Na da ouligisu dunu amo fi ouligima:ne ilegemu. Nowa da Na agoanela:? Nowa da Nama doagala:ma:bela:? Nowa ouligisu dunu da Nama ha lai hamoma:bela:? ²⁰ Amaiba:le, Na ilegebe nabima! Na da Idome soge fi dunu amola Dima:ne moilai bai bagade dunu ilima se imunu. Ili mano amola da ga hiougiligai dagoi ba:mu. Amola dunu huluane da amo hou beda:iwane fofogadigili ba:mu.

²¹ Idome soge da dafasea, ha lasu bagade nababeba:le, osobo bagade da igugumu. Amola, Agaba Hano Adobo da sedadewane diala. Be beda:ma:ne ha lasu da bagadeba:le, ilia amola da amo sia: nabimu. ²² Buhiba da ea ougia ilua:le, gududili wa:le ahoa, amo defele, ha lai dunu da Bosela doagala:mu. Amo esoha, uda da mano

---

† 49:18: Mui 19:24-25

lamu gadenesea beda:i, amo defele Idome dadi gagui dunu da beda:mu.”

Hina Gode da Dama:sagase Fi ilima Se Ima:ne Fofada:i

²³ §Hina Gode da Dama:sagase fi ilia hou dawa:le amane sia:i, “Ha:ima:de amola Aba:de moilai bai bagade dunu da da:i dioi sia:nababeba:le, da:i dione dawa:lala. Hano wayabo bagade ea gafului da sa:iboso amoga heda:sa, amo defele da:i dioi da ilima heda:beba:le, ilia da helefimu hame dawa:.” ²⁴ Dama:sagase fi dunu da gasa hame amola beda:iba:le, hobeale asi dagoi. Uda da mano lamu gadenesea, se naba amola hahawane hame ba:sa, amo defele ilia da hamosa. ²⁵ Musa: Dama:sagase moilai bai bagade da bagade ba:i amola hahawane dialu. Be wali, amo ganodini, dunu esalebe da hame ba:sa. ²⁶ Amo esoga Na da ema se iasea, ea ayeligi dunu da ea logo ganodini medole legei dagoi ba:mu, amola ea dadi gagui wadela:lesi dagoi ba:mu. ²⁷ Na da Dama:sagase ea gagoi dobea laluga ulagimu amola hina bagade Beneha:ida:de ea diasu laluga ulagimu. Na, Hina Gode Bagadedafa, da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Gida Fi amola Ha:iso Moilai bai bagade Fi ilima Se Ima:ne Fofada:i

²⁸ Hina Gode da Gida fi amola soqe amo da Ha:iso fi ilia ouligi (amo soqe Ba:bilone hina bagade Nebiuga:denese da hasalalu lai) ilima amane hamoma:ne sia:i, “Gida fi ilima

---

§ 49:23: Aisaia 17:1-3; A:imose 1:3-5; Segalaia 9:1

doagala:ma! Amo gusudili fi wadela:lesima!
²⁹ Ilia abula diasu amola sibi fi wa:i amola ilia diasu abula amola ilia liligi huluane abula diasu ganodini diala, amo lama! Ilia ga:mele amola lama! Amola fi dunu ilima, 'Beda:su da dilima sisiga:sa' olelema!

³⁰ Ha:iso dunu! Na da dilima sisasu iaha! Wamoaligimusa:, sedagawane hobeama! Ba: bilone hina bagade, Nebiuga:denese, da dilima doagala:ma:ne ilegei dagoi. E da amane sia:sa, ³¹ 'Defea! Amo dunu fi da hahawane gaga:i dagoi, ilisu dawa:sa. Be ninia da ilima doagala:mu. Ili moilai da logo ga:su hame gala amola hame gagili sali agoane ba:sa.'

³² Ili ga:mele amola laigebo huluane lale dagoma! Na da la:idi huluane amoga amo fi ilia dialuma hinabo dunumuni dadamuni, afagogomu. Amola la:ididili la:ididili, amoga ilima wadela:lesisu iasimu. ³³ Na da Ha:iso amo hafoga:i soqe agoane eso huluane dialoma:ne hamomu. Sigua wa:me fawane da amo ganodini esalebe ba:mu. Amo ganodini, eso huluanedafa, dunu fi da hame esalebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi."

Hina Gode da Ila:me fi ilima Se Ima:ne Fofada:i

³⁴ Sedegaia da Yuda soqe hina bagade ouligisu hou lai. Amogalu, Hina Gode Bagadedafa da hou amo E da Ila:me fi ilima ilegei, amo nama olelei. ³⁵ E amane sia:i, "Dadi gagui dunu ilia hamobeba:le, Ila:me da gasa lai. Be Na da dadi gagui dunu huluane medole legemu. ³⁶ Na sia:beba:le, fo bagade da la:idi huluane amoga Ila:me wadela:ma:ne misunu. Na da ea

fi dunu fifi asi gala huluanedafa amo ganodini esaloma:ne, afagogomu. ³⁷ Na hamobeba:le, Ila:me fi dunu da ilia ha lai amo da ili medole legemusa: hanai, ilima bagade beda:mu. Na da ougi bagadeba:le, Na da dadi gagui wa:i ili huluane wadela:lesima:ne, ilima asunasili, dunu afae esalebe hame ba:mu. ³⁸ Na da ilia hina bagade amola ouligisu dunu huluane wadela:lesimu. Amasea, amogawi, Na da Na fisu gaguli, ili ouligimu. ³⁹ Be fa:nodafa, Na da Ila:me dunu ilia bu hahawane gaguiwane buhagima:ne, logo doasimu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

50

Ba: bilone da Gesowale Lai Dagoi Ba:mu

¹ *Hina Gode da Ba: bilone moilai bai bagade fi ilima Ea sia:ne iasu ilegei amo nama amane olelei,

² “Fifi asi gala ilima olelema! Ha:giwane sisia:ma!

Dawa: digima:ne hahamosu olelelalu,
sisia:ma!

Amo sia: mae wamolegema!

Ba: bilone da dafai dagoi!

Ea ogogosu ‘gode’ Madage da goudane sali!

Ba: bilone loboga hamoi ogogosu ‘gode’ da
gogosiasu lai dagoi!

Ea wadela: idafa loboga hamoi ‘gode’ hulu-
ane da goudai dagoi!

³ Gagoe (north) esalebe fi da Ba: bilone fi ilima doagala:musa: amola hafoga:i soge defele hamoma:ne wadela:musa:, misi dagoi. Dunu

---

* 50:1: Aisaia 13:1 - 14:23, 47:1-15

amola ohe da hobeamu, amola dunu da amogawi bu hame esalebe ba:mu.”

Isala:ili Fi da Buhagimu

⁴ Hina Gode da amane sia:sa, “Amo eso doaga:sea, Isala:ili fi dunu amola Yuda fi dunu da gilisili, diginiwane, Na, ilia Gode, amo bu hogomusa: misunu. ⁵ Ili da Saione Goumi amoga ahoasu logo Nama adole ba:mu. Amola ilia da amo logoga masunu. Ili da eso huluane dialoma:ne Gousa:su Nama hamomu, amola ilia da amo hamedafa fimu.

⁶ Na fi dunu da sibi amo ilia ouligisu dunu da noga:le hame ouligibiba:le, goumia fisi dagoi agoane ba:sa. Ili da sibi agoane, goumi afae yolesili, eno goumia ahoasu, agoane asili, ilia da ilia sogebidafa amo gogolei dagoi. ⁷ Nowa da ili ba:sea da ilima doagala:sa. Ili ha lai da amane sia:sa, ‘Ili da ilia Hina Godema wadela:le hamoi dagoi. Amaiba:le, ninia da ilima doagala:mu da defea, wadela:i hame. Ili aowa fi da Hina Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. Ili amola da mae yolesili, Ema fa:no bobogemu da defea galu.’

⁸ †Isala:ili fi dunu! Ba: bilone soqe yolesili, hobeama! Dilia degabo amo soqe yolesima! ⁹ Na da gagoe (north) esalebe fi gilisisu ilima sia:beba:le, ilia da Ba: bilone amoga doagala:musa: misunu. Ili da gegemusa: dadalele, Ba: bilone fi ilima doagala:le, hasalimu. Ili da benea ahoasu dunu noga:idafa. Ili dadiga gala:sea, giadofamu hame dawa:. ¹⁰ Ili da Ba: bilone fi ilia liligi huluane gesowale lamu. Ili

---

† 50:8: Wamolegei Sia: Olelesu 18:4

hanai liligi ilia da udigili lamu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Ba: bilone ea Dafai

¹¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Ba: bilone fi dunu! Dilia da Na fi dunu ilima doagala:le, ilia liligi huluane gesowale lai dagoi. Dilia da hahawane ahoa. Fedege agoane, dilia da bulamagau amo gagoma ha:i manu lamusa: ososa:gisa o hosi amo da gogona: ahoabe, agoane ba:sa. ¹² Be dilia moilai bai bagade (Ba: bilone) da dafane gogosia:i dagoi ba:mu. Amola Ba: bilone fi da fifi asi gala amo ganodini gududafa dialebe ba:mu. Ba: bilone soqe da wadela:i hafoga:i soqe hamoi dagoi ba:mu. ¹³ Bai Na da ougi bagadeba:le, dunu afae Ba: bilone soqe ganodini esalebe da hame ba:mu. Ba: bilone da mugului dagoi dialebe ba:mu, amola nowa dunu da amo soqe baligimusa: ahoasea, da bagadewane fofogadigimu. ¹⁴ Dilia dadi gagui dunu! Ba: bilone amoma doagala:musa: dadalema! E eale sisiga:ma! Dilia dadi huluane amoga, e gala:ma! Bai Ba: bilone fi da Na, Hina Gode, Nama wadela:le hamoi. ¹⁵ Moilai bai bagade amo eale sisiga:le, gegemusa: halama! Wali Ba: bilone da fama:ne olei dagoi! Ea gagoi dobea da fili, mugului dagoi ba:sa. Na da Ba: bilone fi ilima dabe iaha. Amaiba:le, ha lai dunu! Ilima dabe ima! Ila da eno dunuma hamoi, amo defele, ilima dabe bu ima. ¹⁶ Amo soqe ganodini, ha:i manu bugima:ne amola faima:ne logo mae doasima! Ga fi dunu Ba: bilone soqe ganodini esala, ilia da dadi gagui wa:i Ba: bilone fi

ilima doagala:musa: manebe, ilima beda:iba:le, hi sogega bu masunu.”

Isala:ili Fi da Buhagimu

¹⁷ Hina Gode da amane sia:sa, “Isala:ili fi dunu da sibi amo laione wa:mega sefasi amola afagogoi dagoi, amo agoane ba:sa. Degabo, Asilia hina bagade da ilima doagala:i. Amasea, fedege agoane, Ba:bilone hina bagade Nebiuga:denese, da ilia gasa gagisu. ¹⁸ Amaiba:le, Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da Asilia hina bagade ema se iasu defele, hina bagade Nebiuga:denese amola ea fi ilima se imunu.

¹⁹ Na da Isala:ili fi ilia sogega buhagima:ne, logo doasimu. Iliya da ha:i manu amo da Gamele Goumia amola Ba:isia:ne sogega heda:lebe amo manu, amola ha:i manu bugi Ifala:ime sogega amola Gilia:de sogega gala, amoga ilia hanaiga defele manu. ²⁰ Amo eso da doaga:sea, Isala:ili fi amola Yuda fi amo ganodini da wadela:i hou dialebe hame ba:mu. Bai dunu amo ilia esalusu Na da gaga:i, ilia wadela:i hou amola Na da gogolema:ne olofomu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Ba:bilone Fi ilima Se Ima:ne Fofada:i

²¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Melada:ime fi amola Bigode fi (ela da Ba:bilone fi) ilima doagala:ma! Iliya huluane medole legele wadela:lesima! Na sia:i liligi huluane hamoma! Na, Hina Gode, da sia:i dagoi. ²² Ba:bilone sogega ganodini gegemusa: ha lasu da naba. Amola wadela:su bagade ba:sa. ²³ Ba:bilone da ‘ha:ma’

(hammer) agoane, fifi asi gala huluane fifima:ne fananu. Be wali amo 'ha:ma' da fifilasi dagoi. Ema doaga:i hou ba:beba:le, fifi asi gala huluane da bagadewane fofogadigisa.

²⁴ Ba: bilone fi! Dilia da nama gegenanu. Be wali dilia da sani amo Na da dili sa:ima:ne gei, amoga sa:i dagoi. Dilia da mae dawa:iwane amoga sa:i dagoi. ²⁵ Na da Na gegesu liligi lidili-galei diasu amo doasili amola Na da ougiba:le, amo liligi gagui dagoi. Bai Na, Ouligisu Hina Gode Bagadedafa, da Ba: bilone sogega hawa: hamomu galaiau. ²⁶ La: ididili huluane amoga Ba: bilonema doagala:ma! Ea widi amola gagoma legesu diasu fima! Lai liligi amo widi lelegela heda:i agoane lelegela heda:ma! Soge wadela:ma! Liligi huluanedafa wadela:lesima! ²⁷ Ba: bilone dadi gagui dunu huluane medole legema! Medole legema! Ba: bilone dunu da wadela:lesi dagoi ba:mu! Ilima se iasu eso da doaga:i dagoi.

²⁸ (Mugululi asi dunu da Ba: bilone soge yolesili, hobeale, Yelusaleme diasuga doaga:sa. Iliia da sia:ne iasu amo ninia Hina Gode da Ba: bilone dunu ilima dabe i dagoi - bai ilia da Ea Debolo diasu wadela:lesi - amo ilia da olelesa.)

²⁹ ‡Dadi gagui dunu ilima ilia Ba: bilone fi doagala:ma:ne sia:ma! Dunu huluane amo da dadiga gala:su dawa:, amo gadili asunasima! Moilai sisiga:le, dunu afae mae hobeama:ne, logo huluane ga:ma! Ba: bilone fi ilima dabe ima. Iliia hou eno fi ilima hamoi, amo defele ilima

---

‡ 50:29: Wamolegei Sia: Olelesu 18:6

hamoma! Bai ilia da Na, Isala:ili ilia Hadigi Gode, Nama gasa fili hamoi. ³⁰ Amaiba:le, ilia ayeligi dunu da moilai logoga medole legei dagoi ba:mu. Amola amo esoga, ilia dadi gagui dunu da medole legei dagoi ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

³¹ Ba: bilone! Di da gasa fi hou amoga nabai gala. Amaiba:le, Na, Ouligisudafa Hina Gode Bagadedafa, da dima ha lai hamoi dagoi. Na da dima se imunuu eso ilegei, amo da doagai dagoi. ³² Dia hidale hamosu gasa fi da sadenane dafamu. Amola, dunu eno di wa:legadolesimu hamedafa ba:mu. Na da dia moilai bai bagade huluane laluga ulagimu. Amola liligi huluane sisiga:le dialebe da wadela:lesi dagoi ba:mu.”

³³ Hina Gode Bagadedafa da amane sia:sa, “Isala:ili fi amola Yuda fi da banenesiwane esalebe ba:sa. Dunu amo da ili gagulaligi, da ili ha:giwane sosodo aligisa. Amola ilia da ili se iasu udigili hawa: hamosu logo doasimusa: hame dawa:.

³⁴ Be ilia gaga:su dunu da gasa bagadewane esala. Ea dio da Hina Gode Bagadedafa. Hisu da ilimagale gegemu. E da osobo bagade fifi asi gala ilima olofosu iasimu. Be E da Ba: bilone fi ilima bidi hamosu iasimu.”

³⁵ Hina Gode da amane sia:sa, “Ba: bilone soge da bogosu ba:ma! Ea fi dunu amola ouligisu dunu amola bagade dawa:su dunu da bogosu ba:mu.

³⁶ Ea ogogosu balofede dunu da bogosu ba:mu. Ili da gagaoui dunu. Ea dadi gagui dunu da bogosu ba:mu. Ili da bagadewane beda:i.

³⁷ Ea hosi amola sa:liode huluane wadela:lesima! Ea ga fi muni lama:ne hawa: hamosu dadi gagui dunu da bogosu ba:mu. Ilia da gasa hamedafa ba:sa. Ba: bilone liligi ida:iwane gala huluane wadela:lesima! Huluane gesowale lale dagoma!

³⁸ Ea sogega esoi bagade iasima. Ea hano huluane hafoga:ma! Ba: bilone soge ganodini da loboga hamoi ogogosu 'gode' bagohame. Ea fi dunu da ilima beda:iba:le, gagaoui agoane ba:sa.

³⁹ §Amaiba:le, Ba: bilone soge ganodini, Fio liligi amola wadela:i a:silibu amola ledo hamoi sio bagohame ba:mu. Dunu fi da amo soge ganodini hamedafa esalumu.

⁴⁰ **Musa: hemonega, Na da Sodame amola Goumola amola amo sisiga:le dialebe moilai fonobahadi huluane amo wadela:lesi dagoi. Amo hou defele da Ba: bilone fi ilima doaga:mu. Dunu afae da amo ganodini wali amola eso huluane hame esalebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi. ⁴¹ Gagoe (north) soge amoga fi bagadedafa da gegemusa: manebe. Hina bagade bagohame da gegemusa: momagesa.

⁴² Ilia da ilia dadi amola gegesu gobihei gagui dagoi. Ilia da nimi bagade hame asigi dunu. Ilia da hosi da:iya fila heda:le ahoasea, ilia ha lasu da hano wayabo bagade ea gafululi fugala:sa agoane naba. Ilia da Ba: bilone fi ilima doagala:musa: momagei dagoi.

⁴³ Ba: bilone hina bagade da ilia manebe sia: nabasea, ea lobo da bodola:le gudusa. E da uda

---

§ 50:39: Wamolegei Sia: Olelesu 18:2   ** 50:40: Mui 19:24-25

da mano lalelegemu gadenesea se naba, amo defele e da se naba.

⁴⁴ Laione wa:me da Yodane Hano bega: iwila amo yolesili, bulamagau ha:i manu mola:ya:i gisi soge amoga manebe, amo defele Na, Hina Gode da Ba: bilone dunu ilima doagala:musa: misunu. Amasea, Ba: bilone dunu da ilia moilai yolesili, hobeamu. Nowa da Na agoanela:? Nowa da Nama doagala:mu dawa:bela:? Nowa ouligisu dunu da Nama gegemusa: dawa:bela:? Nama hasalasi mu da hamedeidafa. ⁴⁵ Amaiba:le, Na da Ba: bilone soge amola ea fi dunu ilima hamoma:ne ilegesu amo nabima! Iliu huluane amola ilia mano da ga hiouginana asi dagoi ba:mu. Amasea, dunu huluane da bagadewane beda:mu. ⁴⁶ Ba: bilone da dafasea, sia: bagade nababeba:le, osobo bagade da igugumu. Amola fifi asi gala huluane da ilia beda:ga wele sia:nebe nabimu.

51

Hina Gode da Ba: bilone amoma eno Se Ima:ne Fofada:i

¹ Hina Gode da amane sia:sa, “Na da Ba: bilone soge amola ea fi dunu ilima wadela:su fo iasimu.

² Na da ga fi amo Ba: bilonema doagala:musa: asunasimu. Iliu da fo da bioi gisi amo fulabole gaguli ahoabe defele, Ba: bilone wadela:lesimu. Amo wadela:su eso da doaga:sea, ilia da la: ididili, la: ididili doagala:sea, soge da liligi hamedafa ba:mu. ³ Hedolo doagala:ma! Ba: bilone dunu da ilia ga:su gasisa:lasa:besa:le amola dadiga gala:sa:besa:le, hedolo doagala:ma! Ayeligi

dunuma mae asigima! Dadi gagui wa:i huluane gugunufinisima! ⁴ Ilia da gala:le gagai, moilai bai bagade ilia logo ganodini bogogia:mu. ⁵ Isala:ili fi dunu amola Yuda fi dunu da Na, Isala:ili Hadigi Godedafa, amoma wadela:le hamoi dagoi. Be Na, Hina Gode Bagadedafa, da ela hame yolesi. ⁶ Isala:ili dunu amola Yuda dunu! Ba: bilone soge yolesili, dilia esalusu gaga:ma:ne, hobeama! Ba: bilone da wadela:le hamobeba:le, dilia bogosu ba:mu da defea hame galebe. Na da wali Ba: bilone fi ilima dabe iaha amola ea wadela:i houba:le, se iasu iaha. ⁷ *Ba: bilone da Na lobo ganodini gouliga hamoi faigelei agoane ba:i. Osobo bagade fifi asi gala da amoga nabeba:le, feloale agoane hamoi. Ilia da amo ea waini hano nabeba:le, dadousu hamoi dagoi. ⁸ Be wali Ba: bilone da hedolowane dafai dagoi amola wadela:lesi dagoi ba:sa. Ea dafabeba:le, didigia:ma! Ea fa:ginisi uhima:ne, manoma lamu. ⁹ †Ga fi dunu amogawi esalu da amane sia:i, 'Ninia da Ba: bilone fidimusa: dawa:i galu. Be fidimu eso da baligi dagoiba:le hamedei. Ninia wali e yolesili, ninia sogega buhagimu. Gode da Ea gasa defele, amoga Ba: bilonema se i dagoi. E da amo gugunifinisidafa.' " ¹⁰ Hina Gode da amane sia:sa, "Na fi dunu da ha:giwane amane wele sia:sa, 'Hina Gode da ninia hou da molo, amo olelei dagoi. Hadiga! Ninia asili, Yelusaleme fi dunu ilima ninia Hina Gode Ea hamobe, amo ilima olelela:di.' "

¹¹ Hina Gode da Ba: bilone amo wadela:musa:

---

* 51:7: Wamolegei Sia: Olelesu 17:2-4, 18:3 † 51:9: Wamolegei Sia: Olelesu 18:5

ilegei dagoiba:le, E da Midia dunu ilima sia:i. Ba:bilone fi da Ea Debolo wadela:lesi dagoi. Amaiba:le, E da Midia fi amo Ba:bilone fi dunuma dabe imunusa: asunasimu. Doagala:su ouligisu dunu da amane sia:sa, 'Dilia dadi debema! Dilia ga:su liligi momagemama!
¹² Ba:bilone gagoi dobea amo doagala:su, dawa:ma:ne hahamosu hou olelema! Sosodo aligisu dunu ilima gasa ima! Sosodo ouligisu dunu ilia hawa: hamosu sogebi amoga masa:ne sia:ma! Dunu eno da wamoaligili desegaligimusa: asunasima!" Hina Gode da Ea sia:i defele, Ba:bilone dunu ilima hamoi dagoi.
¹³ †Ba:bilone soge da hano bagohame gala, amola liligi noga:i bagade gagui gala. Be ea wadela:mu eso da doaga:i dagoi, amola ea esalusu da fedege agoane efe amo da damunisi dagoi ba:sa.
¹⁴ Hina Gode Bagadedafa da Hi Esalusuba:le ilegei dagoi. E da dunu bagohame, danuba: wa:i defele, Ba:bilone amoga doagala:musa: oule misunu. Amola ilia da hasalabeba:le, ha:giwane wele sia:mu.

Godema Nodoma:ne Gesami Hea:su

¹⁵ Hina Gode da Ea gasaga osobo bagade hamoi;

Ea asigi dawa:su noga:i amoga E da osobo bagade hahamoi

amola mu amola ilua:i.

¹⁶ Ea sia:beba:le, hano muagado dialebe da gobe nabi.

E da mu mobi amo osobo bagade bega: diala amo gaguli maha.

---

† 51:13: Wamolegei Sia: Olelesu 17:1

E da ha:ha:na nene gala:musa: hamosa.

Amola Ea fo diasu sesei amoga fo asunasisa.

¹⁷ Amo hou ba:beba:le, dunu da gasa hame amola gagaoui agoane ba:sa. Dunu amo da ilia loboga ogogosu 'gode' hamosu, da amo 'gode' ilima dafawaneyale dawa:su hou yolesisa. Bai 'gode' ilia loboga hamoi liligi da hame esala, hamedei liligi fawane.

¹⁸ Ili da hamedei liligi, amola dunu da ili higamu da defea. Hina Gode da ilima dabe ima:ne masea, ilia da wadela:lesi dagoi ba:mu.

¹⁹ Be Ya:igobe ea Gode da ili defele hame. Amo Gode Hi da liligi huluanedafa hahamoi. E da Isala:ili fi, Ea Fidafa hamoma:ne ilegei dagoi. Ea Dio da Hina Gode Bagadedafa.

Hina Gode Ea 'Ha:ma'

²⁰ Hina Gode da amane sia:sa, "Ba:bilone! Di da Na 'ha:ma' (hammer) gala. Di da Na gegesu liligi. Na da di amoga fifi asi gala amola hina bagade fi amo goudanesi.

²¹ Na da dia lobo amoga hosi, amoga fila heda:i dunu, sa:liode amola ilia genonesisu dunu goudai dagoi.

²² - ²³ Na da dia loboga dunu, uda da:i hamoi, ayeligi, dunu mano, uda mano, laigebo ouligisu dunu, ilia laigebo wa:i, osobo gidinasu dunu amola ilia hosi, hina bagade dunu amola ilia eagene ouligisu dunu, amo medole lelegei dagoi.

Ba:bilone amoma Se Iasu

²⁴ Hina Gode da amane sia:sa, "Na da Ba:bilone amola ea fi dunu ilima dabe imunu. Bai ilia da Yelusaleme fi ilima wadela:le bagade hamoi.

²⁵ Ba: bilone! Di da osobo bagade wadela:su goumi agoane ba:sa. Be Na, Hina Gode, da dia ha lai esala. Na da di gagulaligili, mugululi, di osoboga umi agoane hamone, laluga ulagili, di da nasubu fawane dialebe ba:mu. ²⁶ Igi huluane dia mugului ganodini dialebe ba:sea, amo dunu da diasu eno gagumusa: hamedafa lamu. Di da eso huluanedafa wadela:i hafoga:i soge agoane dialebe ba:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.

²⁷ Ba: bilone amoma doagala:musa: dawa:digisu hahamoma! Fifi asi gala huluane nabima:ne, dalabede fulabole дума. Fifi asi gala da Ba: bilonema doagala:musa:, momagama! Elala:de amola Minai amola A:siegena:se amo hina bagade fi Ba: bilonema doagala:ma:ne sia:ma! Doagala:su ouligima:ne, bisilua dunu ilegema! Hosi wa:i amo danuba: wa:i bagade agoane, oule heda:ma! ²⁸ Fifi asi gala da Ba: bilonema doagala:musa: momagama! Midia hina bagade huluane amola ilia ouligisu dunu amola eagene ouligisu dunu amola soge ilia ouligisa amo ilia dadi gagui wa:i huluane, amo misa:ne sia:ma! ²⁹ Osobo bagade da fofogolala! Bai Hina Gode da Ba: bilone soge wadela:lesili, bu hafoga:i dunu hame esalebe soge hamomusa: ilegei dagoi, amola E da amo ilegesu hamonana. ³⁰ Ba: bilone dadi gagui ilia da bu gegenanu yolesili, ilia gagili sali diasu ganodini beda:iwane esala. Iliа da ilia nimi bagade hou fisili, bu gasa hame uda agoane ba:sa. Moilai holei ga:su da mugului dagoi, amola diasu da laluga nenana. ³¹ Sia: adole iasu dunu, eno amola eno bagohame, da Ba: bilone hina bagade ema,

ha lai dunu da la:didili amola la:didili ea moilai bai bagade amoma doagala:lala, amo adole imunusa: ema doaga:lala. ³² Ha lai dunu da hano degesu lai dagoi, amola gagili sali diasu huluane laluga ulagisa. Ba: bilone dadi gagui dunu da beda:i bagadeba:le, hobeamusa: dawa:lala. ³³ Ilia ha lai dunu da ili hedofale, ilia da gagoma ha:i manu lamu diasuga osa:gisa amo defele ili ososa:gimu. Na, Hina Gode Bagadedafa, Isala:ili fi ilia Gode, da sia:i dagoi.”

³⁴ Ba: bilone hina bagade da Yelusaleme dadega:le, mai dagoi. E da amo moilai bai bagade faigelei defele, hagia:i dagoi. E da hanome defele, Yelusaleme da:gi dagoi. E da ea hanaiga ea liligi gesowale lale, eno hame lai udigili ha:digi.

³⁵ Saione fi dunu da amane sia:mu da defea, “Ba: bilone fi da ninima se bagade iabeba:le, Hina Gode da ilima fofada:nanu, ilima se imunu da defea.” Amola Yelusaleme fi dunu da amane sia:mu da defea, “Ba: bilone fi da nini se nabima:ne hamoiba:le, ilisu da dabe lamu da defea.”

Hina Gode da Isala:ili Fidima:ne Sia:i

³⁶ Amaiba:le, Hina Gode da Yelusaleme fi dunu ilima amane sia:i, “Na da dilimagale fofada:mu. Na da dilia ha lai ilima dabe imunu. Bai ilia da dilima wadela:le hamoi. Na da ilia hano huluane hafoga:ma:ne hamomu. ³⁷ Ba: bilone soge da mugului liligi lelegela heda:i agoane ba:mu. Amo ganodini, sigua ohe fawane esalebe ba:mu. Amo soge da wadela:idafa agoane ba:mu. Dunu da amo ganodini hame esalumu amola nowa da amo soge ba:sea da bagadewane beda:mu.

³⁸ Ba: bilone dunu da laione wa: me agoane husa amola laione wa: me mano agoane halahalasa. ³⁹ Ilia da uasu dunu! Na da ili feloama: ne amola hahawane ba: ma: ne, ilima lolo nabe hahamomu. Ilia da golale, hamedafa nedigimu. ⁴⁰ Dunu da sibi mano amola goudi amola sibi gawali amo medole legemusa: oule ahoa, amo defele Na da Ba: bilone dunu medole legemusa: oule masunu. Na, Hina Gode, da sia: i dagoi.”

Ba: bilone da Gugunufinisi Dagoi Ba: mu

⁴¹ Hina Gode da amane sia: sa, “Ba: bilone (moilai bai bagade Ba: bilone soge ganodini) amoma osobo bagade fifi asi gala huluane da nodosu. Be wali amo da ea ha lai amoga gagulaligi dagoi. Wali fifi asi gala da Ba: bilone wadela: idafa hamoi ba: sa.

⁴² Fedege agoane, hano wayabo bagade da Ba: bilone dedeboi dagoi. Ea gafului da fugala: le, ema dedeboma: ne asi dagoi. ⁴³ Moilai huluane da beda: ma: ne wadela: idafa ba: sa. Ilia da hano hamedene hafoga: i soge agoane ba: sa. Amo ganodini, dunu da hame esala amola amogawi hame ahoa. ⁴⁴ Na da Ba: bilone ogogosu ‘gode’ Bele, ema se imunuu. Amola ea wamolai liligi bu samogemu. Fifi asi gala da ema bu hame nodone sia: ne gadomu. Ba: bilone gagoi ea dobea da mugului dagoi. ⁴⁵ Isala: ili dunu! Amo soge fisili, hobeama! Na ougi bagadedafa mae ba: ma: ne, dilia esalusu gaga: ma: ne, hobeama! ⁴⁶ Dilia da udigili sia: dabe nababeba: le, mae beda: ma! Ode huluane amoga dilia da udigili sia: daha naba. Amo da udigili gegesu sia: dalebe, amola hina bagade eno da eno hina bagade

amoma gegemusa: sia:dala. ⁴⁷ Amaiba:le, eso da misunu, amoga Na da Ba:bilone ogogosu 'gode' ilima se imunu. Soge fi huluane da gogosiasu ba:mu amola dunu huluane da medole legei dagoi ba:mu. ⁴⁸ §Gagoe (north) fi amo da Ba:bilone wadela:musa: misini, amola Ba:bilone gugunufinisi dagoi ba:sea, liligi huluane obo bagadega amola muagado amoga diabe, da hahawaneba:le, wele sia:mu.

⁴⁹ **Ba:bilone fi da hamobeba:le, fifi asi gala huluane ilia fi dunu bagohame da bogogia:i dagoi. Amola wali, Ba:bilone fi dunu da Isala:ili dunu bagohame medole legeiba:le, Ba:bilone da dafamu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Gode da Isala:ili Dunu Ba:bilone Soge ganodini Esalu ilima Sia: Adole Iasi

⁵⁰ Hina Gode da Ea fi dunu Ba:bilone soqe ganodini esala, ilima amane sia:sa, “Dilia da bogosu giadofai - hame ba:i. Amaiba:le, wali masa! Mae ouligima! Dilia da dilia soqe amoga ga sedagawane esala. Be Na, dilia Hina Gode, amo dilia bu dawa:ma! Amola Yelusaleme mae goglema! ⁵¹ Dilia da amane sia:sa, 'Ninia da gogosiasu lai dagoi. Ninia da gasa hame amola hamedei ba:sa. Bai ga fi da hadigi soqebi Debolo ganodini diala, amo huluane lale ouligi dagoi. ⁵² Amaiba:le, Na da amane sia:sa. Eso da misunu, amoga Na da Ba:bilone loboga hamoi ogogosu 'gode' ilima se imunu. Amola soqe huluane amo ganodini fa:ginisi dunu da se nababeba:le, gogonomamu.

---

§ 51:48: Wamolegei Sia: Olelesu 18:20   ** 51:49: Wamolegei Sia: Olelesu 18:24

⁵³ Ba: bilone da muagado amoga heda:le, gasa bagade gagili sali diasu gagumu, amo defele esalaloba, Na da dunu ili amo wadela:lesima:ne asunasila:loba. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi.”

Hina Gode da Ba: bilone da eno Wadela: su Ba: ma: ne Sia: i

⁵⁴ Hina Gode da amane sia:sa, “Ba: bilone soge amoga digini wele sia:su, amola soge wadela:lesi dagoiba:le, da:i dione didigia:su amo nabima!

⁵⁵ Na da Ba: bilone wadela:lesilala. Amo soge da ouiya:le dialumu. Dadi gagui dunu wa:i ilia da hano gafului agoane, ganodini hehenasa. Ili da ha:giwane halale, Ba: bilonema doagala:sa.

⁵⁶ Ili da Ba: bilone gugunufinisimusa: misi dagoi. Ba: bilone dadi gagui dunu da ilia ha lai amoga gagulaligi dagoi ba:sa. Ili dadi da fi dagoi. Na, Gode, da wadela:i hou amoma se iaha. Na da Ba: bilone amoma ilia hamoi defele dabe imunu.

⁵⁷ Na da Ba: bilone ouligisu dunu (ilia bagade dawa:su dunu, ouligisu dunu amola dadi gagui dunu) amo feloama:ne hamomu. Ili da golale, hamedafa nedigimu. Na, Hina Bagadedafa, da sia:i dagoi. Na da Hina Gode Bagadedafa.

⁵⁸ Ba: bilone ea gagoi dobea da osoboga gisalugala:i dagoi ba:mu. Ea gadodili heda:i logo holei ga:su da laluga nei dagoi ba:mu. Fifi asi gala huluane da amo moilai bai bagade gagui be ilia udigili hawa: hamoi. Ili hamoi liligi da lalu sawa: amoga nei dagoi ba:sa. Na, Hina Gode Bagadedafa, da sia:i dagoi.”

Ili da Yelemaia ea Sia: Adole Iasu amo Ba: bilone Sogega Iasi

⁵⁹ Hina bagade Sedegaia ea hawa: hamosu dunu da Sila:ia (Nilaia egefe amola Masaia ea aowa). Yuda hina bagade Sedegaia ea ode biyadu ouligibiga, Sila:ia da e amola gilisili Ba:bilone sogega masusa: dawa:i. Na da ema meloa dedene i. ⁶⁰ Na da Ba:bilone fi ilima gugunufinisila misunu hou, amola Ba:bilone liligi huluane amo meloa ganodini dedei. ⁶¹ Na da Sila:iama amane sia:i, “Di da Ba:bilone sogega doaga:sea, sia: huluane amo meloa ganodini dedei, amo dunu huluane nabima:ne idima.

⁶² Amasea, di amane sia:ne gadoma, ‘Hina Gode! Di da amo soge wadela:ma:ne sia:i. Amola amo ganodini esalebe liligi, dunu o ohe esalebe hame ba:mu amola amo soge eso huluanedafa hafoga:i soge agoane dialoma:ne, Di da sia:i dagoi.’ ⁶³ ††Sila:ia! Di da amo buga dunu nabima:ne idi dagosea, amoga igi la:gili, Iufala:idisi Hano amoga gelasa:ima:ne ha:digima. ⁶⁴ Amola amane sia:ma ‘Amo hou defele da Ba:bilone amoma doaga:mu. Ba:bilone da magufale, bu hamedafa heda:mu. Bai Hina Gode da gugunufinisisudafa amoga iasimu.’” Yelemaia ea sia: da amogawi dagosa.

52

Yelusaleme da Dafai (2 Hina 24:18—25:7)

¹ Sedegaia ea lalelegei ode²¹ gidigili, e da Yuda hina bagade hamoi dagoi ba:i. E da ode gidayale gala, Yelusaleme amo ganodini esalu,

---

†† 51:63: Wamolegei Sia: Olelesu 18:21

Yuda soqe ouligi. Ea ame dio da Hamiudale (e da Libina dunu Yelemaia amo ea idiwi).
² Hina bagade Sedegaia da hina bagade Yi-hoiagimi ea hou defele, Hina Godema wadela:le hamoi. ³ Hina Gode da Yelusaleme amola Yuda fi ilima bagadewane ougiba:le, E da ili mae ba:ma:ne, mugululi masa:ne, sefasi. Sedegaia da Ba: bilone hina bagade, Nebiuga:denese, ema odoga:i. ⁴ *Amaiba:le, Nebiuga:denese amola ea dadi gagui wa:i da misini, eso nabuane amola oubi nabuane Sedegaia ea Yuda soqe ouligisu ode sesegeyalega, Yelusalemema doagala:i. Iliia wa:i fisisu diasu moilai gadili gagui, amalu doagala:musa: osobo gasa:le lelegela heda:le, ⁵ doagala:lalu, Sedegaia ea ouligisu ode gida gala amoga hasali. ⁶ Amo ode amogawane, eso sesege amola oubi biyadu amoga, Yelusaleme dunu da ha:i bagadeba:le, ha:i manu hame ba:i. ⁷ †Amo esoga, Ba: bilone dunu da gagoi dobea mugului dagoi. Ba: bilone dadi gagui dunu da Yelusalemega sisiga:le esalebe ba:i. Be Yuda dadi gagui dunu huluane da gasia hobeai. Iliia da hina bagade ea ifabi golili sa:ili, logo holei amo da dobea aduna ela disisu amoga diala, amoga asili, Yodane fago amoga doaga:musa: hobeai. ⁸ Be Ba: bilone dadi gagui wa:i da hina bagade Sedegaia ema fa:no bobogele, umi soqe Yeligou moilai bai bagade gadenene, amoga e gagulaligi. Amalalu, Sedegaia ea dadi gagui dunu huluane da e yolesili hobeai. ⁹ Iliia da Sedegaia amo hina bagade Nebiuga:denesema

---

* 52:4: Isigiele 24:2 † 52:7: Isigiele 33:21

oule asi. E da Libila moilai bai bagade Ha:ima:de soge ganodini diala amogawi esalebe ba:i. Amogawi, Nebiuga:denese da Sedegaiama se ima:ne fofada:i. ¹⁰ Libila moilai bai bagadega e da Sedegaia ba:ma:ne, egefelali medole legema:ne sia:i. Amola, ea sia:beba:le, ilia da Yuda eagene ouligisu dunu medole lelegei. ¹¹ ‡Amalalu, ea sia:beba:le, ilia da Sedegaia ea si aduna duga:le fasili, e efega la:gili, Ba:bilone sogega hiouginana asi. Sedegaia da Ba:bilone soge gagili ga:i diasu ganodini esalu, amogainini e da amogawi bogoi.

*Nebiusala:ida:ne da Debolo Diasu Wadela:lesi
(2 Hina 25:8-17)*

¹² Oubi bi, eso nabu, Ba:bilone hina bagade ea ode¹⁹ ouligibiga, Nebiusala:ida:ne (hina bagade ea fada:i sia:su dunu amola ea dadi gagui wa:i ouligisu dunu) da Yelusaleme moilai bai bagade goli sa:i.

¹³ §E da Debolo diasu amola hina bagade diasu amola Yelusaleme dunu mimogo ilia diasu huluane laluga ulagi dagoi.

¹⁴ Amola ea dadi gagui dunu da moilai dobea gadelale sali. ¹⁵ Amalalu, Nebiusala:ida:ne da dunu amo moilai bai bagade ganodini esala, amola bagade dawa:su hawa: hamosu dunu hame bogoi esala, amola dunu amo da honone, Ba:bilone ilia la:idi amoga asi, amo huluane Ba:bilone sogega oule asi. ¹⁶ Be baligili hame gagui dunu amo da soge hame gagui, amo e da waini sagai amola ifabi ganodini hawa: hamomusa:, Yuda sogega esaloma:ne yolesi.

---

‡ 52:11: Isigiele 12:13   § 52:13: 1 Hina bagade 9:8

17 **Ba: bilone dunu da balasega hamoi duni bugi amola 'gaguli fula ahoasu' amola balasega hamoi sisiga:i ofodo sugi bagade (hano nasu bagade) Debolo diasu ganodini dialu, amo fi-fili, balase huluane Ba: bilone sogega gaguli asi. 18 Amola ilia da safala amola nasubu ofodo (amo da oloda dodofemusa: gala) amola gamali hahamosu liligi, amola ofodo amoga ilia da gobelesalasu maga:me lasu, amola ofodo amoga ilia da gabusiga: manoma gobesisu, amola balase liligi huluane amoga ilia da Debolo diasuga hawa: hamosu, amo huluane ilia da gaguli asi. 19 Iliada liligi huluane amo da gouli o silifa amoga hamoi, (ofodo fonobahadi, ofodo amoga ilia da laluso gaguli ahoasu, ofodo amoga ilia da gobelesalasu maga:me lasu, nasubu ofodo, gamali ilia bai, ofodo amo ganodini ilia da gabusiga: manoma gobesisu, amola faigelei amoga ilia da waini hano iasu sogadigisu, amo liligi huluane Ba: bilone dunu da ilia sogega gaguli asi.

20 Balasega hamoi liligi amo hina bagade Soloumane da Debolo diasu ganodini amoga hawa: hamoma:ne hamoi (duni bugi aduna, 'gaguli fula ahoasu', hano nasu bagade [sisiga:i ofodo sugi bagade] amola bulamagau gawali fagoyale gala amo hagudu dialu) amo da dioi bagadeba:le, ilia dioi defei dawa:mu da hamedei ba:i.

21 - 22 Duni bugi aduna ela da defele ba:i. Ela gado defei da 8 mida amola sisiga:le defei da 5.3mida. Iliadogoa da gelabai amola balase eagadugagi defei da 75milimida ba:i. Duni bugi

---

** 52:17: 1 Hina bagade 7:15-47

afae afae amo da:iya balasega hamoi habuga agoane dialebe ba:i. Ela gado defei da 2.2mida. Amola ea baiga da balase esa agoane. Amoga da 'bomegala:nidi' fage balasega hamoi dialebe ba:i. ²³ Duni bugi afae afae ea gigiadomai amoga 'bomegala:nidi' fage100agoane dedei dialebe ba:i. Dunu da osoboga lelu, amo huluane ba:musa: dawa:i.

Yuda fi Dunu da Ba: bilone sogega Mugululi Asi Dagoi Ba:i

(2 Hina 25:18-21,27-30)

²⁴ Nebiusala:ida:ne, dadi gagui ouligisudafa, da gobelesalasu ouligisudafa Sila:ia, amola e bagia gobelesalasu dunu Sefanaia, amola De-bolo ouligisu dunu bagade udiana eno, amo gagulaligili, se iasu diasu hawa: hamomusa: afugili asi. ²⁵⁻²⁷ E da Yelusalemega Yuda dadi gagui ilia ouligisudafa, hina bagade ea fada:i sia:ne iasu dunu fesuale (amo da moilai amo ganodini esalebe ba:i), dadi gagui ouligisudafa ea fidisu dunu (amo da dadi gagui wa:i ilia meloa dedei ouligisu) amola dunu mimogo60 agoane eno amo Ba: bilone hina bagade Libila moilai bai bagade, Ha:ima:de sogeg ganodini amoga esalu, ema oule asi. Hina bagade da sia:beba:le, ilia da amo dunu huluane fananu, medole legei dagoi. Yuda dunu huluane da ilia sogedafa amoga fadegale, Ba: bilone sogega mugululi asi dagoi ba:i. ²⁸ Ba: bilone hina bagade, Nebi-uga:denese da amo hagudu dedei dunu udigili hawa: hamoma:ne mugululi asi:. Ea ouligibi ode fesuale amoga, e da3,023dunu agoane mugululi

asi. ²⁹ Ea ouligibi ode18 amoga e da Yelusaleme fi dunu832 agoane amo mugululi asi. ³⁰ Ea ouligibi ode23 amoga e da dunu 745 agoane mugululi asi. Nebiusala:ida:ne da amo dunu745 agoane Ba: bilone amoga oule asi. Mugululi asi dunu huluane ilia idi da 4,600agoane ba:i.

³¹ Ode amoga Nebiuga:denese egefe Ifilimelouda:ge da Ba: bilone soge ouligisu lai, e da hina bagade Yihoiagimi ema asigiba:le, ea gagili ga:i logo doasi. Yihoiagimi da Ba: bilone soge ganodini ode37agoane gagili ga:i diasu ganodini esalu. Eso 25amola ubi fagoyale gala amo odega, Ifilimelouda:ge da ea gagili ga:i logo doasi.

³² Ifilimelouda:ge da ema asigiwane hamosu. E da Yihoiagimi e da eno hina bagade gilisili Ba: bilone sogega mugululi asi, amo mimogo sogebi amoga gagua gadoi.

³³ Amaiba:le, ea sia:beba:le, Yihoiagimi da ea udigili hawa: hamosu abula gisa:le, eno abula salawane, e da esalea, Ba: bilone hina bagade ea ha:i nasu fafai amoga gilisili ha:i nanu. ³⁴ Eso huluane, e da osobo bagadega esalebe gowane, Ba: bilone hina bagade da ea esaloma:ne lamu liligi defele, muni amola liligi ema i.

Sia: ama dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51